

ŠUMARSKI LIST

BROJ 6.7. JUNI, JULI 1928.
UREDNIK PROF. DR. A. UGRENOVIĆ

ŠUMARSKI LIST

IZDAJE JUGOSLOVENSKO ŠUMARSKO UDRUŽENJE

Uređuje redakcioni odbor

Glavni i odgovorni urednik: profesor dr. Aleksandar Ugrenović.

ŠUMARSKI LIST

izlazi svakog prvog u mjesecu na 3—4 štampana arka

Članovi REDOVNI J. Š. U. dobivaju ga besplatno nakon podmirenja članskog godišnjeg doprinosa od 100 Din.

Članovi POMAGACI a) kategorije plaćaju godišnje 50 Din.

b) " " " " 100 Din.

Članovi UTEMELJITELJI I DOBROTVORI dobivaju ga nakon jednokratnog doprinosa od 500 odnosno 3000 Din.

Pretplata za nečlanove iznosi godišnje 100 Din.

ČLANARINA I PRETPLATA SE SALJE na ček J. Š. U. 34.293 ili na adresu Jugoslovenskog Šumarskog Udruženja: Zagreb, Vukotinovićeve ulica 2.

UREDNIŠTVO I UPRAVA nalazi se u Šumarskom domu Zagreb, Vukotinovićeve ulica 2. Telefon 6-60.

ZA OGLASE PLAĆA SE:

ZA STALNE oglase (inserte) kao i za dražbene oglase:

1/1 strana 500 (petstotina) Din — 1/4 strane 175 (stosedamdesetpet) Din.

1/2 strane 300 (tristotine) Din — 1/8 strane 90 (devedeset) Din

Kod trokратnog oglašavanja daje se 15%, kod šestokratnog 30% i kod dvanaestokratnog 50% popusta.

Sakupljači oglasa dobivaju nagradu.

UPRAVA

GOSPODI SARADNICIMA

Da bi se uređivanje »Šumarskog Lista« moglo provesti što lakše i brže, upravljamo ovu molbu Gospodi saradnicima.

ČLANCI neka obrađuju što savremenije teme, u prvom redu praktična pitanja. Teorijski radovi dobro su nam došli. Za svaki prevod treba pribaviti dozvolu autora. — Dobro su nam došle sitne vijesti o svim važnijim pitanjima i događajima u vezi sa šumarstvom. — RUKOPISI neka su po mogućnosti pisani mašinom, samo izuzetno rukom. Pisati treba samo na neparnim stranicama. Sa desne ivice svake stranice treba ostaviti prazan prostor od tri prsta širine. Rečenice treba da su kratke i jasne. Izbor dijalekta i pisma prepusten je piscu. Rukopisi se štampaju onim dijalektom i pismom, kojim su napisani, ukoliko autor izrično ne traži promjenu. — SLIKE, u prvom redu dobri pozitivni na glatkom (ne hrapavom) papiru, neka ne budu ulijepljeni u tekst već zasebno. Ako se šalju negativni, treba ih zapakovati u čvrste kutije. — CRTEŽI neka budu izvedeni isključivo tušem (nikako ne tintom) na bijelom (ne žutom) risačnom papiru. Mjerilo na kartama treba označiti samo olovkom. — HONORARI za originalne članke 40 Din, a za prevode 20 Din po štampanoj stranici. — SEPARATNI OTISCI moraju se zasebno naručiti, 100 komada 200 Din po arku. Trošak snosi pisac. — Oglase, lične i društvene vijesti treba slati Upravi a ne Uredništvu.

UREDNIŠTVO

REVUE FORESTIÈRE

POUR LES AFFAIRES FORESTIÈRES, DE L'INDUSTRIE ET DU
COMMERCE DES BOIS.

Rédigée par le Comité de Rédaction

Rédacteur en chef: Prof. dr. Aleksandar Ugrenović.

Édition de l'Union Forestière Yougoslave 2, Rue Vukotinović Zagreb,
Yougoslavie. — Parait chaque mois. Conditions de l'abonnement pour
l'étranger Din 120 par an. — Résumés en langue française.

ŠUMARSKI LIST

GODINA 52. JUNI-JULI 1928.

Dr. ŽELJKO KOVAČEVIĆ

SUŠENJE HRASTOVA U POSAVINI SA ENTOMOLOŠKO-BIOLOŠKOG GLEDIŠTA

(Svršetak)

SUZBIJANJE GUSJENICA

Organizacija suzbijanja štetnika na kulturnome bilju u našoj državi je minimalna i kreće se u okviru prvih pokušaja i naredaba od strane vlasti. Međutim naše šumsko i poljoprivredno gospodarstvo doživjelo je u posljednje vrijeme nekoliko nemilih pojava, pri kojima su zaraze novijeg datuma nadmašile sve one zaraze ranijih godina. Ove pojave krenule su mnogoga iz one naše tipične sentimentalnosti i stavile ga pred gotov čin, koji pokazuje gubitak od nekoliko milijuna. Takove štete nisu samo štete pojedinaca nego u većini slučajeva takove štete vuku za sobom neprijatne posljedice za čitavu državu. Držim, da bi svakome šumaru i poljoprivredniku, koji je zauzet za svoju struku, bile neugodne brojke gubitaka, koje smo imali od godine 1923. do danas u hrastovim šumama i voćnjacima radi gusjenica, na kukuruzu radi kukuruznoga moljca, a u hmeljancima radi ušiju i peronospora i t. d. Suma, koja bi približno predstavila gubitak samo u ovim slučajevima, imala bi lijepi broj znamenaka.

Kako šume tako i hmelj, kukuruz, voćke i drugo bilje pretrpjelo je od godine 1923. do danas većih i manjih gubitaka. Ta činjenica dovela je mnoge do zaključka, da se u buduću ne smije dopustiti takovo širenje zaraza, nego se ono mora bilo na koji način spriječiti. No baš u ovom slučaju, što se tiče sprečavanja zaraza, razlikuje se šumsko gospodarstvo od poljoprivrede. Pojava jedne zaraze i pregled samoga gospodarstva u poljoprivredi je mnogo lakši nego u šumskom gospodarstvu. Redovito imamo u ovom slučaju manje komplekse, nego u šumama. Pored toga sama kultura poljoprivrednih biljaka provodi se na drugi način nego kultura šumskog drveća. Kulturno bilje traži sasvim drugu njegu nego šumsko, pa je već prema tome kontrola pojavljivanja štetnika i bolesti kod kulturnih biljaka mnogo lakša nego u šumama, gdje nam fauna i flora pokazuju jedan svijet za sebe. Istraživanja »Zavoda za šumske pokuse u Zagrebu« dala su konstataciju, da su mnoge šume hrastova propale i da još mnoge propadaju, a glavni razlog tome su gusjenice, a po tom me-

dljika. No jedva bi se usudio i jedan od stručnjaka, koji se bave izučavanjem sušenja hrastovih šuma, staviti konkretan predlog za suzbijanje takovih zaraza, jer bi taj predlog pokazao silnu temperaturu na termometru državnog budžeta. Međutim propale šume, a tako isto i one, koje se nalaze u stadiju propadanja, ne bi se više dale spasiti. Pri suzbijanju gusjenica i gubarevih gnijezda radilo se u nekim šumama pomoću katrana, pa je takovo suzbijanje stajalo za 150.000 do 200.000 stabala otprilike 50.000 dinara. Međutim takovo suzbijanje će najviše pomoći u početku same zaraze, dok ona nije preotela maha i zarazila velike komplekse šuma. Uništavanjem gubarevih gnijezda pomoću katrana moći ćemo uništiti, bilo samim katranom, bilo pak struganjem gnijezda do visine od deset metara, dok će gnijezda, kojih ima kod jakih zaraza mnogo i iznad deset metara, ostati pošteđena. Ona će biti dovoljna, ako ih kakovi neprijatelji ne ponište, da se zaraza opet dalje proširi i proslijedi uništavanje hrastova. Suzbijanje gusjenica bilo koje vrste u posavskim hrastovim šumama ne će se tako lako provesti sa katranom ili struganjem, nego će se morati za taj posao upotrijebiti druga radikalnija sredstva. Za taj posao trebat će otrovi u obliku tekućina ili praškova, koji će smrtonosno djelovati na gusjenice. Za to trebaju svakako jake motorne prskalice, koje bi tražile vrlo velikih novčanih sredstava. Za naše šume ima najviše izgleda upotreba arsena u obliku praha, koji bi se sipao na zaražene šume iz aeroplana. Takav način suzbijanja šumskih štetnika stoji u Njemačkoj po hektaru 45 zlatnih maraka ili 607.50 Din. No i taj način suzbijanja šumskih štetnika trebalo bi upotrijebiti na vrijeme dok zaraza nije zauzela tako velike komplekse, jer takovo uništavanje, kad bi se bilo provelo godine 1925. ili 1926., dalo bi razmjerno slabi rezultat, jer je u to vrijeme bila zaraza već na svome izmaku. Kada bi se ta metoda upotrijebila, dok su zaraze od strane gusjenice tek lokalne pojave, t. j. dok se one nalaze u svome početku, mogli bismo svakako računati sa rezultatom uništenja gusjenica u 90% do 98%.

U šumskom gospodarstvu, a tako isto i u poljoprivredi, stoji za očuvanje biljaka od napada bolesti i štetnika na dispoziciju više metoda. Njima se možemo poslužiti u prvom redu da spriječimo pojavu neke zaraze. Ako to nije moguće, onda se služimo metodom, kojom ćemo neprijatelja uništiti. Metode, kojima se služimo pri sprečavanju i suzbijanju štetnika i bolesti, jesu dvovrsne, kulturne i tehničke. Kulturna metoda u užem smislu ide za tim, da ne pruži uslova za razvoj štetnika ili bolesti. Biološka metoda je druga vrsta kulturne metode. Ona ide za tim, da pruži priliku razvoju svih neprijatelja, koji i sami u prirodi sprečavaju prejakom razmnažanje štetnika. Tehnička metoda ide za direktnim uništavanjem štetnika pomoću mehaničkih ili kemijskih sredstava. Ako imamo u vidu sve te četiri metode te se s njima u pravo vrijeme i na pravom mjestu poslužimo, možemo računati sa povoljnim rezultatom. Kulturna i biološka metoda dolaze do osobitog izražaja, jer tu imamo pred sobom često puta ogromne jedinstvene komplekse, u kojima su uslijedile zaraze jedinstvene naravi. Baš zbog toga je suzbijanje štetnika u šumama vrlo teško provedivo. Stoga mi moramo u ovom slučaju imati u vidu, da se najprije poslužimo sa onim metodama, koje su tijesno vezane sa samim djelovanjem prirode, a u tom slučaju slijedit ćemo upute kulturne i biološke metode.

KULTURNA METODA

Ako uzmemo Posavinu kao jednu biogeografsku cjelinu, u kojoj vladaju iste fizikalno-geografske prilike, s kojima je usko vezana flora i fauna, morati će i kulturna metoda slijediti ta tri glavna faktora. Ako uzmemo hrastovu šumu kao jedan prirodni objekat sa svim živim bićima, koja su vezana na taj ambijenat, onda dobivamo jednu tako zvanu *biocenozu*. Od najstarijih vremena pa do godine 1909./10. nije se opažalo, da bi takova kultura vukla za sobom zle posljedice. U tim šumama bilo je pojava brstenja lišća od gusjenica, no sušenja hrastova bila su pojedinačna. Ali otkada se pojavila medljika, pokazalo se najednput, da ta čista kultura za održanje hrastova nije podesna.

Onim momentom, kada nastupa sušenje hrastova na većim kompleksima, dolazi do svoga izražaja kulturna metoda, koja će ići za tim, da ubuduće spriječi širenje zaraze na većim kompleksima. To će se postići najbolje time, da budu šume miješane. Kulturna metoda sama po sebi, mogli bismo reći, nije drugo nego kultura šumske higijene. Ona ide za tim, da ne pruži povoljne uslove za razvoj štetnika s jedne strane, dok s druge ide za tim, da stvori onakovu šumu, koja će najbolje odgovarati fizikalno-geografskim uslovima. Ona ne će uvijek moći da spriječi pojavu neke zaraze, pa ćemo se u takovom slučaju ipak morati poslužiti kod pojave štetnika ili bolesti sa kojom drugom metodom.

BIOLOŠKA METODA

I biološka je metoda kulturna metoda, jer i ona, kao i kulturna, radi pri suzbijanju štetnika sa prirodnim faktorima. Dok kulturnom metodom nastojimo da pružimo što nepovoljnije uslove za razvoj štetnika, biološkom metodom nastojimo da pružimo što povoljnije uslove za razvoj neprijatelja tih štetnika. Kod toga s jedne strane prepuštamo djelovanju same prirode, a s druge strane po mogućnosti i praktično se sami poslužimo tim neprijateljima u borbi protiv štetnika. Biološka metoda traži, da upoznamo ne samo život i način oštećivanja kulturnoga bilja od strane štetnika, nego i da upoznamo život njihovih neprijatelja. Već sam u uvodu spomenuo, kako su neprijatelji štetnika odlučan prirodni faktor za pojavu i sprečavanje zaraze. Kao prirodni neprijatelji računaju se sva ona živa bića, koja se hrane štetnicima provodeći u njima život kao *endoparaziti* ili žive na njima kao *ektoparaziti* ili se pak kao grabežljive životinje hrane štetnicima. Među te neprijatelje spadaju *sisavci*, *ptice*, *grabežljivi kukci*, koji čine skupinu neprijatelja i zatim *ose najeznice*, *muhe gusjeničarke*, *gljive* i *zarazne bolesti* kao paraziti. Prirodni su neprijatelji — kako to Escherich veli — kontrolni organi, koji sprečavaju prejako razmnažanje štetnika. (Escherich 1927.)

Pošto sam u ovoj radnji najviše govorio o parazitima i bolestima kod pojedinih štetnika, a ostale njihove neprijatelje puštao iz vida, to ću u ovom dijelu nastojati da općenitim crtama potkrijepim prirodno i praktično djelovanje parazita i bolesti na suzbijanje štetnika.

Rekao sam, da je prevlast odnosno raširenje štetnika poremetnja sklada u biocenozi. Ovu poremetnju moći će u prvom redu da potpuno ili bar od česti ukloni kulturna metoda, jer s njezinom pomoću u prvom redu nastojimo, da spriječimo pojavu štetnika na taj način, da monokulturu pretvaramo u polikulturu. Tim nastojanjem mijenjat će se i slika bio-

cenoze, pa će biocenoza miješane šume sasvim drukčije izgledati nego ona čiste. U miješanoj šumi, a pogotovo onda, ako je miješanje provedeno između bjelogoričnog i crnogoričnog drveća, bit će flora i fauna viših i nižih organizama mnogo različnija, nego li je ona u čistoj na pr. hrastovoj šumi. Svijet štetnika i korisnih životinja bit će također šarolikiji. Samo šumsko gospodarstvo gledom na pojavu štetnika i njihovo prirodno djelovanje imat će tu jednu očitiju korist. Uzmimo samo kao primjer da suznik, gubar i zlatokraj imaju među svojim parazitima dosta takovih, koji napadaju svu trojicu, pa ako se uz bjelogoričnu šumu nalaze i crnogorična drveta, na pr. omorika, gdje dolazi jedan od glavnih neprijatelja njezinih *duvna* (*Liparis monacha* L.), bit će djelovanje prirodnih faktora na sprečavanje i suzbijanje štetnika sasvim drukčije, nego bi ono bilo u čistoj hrastovoj ili čistoj omorikovoj šumi. Kao što ona trojica leptira, tako i *duvna* imaju među parazitima vrsta, koje napadaju svu četvoricu leptira. Evo jedan primjer za to: gubara i *duvnu* napada osam vrsta istih muha gusjeničarka, a suznika, zlatokraja, gubara i *duvnu* četiri vrste istih muha. Ili na pr. gljiva *Entomophthora* napada sve četiri vrsti gusjenica, a poliedrija je poznata kod gubara, suznika i *duvne*. Te nam dvije dodirne tačke služe kao primjer, kako stoje u tijesnom skladu kulturna i biološka metoda.

No kad ovo spominjemo obzirom na štetnike i njihove parazite, dolazimo i do njihove prehrane. S obzirom na prehranu dijelimo sve životinje, pa tako i štetnike i parazite na *monofage* i *polifage*. Ako pregledamo samo ono, što navodimo u ovoj radnji, vidimo na pr: *Kermes quercus* je tipičan primjerak monofage životinje, jer napada samo hrast ljutik i hrast lužnjak, dok su ostali štetnici spomenuti leptiri polifagi. Ta činjenica ispoljuje se osobito kod oštećivanja drveća od strane potkornjaka, strižibuba i pipa, jer su neki od njih vrlo izbirljivi u pogledu napadanja drveća. Osobiti primjer polifagnosti jesu gubar i *duvna*. No poznato je, da gubar najradije napada hrast, a tek u nuždi crnogorično drveće. *Duvna* opet najradije napada omoriku, a tek onda bjelogorično drveće. Prema tome možemo očekivati, da će u miješanim šumama stradati manji broj stabala, a napadanje biti slabije. Što jedan štetnik napada manje vrsta biljaka, to je borba s njime lakša, dok je s ovakovima, kao što je gubar i *duvna*, vrlo teška, jer bismo njih mogli nazvati *pantofagima*.

Već spomenuh, da ima slučajeva, gdje ne postoji sklad u pogledu razmnažanja između štetnika i njihovih parazita, pa je ovaj momenat od vrlo velike važnosti obzirom na suzbijanje štetnika pomoću biološke metode. Gubar i *Anastatus bifasciatus* obzirom na tu činjenicu stoje u potpunom skladu, jer razvoj jednog i drugog traje gotovo jednako dugo, pošto se *Anastatus* javlja kratko vrijeme nakon što je gubar odložio svoja jaja. Gubar i *Apanteles*-vrste ne stoje u pogledu generacija u skladu, jer za vrijeme samoga stadija gusjenice javljaju se kod *Apanteles*-a dvije generacije, a pošto i dalje u to vrijeme vladaju povoljne prilike za razvoj *Apanteles*-a, to se on i dalje razmnaža. Kad bi *Apanteles* bio monofagi parazit, ne bi se on mogao kroz ljetu dalje razmnažati, jer od polovice juna ne bi našao gubarevih gusjenica. Međutim on je polifag, pa kad ne nađe gubarevih gusjenica, on traži druge, jer ima oko deset vrsta svojih domadara, koji mu pružaju priliku da se dalje razmnaža.

Ova činjenica, da li je jedna životinja monofaga, polifaga ili *pantofaga*, dolazi do osobitog izražaja u biološkoj metodi obzirom na štetnike

i na njihove parazite. Dok nam je štetnik, koji napada veći broj kulturnih biljaka, po tome i veći neprijatelj, dotle nam je parazitički kukac, što napada veći broj štetnika, toliko korisniji od onoga, koji napada manji broj štetnika. Monofagi kukci dosta su rijetki. Dapače postoji sumnja, da isključivih monofaga i nema, jer je za mnoge ose najeznice, za koje se prije držalo da su monofage, dokazano, da napadaju više domadara. Prema Schmiedknechtu u rodu *Pimpla* ima 36 vrsta, koje su monofage, a 23 vrste, koje imaju po više domadara. Među njima se ističe osobito *Pimpla alternans*, koja napada 20 vrsta domadara (Stellwaag 1921.). Osobiti primjer jedne polifage osice daje nam jajni parazit *Trichogramma evanescens* Westw., koja sama napada jaja od 66 vrsta kukaca, a među tima i suznikova jaja i jaja od lipova prelca (Hase 1925.). Isto takovu važnost ima polifagost i kod muha gusjeničarka, te što one imaju veći broj domadara, to je i njihova vrijednost veća. Među ovim polifagim vrstama ističu se ove: *Lydella nigripes*, koja napada 30 vrsta domadara, *Tachina larvarum* 45, *Phryxe vulgaris* 63, a *Compsilura concinnata* 67 (Baer 1921.). Muhe gusjeničarke izgleda da su još važnije od osa najeznica. Jednako je tako i tu od važnosti broj generacija. Što je veći broj generacija, to je i korist od njih veća. Tako *Compsilura* i *Lydella* daju tri generacije na godinu.

Za širenje tih polifagih parazita je uvijek od veće važnosti miješana šuma od jedinstvene, jer će u njoj naći paraziti uvijek lakše svoje domadare nego u jedinstvenoj. Tako nam kulturna metoda pruža ovdje dvostruku korist. S jedne strane sprečava širenje štetnika, a s druge pomaže širenje parazita te time pomaže na jedan skroz prirodan način biološku metodu i olakšava čovjeku posao suzbijanja štetnika.

No sama polifagnost parazita može imati i svoju lošu stranu, koju nazivamo hiperparazitizmom t. j. korisni kukac može biti štetan, ako parazitira u korisnom parazitu. Takav slučaj hiperparazitizma nalazimo među inače vrlo korisnim osicama familije *Chalcidida*. Kao hiperparazit kod *Apanteles*-roda dolaze *Dybrachis Boucheanus*, *Euritoma appendigaster*, *Hemiteles* i *Mesochorus*-vrste (Stellwaag 1921.). *Apanteles glomeratus*, koji je inače vrlo koristan parazit, imade 27 vrsta hiperparazita (Vukasović 1926.). Među hiperparazitima imade i takovih, što baš napadaju larve drugih parazita, koje se već nalaze u svome domadaru. Takav je na pr. *Tetrastichus vinulae* Ratz., jer njegova larva živi u larvi *Apanteles glomeratus*-a. Ova pojava hiperparazitizma odnosno superparazitizma svakako je na štetu, jer ti insekti u koliko mogu biti korisni, što uništavaju štetnike, mogu biti i štetni, što parazitiraju u korisnim kukcima.

Kao daljnji korisni momenat kod parazita igra veliku ulogu način odlaganja jaja, broj jaja i broj larvi u jednom domadaru. Ose najeznice i muhe gusjeničarke odlažu jedna tek po jednu, a druge po više larvi u jednoga domadara. No broj larvi kod pojedinih domadara zavisi o veličini njihovoj. Što je veći domadar, to može primiti u sebe veći broj larvi. To isto vrijedi i za samoga parazita, t. j. što je larva parazita veća, to ih možemo manje naći u jednome domadaru.

Što se tiče napadaja osa najeznica na svoje domadare, postoji izvjesna razlika u načinu napadanja i u stadiju, koji može biti napadnut. Od parazita može biti napadnut svaki stadij domadara počam od jajeta pa do razvitoga kukca. Iz specijalnog dijela ove radnje se vidi, da neki

paraziti najradije napadaju samo mlade gusjenice, drugi samo svježa jaja i t. d.

Ovdje treba da spomenemo, kako uopće dolazi do infekcije od strane parazita, jer je to od važnosti za biologiju parazita i za praktičnu njegovu upotrebu u biološkoj metodi. Do infekcije od strane raznih parazita može doći da:

1. ženka parazita odloži svoje jaje u blizini domadara,
2. ženka parazita odloži jaje na domadara,
3. ženka parazita uloži jaje u domadara.

Među osama najeznicama prvi i drugi slučaj je rijedak. Oblici, koji odlažu svoja jaja u blizini domadara ili na njega, redovno su ektoparaziti, koji žive izvana na svome domadaru i isisavajući ga prouzrokuju njegovu smrt (*Elasmus flabellatus*, *Perilampus hyalinus*) (Stelwaag 1921.). Kod osa najeznica najčešći je treći način odlaganja, gdje jaja dospiju pomoću leglice u domadara i tu larve žive kao endoparaziti.

Kod muha gusjeničarki odlaganje jaja i inficiranje domadara mnogo je različnije nego kod osa najeznica. Kod njih je najčešći slučaj, da ženka odloži jaja u blizini domadara.

Sami ovi načini odlaganja jaja i larvi, da ovi dospiju u domadara, pokazuju, da je tu dosta velika borba, dok dođe do infekcije domadara, jer se domadari redovno brane od ovakovog neugodnoga napada.

Broj jaja kod svih tih parazita vrlo je različan. I tu ima sijaset raznih danas u mnogočem još nejasnih primjera gledom na broj jaja. Čini se, da sve to stoji u vezi s time, na koji se način vrši infekcija. Ujedno to stoji u vezi i sa dužinom života pojedinoga parazita. Razvita osa najeznica, koja vrlo kratko živi, tek možda jedan ili dva dana, odlaže vrlo brzo dosta veliki broj jaja. Druge ose, koje kao razviti kukci dulje žive, odlažu obično u početku veći broj jaja a kasnije manji broj, jer imaju priliku, da za duljeg života lakše nađu domadara i veći broj nego one, kojima je život kratak. Kod ektoparazita i kod muha, koje odlažu jaja ili larve u blizini domadara, obično je broj njihov velik, jer u takovom slučaju dođe teže do infekcije. U vezi sa odlaganjem jaja stoji i partenogeneza, koja se javlja kod osa najeznica te na taj način ona jaja, koja nisu bila ili koja nisu mogla biti oplodena, ipak daju potomke.

Svi paraziti, što ih spominjemo kao neprijatelje štetnika navedenih u ovoj radnji, jesu endoparaziti. Oni žive u pomenutim domadarima, a hrane se njihovom krvi i masnim tvarima. A što je interesantno: domadar obično živi tako dugo, dok se larva njegovog parazita potpuno ne razvije. Kod leptira dešava se prema tome, da gusjenica tek onda pogiba, kada ju ostavlja njezin parazit, jer u tom slučaju ili taj parazit pojede njezinu čitavu nutrinju u ono vrijeme, kada se i sam treba da zakukulji, pa od napadnute gusjenice ostane samo koža (*Lydella nigripes*) ili pak gusjenica živi, dok ju njezin parazit ostavlja, a tek onda uslijed oštećenja i nestašice hrane u njezinom tijelu pogiba (*Apanteles glomeratus*). U trećem slučaju dospjela je gusjenica da se zakukulji, a tek onda strada od svoga parazita, koji se sam u njezinoj čauri onda zakukulji i ostavlja kao gotovi kukac prazni hitinski oklop kukuljice (*Pimpla instigator*). Jajni paraziti obično utroše za svoju prehranu jajni sadržaj svoga domadara i ostanu u jajnoj lupini domadara do svoga potpunog razvoja.

Sve ovo, dosada navedeno u ovome odlomku o načinu pojavljivanja i napadanja parazita na štetnike, ima da posluži tome, da nam pokaže, kako u samoj prirodi postoje razni načini, da se spriječi širenje štetnika. Prema tome nam postaje razumljivo, da zaraza i prejakom razmnažanje štetnika ne može trajati dulje vrijeme, nego tek par godina, jer se tu javlja veliki broj neprijatelja, koji spriječavaju to prejakom razmnažanje. Iz ovoga ujedno vidimo, da nam kod biološkog suzbijanja štetnika nije dovoljno samo poznavati parazita, nego je potrebno u tančine upoznati se s njegovim životom i tek prema tome možemo da ocijenimo njegovu vrijednost za suzbijanje štetnika. Potrebno je dakle prema onome, što sam prije spomenuo, da nakon istraživanja i proučavanja tih parazita uočimo: koliku faktičnu vrijednost imaju pojedini paraziti i njihove čitave familije za suzbijanje štetnika. Kao dokaz tome neka posluži slijedeći primjer.

Odgajanjem i proučavanjem parazita kod gubara i suznika g. 1924. došao sam do ovih rezultata: od 4.780 kukuljica suznika dobio sam 208 osa najeznica i 348 muha gusjeničarki, a kod gubara od 444 kukuljice dobio sam 87 osa najeznica i 161 muhu gusjeničarku. Iz ovoga slijedi, da je napad kod suznika bio mnogo slabiji t. j. 11.6%, nego kod gubara 55.8%. Razmjer između muha gusjeničarki i osa najeznica kod suznika bio je 5 : 3, a kod gubara 2 : 1. U oba slučaja je broj muha bio jači. Izgleda, da muhe u biološkom suzbijanju bar kod leptira u većini slučajeva igraju veću ulogu od osa. No to nije svagdje, te se to ne bi moglo uzeti kao pravilo, jer sam kod glogovnjaka dobio iz 384 kukuljice 22 muhe i 49 osa najeznica, pa bi prema tome bio razmjer muha prema osama kao 1 : 2.5. Sada dakako dolazi još jedno pitanje, a to je da li je svuda bila ta pojava jednaka. Kao dokaz tome neka posluže gornji procentualni računi, iz kojih vidimo, da je napad parazita kod gubara bio pet puta jači, nego onaj kod suznika. U širenju parazita, pa i samih štetnika dolazi do izražaja još jedan momenat; opaženo je naime, da se štetnici i njihovi paraziti u jednom te istom kraju ne pojavljuju svuda jednako, nego tu opažamo jednu pojavu, koja nas sjeća na filokseru, t. j. oni se pojavljuju u nekom stanovitom krugu. U jednoj šumi pojave se na pr. gusenice samo u jednom odjelu, a u drugom ih nema. Tek kasnije šire se one dalje. Procentat parazita kod suznika bio je, skoro bismo mogli kazati, 1924. god. svuda jednak. Prema tome je i oštećenje bilo te godine s njegove strane svuda jednako. Ali gubar je bio 1924. i 1925. jak. Taj procentat parazita bio je samo u okolini Kostajnice 1924. tako jak, dok za druge krajeve to ne bih mogao kazati. Prvo jer nisam istraživao, a drugo jer mislim, da je taj procentat bio kod gubara lokalne naravi. Kao drugi i jasniji dokaz tome neka nam posluži ovaj primjer. Od Direkcije Gradiške Imovne Općine dobio sam gubareva legla iz šumske uprave Nova Gradiška (šuma Ključ), iz šumske uprave Okučani (šuma Ljeskovača), iz šumske uprave Oriovac (šuma Mrsunjski lug). U šumi Ključu bio je napad *Anastatus-a* na jaja 5—18%, u šumi Ljeskovači 53.5—60.7%, a u šumi Mrsunjski Lug 21.5—34.8%, u šumi Srnjače (š. u Mikanovci) 1926. god. 5—28%, u šumi Banovdol (š. u. Cerna) 1.5—5%, š. u. Klenak 1.5—5%. Iz ovoga se vidi, da je najjači napad jajnih parazita bio na području Gradiške Direkcije, a znatno slab od Vinkovaca na istok. Međutim vidi se, da taj procentat napada i na jednom kraćem razmaku nije svuda jednak.

To su dakako momenti, koji mnogo toga daju naslućivati, ali oni ostavljaju mnogo otvorenih pitanja za daljnja istraživanja. Iako je zaraza gubareva bila svuda na liniji Kostajnica—Mitrovica već god. 1925. dobro poznata i razvijena, ipak po mnogim znacima pojavljivanja izgleda, da je širenje zaraze teklo od zapada na istok, pa je s time u vezi svakako i pojavljivanje i jakost parazita.

Osim spomenutih parazita odlučnu ulogu u uništavanju štetnih gusjenica igraju parazitičke gljive-mikoza — i patogeni mikroorganizmi-epidemije.

Među gljivama ima jedna čitava skupina takovih, koje traže za svoj životni supstrat živa i mrtva tijela insekata. Među nižim gljivama su takove gljive resinarke i to familija *Entomophthoraceae* sa rodovima *Empusa*, *Entomophthora* i *Mucor*. Sve te gljive svojim micelijem provuku se u tijelo kukca odnosno gusjenice i ova od toga pogiba. Među tim gljivama osobito se ističe *Empusa aulicae*, koja je poznata kao neprijatelj zlatokrajevih, suznikovih i gubarevih gusjenica. Osim ove poznata je kod nas *Entomophthora sphaerosperma*, koja je zadnjih godina konstatirana na suznikovim i zlatokrajevim gusjenicama. Ima među tim gljivama i takovih, koje su nam štetne kao što je to *Cordyceps cinerea*, koja parazitira na trčkovima *Calosoma*- i *Carabus*-vrstama i primjerice *Botrytis Bassiana* poznata kao opasna bolest kod gusjenice dudova svilca.

Patogeni mikroorganizmi, a među te spadaju bakteriji i praživi, izazivaju kod gusjenica katkada jake epidemije, koje u kratko vrijeme unište gusjenice u masi. Bolesti ove vrste izazivaju kod gusjenica bakteriji, to su bakterijelna oboljenja, zatim poliedrija ili vršikovanje, pa onda pebrina i nosema. Među bakterijama ove vrste imamo također korisnih i štetnih. Tako je primjerice štetan bacil, koji izaziva kugu kod pčela, dok je koristan kokobacil, koji prouzrokuje kugu kod skakavaca. Jedan takav kokobacil napada gusjenice od medonjice (*Arctia caja*), te je s njime uspjelo inficirati i gusjenice zlatokrajeve. O poliedriji i pebrini govorilo se u specijalnom djelu ove radnje. No infekciozne bolesti nisu još do danas dovoljno ispitane, te nam u nekim slučajevima bolesti nije još dovoljno poznat ni sam uzročnik. Tako nam isto ostaju otvorena pitanja i u pogledu same infekcije. Pitanje načina infekcije i pitanje praktične upotrebe tih, za nas vrlo važnih faktora, od osobitog je značenja i traži još mnogo rada i proučavanja.

Odavna su poznati faktori, koji sami u prirodi reguliraju širenje štetnika. Ta je činjenica navodila čovjeka, da okuša praktično te faktore. Osobitog poriva za taj rad dala je Amerika i to u dva navrata. U prvom redu u Americi je uspjelo suzbiti neke štitaste uši pomoću njihovih parazita. Drugi razlog tomu radu bila je pojava gubara i zlatokraja u Americi, koji su se tamo kao doseljenici brzo razmnožili, a nije bilo gotovo nikakvih prirodnih faktora, koji bi to razmnažanje spriječili. Stoga su se još pred 30 godina dali Amerikanci na studiranje tih štetnika u Evropi i na proučavanje i sabiranje njihovih parazita, te već godinama eksportiraju Amerikanci iz Evrope parazite u Ameriku. Taj rad Amerikanaca dao je jakog poriva evropskim stručnjacima, da su posvetili osobitu pažnju biološkom suzbijanju štetočina.

Na koncu ovoga posmatranja i tumačenja biološke metode osvrnut ću se još na grabežljivce, neprijatelje štetnih gusjenica. Među te grabežljivce spadaju u prvom redu kukci. Kod uništavanja gusjenica

dolaze kao prvi razni trčkovi. Među njima osobito se ističu pomenuti mošćari (*Calosoma sycophanta* i *inquisitor*) zatim *Cantharis rustica*, pa onda *Trinodes hirtus*, a možda i još koja vrsta iz familije *Dermestida*, jer je za njih poznato, da se hrane ostacima odnosno hitinskim oklopom raznih kukaca. Grabežljive ose (*Rapientia* — *Vespa crabro*) također pomažu pri uništavanju gusjenica. Kao korisni stanovnici šuma spominju se neke vrste mrava i to *Formica rufa* i *fuliginosa*. Tvrdjenje Radoševića (Langhoffer 1927.) imati će u sebi dosta vjerojatnosti, iako nam ti podaci ne daju dosta jasnu sliku u toj stvari. Za mrave, koji dolaze u posavskim hrastima, moram napomenuti, da bi nam neki od njih znali biti štetni ne samo zato što su oni poznati štetnici (*Camponotus*), nego i s razloga što se oni rado zadržavaju u blizini štitaste uši (*Kermes quercus*), pa vjerojatno pomažu i njezino širenje. Iako oni ovdje ne će biti simbiozi tih ušiju, ali je poznato, da oni redovito prate one biljne uši, kod kojih nalaze slatki sok.

Ima još drugih vrsta kukaca, koje se hrane sa raznim šumskim štetnicima. Takve su bube-mare (*Coccinellidae*) i neki drugi neprijatelji biljnih ušiju i potkornjaka. Ali to ne zasijeca u sadržaj ove radnje.

Iza čitave vojske korisnih kukaca dolaze najviše u račun ptice. Korisne ptice svakako su odlučan faktor pri uništavanju gusjenica. Ali one poradi svoga katkada velikog izbora hrane, zatim radi svoga selenja iz jednog kraja u drugi, sa jednog kopna na drugo, nisu nikada tako jak faktor pri uništavanju gusjenica i ostalih štetnika kao što su to pomenuti paraziti i neprijatelji, koji su svojim životom upućeni na parazitiranje. Dakako da ne smijemo pustiti iz vida, da nam ptice čine u tom pogledu katkada vrlo velike koristi. Ali u ovom njihovom korisnom radu dolaze kod nas dva momenta do izražaja, koji spriječavaju korisno djelovanje tih životinja. Neke ptice su vrlo korisne, ali i vrlo plašljive (kukavica), pa one izbjegavaju blizinu ljudskih naselja, a taj momenat može mnogo utjecati na korisno djelovanje njihovo. Drugi razlog leži kod nas u pomanjkanju zaštite ptica poglavito onih, koje kod nas prezimljuju.

Kod zaraza, koje prouzrokuje gubar, zlatokraj i suznik u Posavini, nekoje nam ptice mnogo koriste pri suzbijanju odnosno uništavanju njihovih jaja, gusjenica i kukuljica. Ja to pitanje nisam pobliže proučavao, jer sam bio okupljen proučavanjem parazita. Ali prema nekim podacima i vlastitim opažanjima uvjerio sam se, da nam čine u tom pogledu velike koristi neke ptice i to: sjenice, čvorak, brzelj (*Certhia familiaris*), vrana crna, čavka i kukavica. Mora da je broj tih korisnih ptica veći, ali to traži posebna proučavanja. Za uništavanje jaja svakako su najvažnije razne vrste sjenice. Prema današnjem stanju mehaničke i kemijske metode mi se kod ovakvih ogromnih zaraza moramo svakako s njima poslužiti, jer se na samu biološku metodu kao i na kulturnu metodu ne možemo osloniti. To iz ovih razloga. Jasno je, da nam je kod ranijih, pa tako i kod ove posljednje zaraze, najviše pomogla sama priroda, s jedne strane pogdjegdje sa nepovoljnim vremenskim prilikama, s druge strane najviše sa svojim prirodnim neprijateljima tih štetnika kao što su to paraziti, mikoza, epidemije, grabežljivi kukci, ptice i dr. No praktična upotreba svih tih prirodnih faktora u svim kulturnim zemljama, gdje je razvijena i daleko napredovala primijenjena entomologija, a pogotovo u nas, gdje se ona nalazi tek u svome početku, biološka metoda još uvijek ostaje najviše stvar nauke. Tek u nekim slučajevima — kao što je to suzbijanje dudove štitaste uši (*Diaspis pentagona*) s pomoću osice (*Prospaltella*

Berleseii) i sl. — došla je ta metoda do svoga očitog praktičnog izražaja. Dugim proučavanjem prirodnih neprijatelja štetnika i pokušajima, da se u fitopaloškoj službi praktično primijene, dolazi se teškom mukom u nekim slučajevima do pozitivnih rezultata. Dok je Amerika već toliko napredovala, da ima ogromna uzgajališta za parazite, u Evropi se to najviše provodi u laboratorijima u obliku malih praktičnih pokusa. No to je donekle i razumljivo i za Ameriku i za Evropu. Amerika vodi veliku borbu sa štetnicima-doseljenicima, koji su većinom iz Evrope i nekih drugih zemalja prenešeni u Ameriku i ovdje se silno razmnožili, te harače po raznim kulturama; gdje ne pomažu nikakva mehanička i kemijska sredstva, tu se mora zatražiti pomoć biološke metode. U Evropi imamo a poglavito u šumarstvu manje neprilika sa doseljenicima. U poljoprivredi imali smo jedan takav američki slučaj sa filokserom. I tu je pomogla kulturna metoda t. j. stara loza zamjenjuje se sa američanskom podlogom. Sličan slučaj, ali manje opasan, je pojava hrastove medljike, koja je prenešena iz Amerike u Evropu. Ali mi imamo u tom pogledu tek tu sreću, da je ova bolest tek onda opasna, ako joj napad stoji u vezi sa pojavom gusjenica, kako smo to ranije kazali. Prema tome bismo mogli kazati, mi treba da spriječimo i uništimo gusjenice, pa onda nam ne će moći ni medljika nanijeti velikih šteta.

Kod praktičnog primjenjivanja parazita treba, da im u našim šumama pružimo priliku, da se oni mogu što bolje razviti i da ne postanu plijenom neznanja. Dakako, da je to vrlo teško provesti, jer za to trebaju mnoga opažanja i upute, a uza sve to ipak kod mehaničkog i kemijskog suzbijanja moraju da stradaju i mnogi paraziti. Koliko najniže parazita strada kod struganja ili katranisanja gubarevih legla? Ali dakako da mi ovdje od dva zla biramo manje, jer bolje je da propadnu paraziti, nego da se razmnoži gubar. Drugi takav slučaj je primjerice sa kukuljicama muha gusjeničarki, kojih možemo naći u šumama na tlu i u površnom sloju. Koliko takovih kukuljica postane plijen svinja, kod njihovog rovanja po šumi? To je eto jedna teškoća, koja smeta provođenju biološke metode.

Što se tiče mikoze i epidemija kod gusjenica, tu još danas stoji nauka daleko od pozitivnih rezultata. Iako je dobro poznato njihovo vrlo korisno djelovanje pri uništavanju gusjenica, ipak danas još uvijek stojimo kod laboratorijskih pokusa, oni govore jasno o njihovoj koristi, ali većih praktičnih rezultata još danas nemamo. Escherich (1914.) i neki drugi stručnjaci kažu, da je toj nedaći razlog u predispoziciji samih gusjenica. Osim toga mogao bi biti po njihovom mišljenju razlog i u samoj tehnici primjenjivanja tih bolesti u prirodi. Breindl i Komarek pokušavaju to osporiti, oni kažu, da se uzročnici poliedrije nalaze u površnom sloju tla, na kome se javila epidemija, a kad bi se taj humus prenio u šumu gdje ima gusjenica, a nema poliedrije, onda bi i tu nastala infekcija, te bi gusjenice mogle stradati. Međutim ta činjenica nije još dovoljno utvrđena. U ovakovom slučaju moralo bi se najprije utvrditi, da li ne bi i bez toga prenosa humusa došlo i tamo do infekcije odnosno do poliedrije. Zwölfer kaže, da za gubarevu pebrinu ne treba predispozicija kod gusjenica. Međutim izgleda, da će proteći još dosta vremena, dok bude čovjek mogao te prirodne regulatore uzeti u svoje ruke.

Iako biološka metoda još danas nije dovoljno izrađena, ipak bi se i kod nas moglo ubuduće mnogo učiniti i s te strane na korist naših šuma. Evo za to jednoga primjera, i ja se nadam, da mi ne će nitko od naših stručnjaka poreći korist takovog prijedloga. U Carskom Lugu kod Mošćenice postojala je prošle godine Stanica za uzgoj parazita odnosno t. zv. tahinarij. Kukuljice muha slale su se u Ameriku. Uzmimo kada bismo imali samo dvije takove stanice, koje bi služile na korist naših šuma, koliko bi se pomoglo time rasprostranjenju parazita u našim šumama? Takova stanica imala bi se osnovati za pojave jake zaraze u jednoj šumi ili u njezinoj neposrednoj blizini. Na takovoj stanici mogla bi se u prvom redu vršiti promatranja o pojavi parazita, mikoza i epidemija. Zatim bi se mogli u većoj množini odgajati jajni paraziti, koji ne trebaju ništa za svoju prehranu, a onda bi se mogle uzgajati gusjenice i čuvati kukuljice. Sav taj posao tražio bi povremeno obilaženje stanice od strane jednoga stručnjaka i jednog pomagača, koji bi vodio brigu oko te stanice i brinuo se za hranu gusjenica. Dakako takova zaražena šuma imala bi biti za ulaz domaćih životinja kroz to vrijeme, dok se tu vrše istraživanja, zatvorena. Jednako bi se morali i ljudi upoznati sa svrhom toga rada, jer bi se uz proučavanje parazita mogla u toj šumi provesti i organizirana zaštita ptica. Ako bi se kod tih proučavanja primijetio vrlo jak napad parazita na gusjenice, onda bi se mogli paraziti puštati ne samo iz takove stanice u tu šumu, nego i prenositi u druge šume, gdje je pojava parazita slabija. Time bi bilo vrlo pomoženo širenju parazita. Osnutak takove stanice i čitavi rad na njoj ne bi iziskivao velikih troškova. Takova bi stanica vrlo dobro došla zasada, dok se ne uvede jedan način mehaničkog ili kemijskog suzbijanja tih štetnika, koji ne bi iziskivao velikih troškova.

MEHANIČKA I KEMIJSKA METODA

O suzbijanju i uništavanju jaja i gusjenica od spomenutih štetnika napisano je u našoj literaturi osobito u posljednje vrijeme više članaka. Zato se ja opširnije u razmatranje te teme ovdje ne ću upuštati, jer to nije niti prava svrha ove radnje.

Kod posljednje zaraze ponajviše su uništavana gubareva legla struganjem i katranisanjem. Jedan i drugi način vrlo je dobar. Ali on nije dostatan, ako je zaraza preotela preveliki razmjer. Struganjem i katranisanjem mogu se uništiti tek legla do visine od 10 m. Međutim je poznato, da ih zna biti i na većim visinama stabla i na pojedinim granama. Taj način suzbijanja je osobito podesan na početku same zaraze. Kad bi se to provelo svuda po šumama u početku zaraze, rezultati toga rada bili bi svakako dobri. No iako je taj način suzbijanja dobar za uništavanje gubara, ne može se on primijeniti kod zlatokraja i suznika. Uništavati legla zlatokraja gotovo je nemoguće. Protiv njega možemo tek postupiti, kad je on načinio svoje velike gušnjake. Njih treba skidati pomoću makaza, a to je u šumama vrlo teško provesti. I suznikova je jaja nemoguće uništavati, jer su ona po svome načinu odlaganja s te strane vrlo dobro zaštićena, to je tek donekle provedivo u voćnjacima.

Nakon uništavanja gubarevih legla i zlatokrajevih gušnjaka u slučaju zaraze najveća borba ima biti uperena protiv gusjenica. Gusjenice glavne trojice štetnika, a tako i ostalih, koji dolaze u masama, u prvom

redu možemo suzbijati paljenjem. I to je lakše provesti u voćnjacima nego u šumama, iako se tim načinom može i u šumama mnogo učiniti. No ipak je opaženo, da se one i poslije vrlo pomnoga uništavanja s pomoću bakalja i paljenja, znaju doseliti iz drugih susjednih voćnjaka ili šume. U tom načinu suzbijanja trebala bi jedna precizno organizovana borba. Povrh toga trebali bi se nakon paljenja upotrijebiti i lijepivi prstenovi, da se time spriječi selenje gusjenica sa jednog drveta na drugo. Taj način suzbijanja gusjenica je svakako dobar, ali traži mnogo truda i dosta troškova. A kad uzmemo u račun ogromne komplekse hrastovih šuma, onda bi ta stvar bila dosta skupa.

Kad nam ne pomaže mehanički način suzbijanja, onda bi trebalo, da se prihvatimo kemijskih sredstava. Od kemijskih sredstava, prema današnjem stanju kemijske metode suzbijanja, u našem slučaju dolaze u obzir otrovi, koji smrtonosno djeluju na gusjenice. Te možemo upotrijebiti u obliku rastopine ili u obliku praha. Rastopine, s kojima bi se mogli poslužiti protiv gusjenica jesu barijev klorid i arsenovi preparati. Kad bi htjeli s njima raditi u šumama, trebali bi upotrijebiti za taj posao motorne prskalice. No kad uzmemo u račun, kakovi su putevi u našim posavskim šumama i kakovo je tlo, onda bi taj posao bio teško izvediv, jer po lošim putevima i na podvodnom tlu kretanje takvih velikih prskalica bilo bi vrlo otežano.

Jedini način suzbijanja u šumama bila bi upotreba aeroplana. Danas je upotreba aeroplana poznata s te strane dobro u Americi, Njemačkoj, Čehoslovačkoj i Rusiji. O tome su iznešeni prijedlozi u člancima i kod nas (Langhoffer, Gradojević, Kovačević). Svakako bi to i za nas bilo najpodesnije i moglo bi se dosta lahko izvesti, ako bi za to bila dana materijalna sredstva. No dva razloga govore donekle protiv toga načina suzbijanja kod nas. Prvi je razlog način gospodarenja odnosno iskorišćivanja hrastovih šuma poglavito onih, koje potpadaju pod Imovne Općine. Poznato je da pravoužitnici i zakupci žira u hrastovim šumama borave sa svojom stokom i svinjama gotovo čitavu godinu u šumama. Radi otrovnog sastava arsenovih preparata moralo bi se u šumama, gdje je provedeno suzbijanje gusjenica s pomoću tih preparata, zabraniti neko mjesec dana ulazanje stoke u takove šume. Poznavajući psihu našega seljaka, bilo bi to teško provedivo.

Drugi razlog, s kojim bi se moralo kod upotrebe arsena u prahu odnosno arsenovih preparata računati, baš s obzirom na našega seljaka, jest vrsta preparata, koji se za tu svrhu upotrebljava. U Americi se primjerice mnogo upotrebljava olovni arsenat. U Njemačkoj je upotreba arsenovih preparata takovog sastava u posljednje vrijeme zabranjena. Kod upotrebe kalcijevog arsenata »Silesia«, koji sadrži u sebi 40% As_2O_5 , pokazalo se u Njemačkoj, da je ovaj štetan za toplokrvne životinje u dosta jakoj mjeri. »Esturmit« sa 12% As_2O_5 pokazao se kao odlično sredstvo za uništavanje gusjenica, a bez nepovoljnih posljedica za toplokrvne životinje (Escherich 1927.). Taj momenat morao bi se osobito kod nas uzeti u obzir. No kemijska industrija tako brzo napreduje, da ćemo kod slijedeće zaraze imati već sigurno novih i sigurnih sredstava otrovnih za štetnike, a neopasnih za toplokrvne životinje. Jedno moram ipak ovdje naglasiti, da zasa da jedino upotrebom aeroplana u našim posavskim šumama mogli bismo kod jače zaraze uništiti gusjenice i spriječiti njihovo daljnje napre-

d o v a n j e. Tomu osobito pogoduje ravan teren. Taj način suzbijanja mora se upotrijebiti na vrijeme, jer će se time samo smanjiti troškovi i zlu stati na put prije, nego je zaraza zauzela ogromne komplekse. To ćemo postići na taj način, ako se tačno pazi na pojavu gubara i njegovih pomagača.

ZAKLJUČAK

Iz svega, što sam u ovoj radnji iznio, vidi se, da je glavni uzročnik sušenja hrastova bio gubar sa svojim pomagačima suznikom i zlatokrajem. Ali oni sami kao štetnici bili bi vjerojatno samo smanjili prirast drveta, kao što je to bilo i ranijih godina t. j. prije 1909., da nije iza gusjenica došla medljika i uništila drugi nježni list hrasta. I to je bilo razlogom, da se je drvo osušilo.

Zlatokraj i suznik počinili su najveće štete godine 1923. i 1924., a gubar 1924. i 1925. No dok je zaraza od strane zlatokraja i suznika prestala 1925., gubar polagano popušta, te se u nekim krajevima dosada već gotovo potpuno izgubio. Prema podacima Petrovaradinske Direkcije Šuma on se i ove godine na njenoj teritoriji drži u prilično jakoj mjeri.

Prestanak zaraze od strane zlatokraja i suznika uzrokovan je napadom mikoze i poliedrije. Opadanje gubara stoji u tijesnoj vezi sa napadom parazita. Gdje su ovi bili jači, tu je i zaraza ranije popustila. Gdje su oni slabi, tu još i danas traje.

Zlatokraj i suznik javljaju se prema najnovijim podacima sada sporadično u pojedinim srezovima. Svakako za koju godinu možemo očekivati novu pojavu suznika i zlatokraja, a zatim i gubara.

Prije nego dođe do nove pojave tih štetnika u većoj mjeri, mora se organizovati jaka paralelna borba protiv tih štetnika jednako u voćnjacima kao i u šumama. Upotrebe li se samo mehanička sredstva protiv tih gusjenica na početku zaraze, ali na jednoj precizno organizovanoj podlozi u voćnjacima i šumama, polovina posla je gotova. Gusjenice će se onda javljati u manjoj mjeri ili možda i sporadično, pa će borba protiv njih biti sa drugim sredstvima mnogo lakša i iziskivati manje troškova.

Uz poznate načine suzbijanja s pomoću mehaničkih i kemijskih sredstava ne smije se pustiti u budućnosti iz vida niti biološka metoda, jer nam je priroda sa svojim faktorima učinila kod svih zaraza uvijek najveće usluge, pošto je borba protiv gusjenica s naše strane bila razmjerno minimalna. Svi biološki momenti kod pojave ovih štetnika moraju se pomno pratiti. Zaštiti ptica, parazita, te bolestima gusjenica kao i ostalih korisnih životinja treba se posvetiti najveća pažnja, jer se time čini ogromna korist našim šumama i voćnjacima.

Ova radnja je rezultat promatranja i proučavanja sušenja hrastova u Posavini s obzirom na njihove primarne štetnike od god. 1923. do 1927. Teren, koji sam proučavao, leži na pruzi Kostajnica—Sremska Mitrovica uz Unu i Savu.

Na koncu ove radnje smatram svojom dužnošću, da se zahvalim na materijalnoj i moralnoj pomoći Ministarstvu Šuma i Rudnika, Generalnoj Direkciji Šuma, Ministarstvu Poljoprivrede i Voda, zatim Direkciji Drž. Šuma u Vinkovcima, pa onda Direkcijama Šuma: Brodske Imovne Općine, Gradiške Imovne Općine, II. Banske Imovne Općine i Petrovaradinske Imovne Općine, koje su mi zajedno sa svojim osobljem išle u pogledu sakupljanja podataka, materijala i istraživanja u pojedinim šumama u svemu u susret. Posebno moram, da izrazim svoju hvalu

sljedećoj gospodi, koja su mi pomogla pri determinaciji parazita i bolesti kod gusjenica: g. Villeneuve-u, Paris, g. Baeru, Tharandt, g. Bischofu, Berlin, g. Haseu, Berlin-Dahlem, g. Hentschu, Krapina, g. Vukasoviću. Beograd i g. Stellwaagu, Neustadt a./H.

LITERATURA

1. Baer W.: D. Tachinen als Schmarotzer d. schädlichen Insekten. Berlin 1921.
2. Barbey A.: Traité d'Entomologie Forestière. Paris 1925.
3. Ђорђевић П. Др.: Уроци сушења наших храстових шума. „Шумарски Лист“ 51. Загреб 1927.
4. Eckstein K. Dr.: D. Technik d. Forstschutzes gegen Tiere. Berlin 1915.
5. Eckstein K. Dr.: Ü. d. Methoden neuzeitlicher Massregeln gegen Insektenschäden im Walde, Anz. f. Schdlkde. Bd. II. Berlin 1926.
6. Eidmann: D. forstliche Bedeutung d. roten Waldameise, Zeit. f. angewdte. Ent. Bd. XII. Berlin 1927.
7. Eidmann: Nutzen d. Ameisen, Anzg. f. Schdlkde. Bd. I. Berlin 1925.
8. Eidmann: D. Flugzeug als Hilfsmittel z. Vertilgung von Forstinsekten, Anzg. f. Schdlkde. Bd. I. Berlin.
9. Eidmann: D. Bekämpfung v. Schwammspinner u. Goldafter mit eingeführten Parasiten in Amerika, Anzg. f. Schdlkde. Bd. I. Berlin 1925.
10. Eidmann: D. Flugzeugbekämpfung d. Kiefernspanners in Bayern, Anzg. f. Schdlkde. Bd. II. Berlin 1926.
11. Eidmann: D. Kiefernspanner in Bayern im J. 1925. mit besonderer Berücksichtigung d. Parasitenproblems. Zeitsch. f. angewdte. Ent. Bd. XII. Berlin 1927.
12. Escherich K. Dr.: D. angewandte Entomologie in d. Vereinigten Staaten, Berlin 1913.
13. — Forstinsekten Mitteleuropas, Bd. I/II. Berlin 1914.—1923.
14. — Neuzeitliche Bekämpfung tierischer Schädlinge. Berlin 1927.
15. — Zur Frage d. Nonnenbekämpfung durch künstliche Verbreitung d. Polyederkrankheit, Anzg. f. Schdlkde. Bd. II. Berlin 1926.
16. Friederichs K. Dr.: D. Bedeutung d. Biocönoson f. d. Pflanzenschutz gegen Tiere, Zeit. f. Angwdte. Ent. Bd. XII. Berlin 1927.
17. Gasov H. Dr.: D. grüne Eichenwickler, Anzg. f. Schdlkde. Bd. I. Berlin 1925.
18. Градојевић М. Др.: Авијон у служби заштите шума. „Шум. Лист“ 50. Загреб 1926.
19. Hase A. Dr.: Beiträge z. Lebensgeschichte d. Schlupfwespe Trichogramma evanescens Westw., Arbeiten aus d. Biolog. Reichsanstalt Bd. XIV.
20. Hessler Dr.: Beiträge z. Bekämpfung spiegelnder Ringelspinnerraupe, Anzg. f. Schdlkde, Bd. III. Berlin 1927.
21. Houser J. S.: Destruktive Insekts Affecting Ohio Shade and Forest Trees, Bulletin of the Ohio Agricultural Experiment Station N. 332 Ohio 1918.
22. Howard L. O.: Was wir tun und was wir tun müssen, wenn wir d. Insektenschäden Einhalt gebieten wollen? Anzg. f. Schdlkde. Bd. II. Berlin 1926.
23. Howard L. O.: wirtschaftliche Bedeutung d. Parasiten im Kampf gegen schädliche Insekten Anzg. f. Schdlkde. Bd. II. Berlin 1926.
24. Hollrung M. Dr.: D. Mittel z. Bekämpfung d. Pflanzenkrankheiten. Berlin 1923.
25. Jošovec A.: Sušenje hrastovih sastojina šumske uprave u Dragancu, »Šum. List« 48. Zagreb 1924.
26. Jošovec A.: Gubar i ostale štetočinke, Opažanja u Žutici, g. 1926. »Šum. List« 50. Zagreb 1926.
27. Kalandadze L. O.: D. Wirkung v. Arsenpräparaten auf d. wichtigsten Forstschädlinge, Zeit. f. ang. Ent. Bd. XIII. Berlin 1927.

28. Klimesch J.: Eichensterben in Jugoslawien, Wiener allg. Forst. u. Jagdzeitung, J. 42 Wien 1924.
29. Komarek J. Dr.: Insektenmassenvermehrungen u. Vogelschutz, Anzg. f. Schdlkde. Bd. I. Berlin 1925.
30. Komarek J. Dr. u. Breindl V. Dr.: D. Wipfelkrankheit d. Nonne u. d. Erreger derselben. Zeit. f. ang. Ent. Bd. X. Berlin.
31. Kovačević Ž. Dr.: Suznik kukavičji i gubar, te njihovi paraziti. »Šum. List« 49. Zagreb 1925.
32. Kovačević Ž. Dr.: D. Ringelspinner u. d. Schwammspinner u. ihre Parasiten, Anzg. f. Schdlkde. Bd. II.
33. Kovačević Ž. Dr.: Uništavajte gusjenice. Kostajnica 1925.
34. Kovačević Ž. Dr.: Arsen kao sredstvo za suzbijanje štetočina. Poljoprivredni Glasnik VI. Novi Sad 1926.
35. Krieg Dr.: Bekämpfung fressender Forstschädlinge v. Flugzeug Verhdl. d. deutsch. Ges. f. ang. Ent. Berlin 1926.
36. Krieg Dr.: Z. Flugzeugbekämpfung d. Eichenwicklers (Tortrix viridana) mit Kalziumarseniat. Anzg. f. Schdlkde. Bd. III. Berlin 1927.
37. Krieg Dr.: D. Bekämpfung forstlicher Schädlinge v. Flugzeug durch Abwurf v. Kalziumarsenit. Anzg. f. Schdl. Bd. I. Berlin 1925.
38. Кулагин Н. М.: Вредније насекомије и мери борби с ними. Москва-Петроград 1923.
39. Langhoffer A. Dr.: Gubar i sušenje naših hrastovih šuma. Glasnik za šumske pokuse 1. Zagreb 1926.
40. Langhoffer A. Dr.: Gubar i sušenje naših hrastovih šuma, I. dodatak. Glasnik za šumske pokuse 2. Zagreb 1927.
41. Langhoffer A. Dr.: Štetočinja hrasta osim gubara, Gl. z. š. p. 2. Zagreb 1927.
42. Langhoffer A. Dr.: Uspješno sredstvo protiv gusjenice gubara. »Šum. List« 48. Zagreb 1924.
43. Langhoffer A. Dr.: Štetnici hrastovih šuma. »Šum. List« 50. Zagreb 1926.
44. Langhoffer A. Dr.: Gusjenice prelaca u našim hrastovim šumama i obrana od njih. »Šum. List« 49. Zagreb 1925.
45. Langhoffer A. Dr.: Riječ o gusjenici gubara i rodbine. »Šum. List« 49.
46. Langhoffer A. Dr.: Obrana od gusjenica prelaca god. 1926. »Šum. L.« 50. Zagreb 1926.
47. Langhoffer A. Dr.: Najvažniji štetnici hrastovih šuma, Pola stoljeća šumarstva. Zagreb 1926.
48. Langhoffer A. Dr.: Uništavanje gubara. »Šum. List« 51. Zagreb 1927.
49. Langhoffer A. Dr.: Aeroplan u obrani šume od gusjenica. »Šum. List« 51. Zagreb 1927.
50. Langhoffer A. Dr.: Štetni kukci u gospodarstvu Hrvatske. Gospodarska smotra II. Zagreb 1912.
51. Lehmann H. Dr.: D. Baumweisslings-Kalamität u. d. Organisation z. ihre Bekämpfung. Flugschriften d. d. Ges. f. ang. Ent. Nr. 10. Berlin 1922.
52. Lindinger L. Dr.: D. Schildläuse (Coccidae). Stuttgart 1912.
53. Манојловић П.: Узроци сушења наших храстових шума. „Шум. Лист“ 51.
54. Манојловић П.: Сушење храстових шума. „Шум. Лист“ 48. Zagreb 1924.
55. Марковић ЈБ.: Уништавање јајашаца лептира губара. „Шум. Лист“ 50.
56. Matić J.: Sušenje hrastovih sastojina. »Šum. List« 50.
57. Meyer N. F.: Z. Biologie u. Morphologie v. Pimpla examinators, Zeit. f. ang. Ent. Bd. XI. Berlin 1925.
58. Nüsslin-Rhumler: Forstinsektenkunde. Berlin 1922.
59. Operman F.: Nekolike bilješke o gubaru. Glasnik za šumske pokuse 2. Zagreb 1927.
60. Petračić A. Dr.: Tamanjenje gubara. »Šum. List« 51. Zagreb 1927.

61. Petračić A. Dr.: O uzrocima sušenja hrastovih šuma u Hrvatskoj i Slavoniji. Gl. z. šum. p. Zagreb 1926.
62. Prell H. Dr.: Z. Geschichte d. Forstschädlingsbekämpfung v. Flugzeuge. Anzg. f. Schdlkde. Bd I. Berlin 1925.
63. Retter E.: Fauna Germanica. Stuttgart 1908.—1916.
64. Schaufuss-Calver: Käferbuch Bd. I./II. Stuttgart 1916.
65. Schmiedeknecht V. Dr.: D. Schlupfwespen- u. Brackwespen. D. Insekten Mittel-europas Bd. II. Stuttgart 1914.
66. Стебут А.: Један прилог испитивању узрока сушења славонског храста са педолошког гледишта. Гласник Мин. Пољ. и Вода. Бр. 9. Београд 1925.
67. Стебут А.: Још о узроцима сушења храста у Славонији. Гл. Мин. Пољ. и Вода. Бр. 10. Београд 1925.
68. Sorauer P.: Handbuch d. Pflanzenkrankheiten, Bd. III. Berlin 1913.
69. Stellwaag Fr. Dr.: D. Gebrauch d. Arsenmittel in Deutschland. Verhdl. d. d. Ges. f. ang. Ent. Berlin 1926.
70. Stellwaag Fr. Dr.: D. Schmarotzerwespen als Parasiten. Monographien d. Zeit. f. ang. Ent. Nr. 6. Berlin 1921.
71. Stellwaag F. Dr.: D. Gebrauch d. Arsenmittel im deutschen Pflanzenschutz. Zeit. f. ang. Ent. Bd. XII. Berlin 1927.
72. Stellwaag F. Dr.: D. Baumweissling, *Aporia crataegi* L. Zeit. f. ang. Ent. Bd. X, Berlin 1924.
73. Шеншин А.: Један прилог испитивању узрока сушења славонског храста са шумарског гледишта. Гл. Мин. Пољ. и Вода. Бр. 9. Београд 1925.
74. Škorić V. Dr.: Erysiphaceae Croatiae. Gl. z. šum. p. 1. Zagreb 1926.
75. Škorić V. Dr.: Uzroci sušenja naših hrastovih šuma. Gl. z. šum. p. 1. Zagreb 1926.
76. Ugrenović A. Dr.: Projekt za istraživanja o sušenju hrastova. »Šum. List« 48. Zagreb 1924.
77. Uphof Th. C. J.: D. moderne Insektenbekämpfung i. d. Vereinigten Staaten. Zeit. f. ang. Ent. Bd. IX. Berlin 1923.
78. Vietinghoff v. Riesch: D. Verhalten paläarktischer Vögel gegenüber d. wichtigeren forstschädlichen Insekten, Biozöologische Studien, Zeit. f. ang. Ent. Bd. X.
79. Vietinghoff v. Riesch: Prinzipielles z. Frage d. Schädlingsbekämpfung durch Vögel besonders in forstlicher Beziehung. Verhdl. d. d. ang. Ent. Berlin 1926.
80. Vietinghoff v. Riesch: Kraniche u. Forleule, Anzg. f. Schdl. I.
81. Vietinghoff v. Riesch: Eine offene Frage i. d. Biologie d. Kieferneule: A.) D. autochthone Entwicklung d. Kalamität; B.) D. Übertragungsentwicklung d. Kalamität. Anzg. f. Schdlkde. Bd. I. Berlin 1925.
82. Weiss J.: D. Kieferspanner in Bayern im Jahre 1925. Anzg. f. Schdlkde. Bd. III, Berlin 1927.
83. Wimmer E. Dr.: D. Lehre v. Forstschutz. Berlin 1924.
84. Wolf M. Dr.-Krausse A. Dr.: D. Einführung d. Arsenvestäubung v. Flugzeug aus in d. Praxis d. Forstschädlingsbekämpfung, Anzg. f. Schdlkde. Bd. I. Berlin 1925.
86. Вукасовић П. Др.: О опнокрилцима ентомофагним инсектима паразитима. Гл. Мин. Пољ. и Вода. Бр. 14/17. Београд 1926/27.
87. Вукасовић П. Др.: Биолошка посматрања о паразитима купусара (*Pieris brassicae* L.) и њиховим хиперпаразитима. Гл. Мин. Пољ. и В. Бр. 9. Београд 1925.
88. Voelkel H.: Ü. d. praktische Bedeutung d. Schlupfwespe *Trichogramma evanescens* Westw., Arb. aus biol. Reichsanstalt Bd. XIV. Berlin.
89. Zimmermann R.: V. Nutzen u. Schaden unserer Vögel. Leipzig 1910.
90. Zwölfer Dr.: D. Pebrine d. Schwammspinners u. Goldafters, eine neue wirtschaftlich bedeutungsvolle Infektions Krankheit, Verhdl. d. d. Ges. f. ang. Ent. Berlin 1927.

91. Zwölfer Dr.: Eine erfolgreiche Bekämpfung mit Hilfe künstlich gezüchteten Parasiten, Anzg. f. Schdlkde. Bd. I.
92. Zwölfer Dr.: Flugzeugbekämpfung d. Kiefernspanners in Bayern, Anzg. f. Schdlkde. Bd. I.
93. Zwölfer Dr.: D. Bestäubung durch Flugapparate u. d. Vergasung d. v. d. Nonne in Oberförsterei Mscin (Pommern) angegriffenen Bestände, Anzg. f. Schdlkde. Bd. II.
94. Zwölfer Dr.: Bekämpfung v. Flugzeug aus, Anzg. f. Schdlkde. Bd. III.
95. Zwölfer Dr.: Ein neues Flugzeug f. d. Forstschädlingsbekämpfung, Anzg. f. Schdl. Bd. III.
96. Sušenje hrastovih šuma. »Šum. List 48. Zagreb 1924.

Errata corrige. Na str. 231. Tabela napadanja parazita na suznika ima glasiti: »Tabela napadanja parazita na suznika kod nas«. Prema tome ne trebaju imena nekih parazita biti debelim slovima štampana, te tako otpada tu i opaska debelo »paraziti a nas nadeni«.

Na str. 235. u tabeli parazita kod zlatokraja ne trebaju opet imena biti debelo štampana, jer ja u tekstu kažem, da nisam mogao proučavati parazite kod zlatokraja. (To činim ove godine, jer sam načinio jednu malu biološku stanicu u Srnjačama, gdje se je pojavio zlatokraj u većoj mjeri.)

Na str. 240. pod naslovom »Hrastov savijač« ima rečenica u 7.—8. retku glasiti ovako: »Leptiri se javljaju u nas u drugoj polovini proljeća t. j. koncem maja i u junu«.

Rečenica u retku 25. na istoj strani ima glasiti: »Gusjenice se zakukuljuju na izgriženom lišću obično sredinom maja«.

Autor

Le dépérissement de chêne. L'auteur donne un aperçu sur les méthodes applicables dans la lutte contre le dépérissement et surtout sur la méthode biologique.

Rédaction

JUGOSLOVENSKO TRŽIŠTE DRVETA

MARCHÉ AU BOIS YOUGOSLAVE

ZAGREB, 1. JUNA 1928. — ZAGREB, LE 1 JUIN 1928

TEČAJEVI ZAGREBAČKE BURZE.

	Cijene po m ³ :	Din	Din	
Hrastovi trupci:	I. vrste	1200	1300	P. St. utovara
	II. »	700	900	»
	III. »	300	400	»
	za oplatu (furnire)	3500	4500	»
Ispiljeni polovnjaci:	I. vrste (Wainscoat-Logs)	4500	5000	»
Kladarke:	I. » (Boules)	2000	2400	»
Neokrajčane piljenice:	I. » 2—5.90 m dulj.	1500	2000	»
Okrajčane piljenice:	blistače (Quartier) I. vrste	2800	3500	«
	» » II. »	2300	2600	«
	blistače (Quartier) I. vrste	2000	2400	«
	» » II. »	1600	2000	«
Listovi (Feuillets): 2 m	blistače (Quartier) I. vrste	3600	4200	»
	» » II. »	3000	3600	»
	bočnice (Sur dosse) I. vrste	3000	3600	»
	» » II. »	2400	3200	»
Popruge (frizi):	I. vrsti 25—95 cm 4—6 cm	1250	1500	»
	I. » 25—95 cm 7—13 cm	1700	1900	»
	I. vrsti blist. 1.00 m i više 7—13 cm	2200	2400	»
	I. vrsti boč. 1.00 m i više 7—13 cm	1900	2100	»
Četvrtake (Chevrons):	od 50 cm dulj. na više	1600	2100	»
Grede (kvadrati):	od 25/25 cm	1000	1500	»
Francuska dužica:	1000 kom. 36/I. 4—6 M	6000	7000	»
Bačvarska roba:	I. vrste od br. ½—2½	50	90	«
	I. » » br. 3 na više	50	90	«
Bukovi trupci:	I. »	200	400	»
Okrajčane piljenice:	I. vrste (parene)	1100	1300	»
Neokrajčane »	I. » »	1000	1250	»
Okrajčane »	I. » (neparene)	1000	1250	»
Neokrajčane »	I. » »	950	1100	»
Popruge (frizi):	I. » (parene)	700	900	»
Javorovi trupci:	I. vrste	400	600	»
Jasenovi »	I. »	600	1000	»
Brijestovi »	I. »	200	500	»
Grabrovi »	I. »	300	600	»
Meko drvo:	Merkantilna tesana grada:	260	300	»
Piljeno koničasto drvo	I—III. probirak	425	475	»
» paralelno »	I—III. »	475	600	»
Cijene po komadu:				
Hrastovi brz. stupovi	7 m dugi	—	—	»
	8 » »	—	—	»
	10 » »	—	—	»
Hrastovi željez. pragovi	270 cm 15/26 cm	54	65	»
	250 cm 15/25 cm	50	60	»
	220 cm 14/20 cm	18	24	»
	180 cm 13/18 cm	14	18	»
Bukovi željez. pragovi	250 cm 15/25 cm	35	39	»
Gorivo drvo:	Cijene po 10.000 kg			
Bukove cjepanice:	I. vrste sa do 15% oblica	2000	2400	»
» sječenice:	sa do 15% oblica	1400	1600	»
Hrast. cjepanice:	sa do 15% oblica	1600	1900	»
» sječenice:		1200	1400	»
Drveni ugali:	bukovi	7500	8000	»
	hrastovi	6000	7000	rinfuza

ISKORIŠĆAVANJE ŠUMA

Smolarenje u narodu. Povodom rasprave g. dra Ugrenovića »Smolarenje u Francuskoj« u »Šumarskom Listu« br. 3. od ove godine rad sam da iznesem neke podatke o primitivnom iskorišćavanju smole u našem narodu. Sa tim podacima ograničiti ću se na Primorsko-Krajišku Oblast t. j. u glavnom na Kapelske šume i Gorski Kotar.

Narod toga kraja bere i sakuplja smolu u glavnom jedino sa smreke (*Picea excelsa*). Smolari u tu svrhu odabiru srednja smrekova stabla od 20—40 cm prsnog promjera. Na takovim stablima naprave u jesen dvije vrste rana (kare) za dobivanje smole. Ili na stablu u prsnoj visini ogule koru do bijeli za dlan široko i do 50 cm dugačko sa jedne, sa dvije, pače i sa četiri strane, već prema debljini debla. Ili na stablu zasijeku oštrom sjekiricom u prsnoj visini ili nešto niže dva zasijeka, tačno jedan ispod drugoga, u razmaku od 20—30 cm te izbiju španj. Takova je rana duboka od 1—3 cm. Iz takovih rana preko zime curi i sakuplja se u njima smola. Takovu smolu kupe smolari od proljeća preko ljeta do slijedeće jeseni 2—3 puta na istim ranama na slijedeći način. Ako je oguljena kora sa stabla, onda struže sa sjekiricom izašlu smolu. Ako je španj, onda sa džepnim nožem vadi sakupljenu smolu iz španja. Tako sakupljenu smolu, naročito ako je starija i ukrućena, svaljaју u grude teške od 1—3 kg, ili ako je mlada i više tekuća pohranjuju je u kuzole. Kuzol naprave također od oguljene kore sa mladih smrekovih stabala na taj način, da podbjeljuju smrekova stabla, odguljenu koru preklope po polovini i te dvije pole spoje sa drenovom ili ljeskovom šibom, koju u obliku luka smotaju, a krajeve zabodu u spojene kore. Taj im luk služi kao ruča za nošenje kuzola. (Takove kuzole prave također pastiri i djeca naročito od javorovih i ljeskovih stabalaca i beru u njih jagode.)

Osim takove smole sabire narod u tim šumama sa smrekovih stabala i t. zv. »smolić«. To je smola, koja izbije ponajviše iz mladih i tanjih smrekovih stabala u obliku suza, sama od sebe t. j. bez umjetno izvedenih ozljeda na stablu. Tako iz otvorâ, nastalih na mjestu otpalih, snijegom polomljenih ili posušenih grana, dalje iz pojedinih manjih pukotina na kori i t. d. To je najbolja, najfinija, najbjelja i najčišća smola, a prema narodnom vjerovanju i najljekovitija, kako ćemo poslije čuti. Teškoća je jedino u tome, što se smolića može srazmjerno malo sabirati. Za takovo se sabiranje troši mnogo više vremena pa se treba penjati po stablima.

Poznato mi je, da mjestimice i iznimno sabiru smolu i sa starih, debelih, ranjenih španjanih jelovih stabala, ali takova je smola više suha i kruta, ne vrijedi mnogo niti u narodu, a za lijek se nikako ne upotrebljava.

Sabranu smrekovu smolu, narod upotrebljava dijelom za vlastitu upotrebu, a dijelom je prodaje. Smolari iz Gomirja (srez ogulinski) mnogo su nosili smolu u mjesta preko Kupe, u Sloveniju, i tamo je prodavali. Prije rata prodavao se mali kuzol od $\frac{1}{4}$ kg za 30 fil., a sada se traži za takov kuzolić oko 15 Din, prema tome bi cijena za 1 kg smole danas bila oko 60 Din.

Narod upotrebljava smrekovu smolu:

A. Za poslove kućnog obrta, i to

1. Za brda, koja su sastavni dio stana za tkanje. Zubci u brdu, zarezani u gornji i donji okvir, ovezani su jakim koncem i omazani smolom. U tu svrhu se metne

smola u tavicu, koja je na dnu šuplja, pristavi k vatri, a ispod nje podmetne zdrava posuda (lončić). Smola brzo zakuha i kaplje u tu posudu kao tekućina crne boje. Istopljena smola pomiješa se sa voskom, još jednom prekuha, a dobivena smjesa zove se »dveka«, koja se upotrebljava za brda.

2. Drveno posude (kace, kablovi, bačve i t. d.), ako popusti i procuri, to se mjesto dobro posuši, smolom zamaže i vrućim željezom malo zatali i tako privremeno popravi, da ne propušta tekućinu.

3. Postolari i opančari pregore smolu, procjede kroz slamu u vodu, pomiješaju sa uljem ili lojem i time osmole drvetu za šivanje obuće.

4. Kovači u kolarskom obrtu miješaju smolu, katran i vosak i tom smjesom mažu drvene dijelove kola, preko kojih se okiva vruće željezo, a u svrhu, da drvo ne ogori.

5. Smjesu od smole i voska upotrebljava narod za cijepljenje i kalamljenje voćaka.

6. Potpunosti radi spominjem, da slijepci i narodni guslari imaju na zdjelici gusala prilijepljen komadić smole, preko koje prevuku lučac, namjesto kolofonija.

B. Z a l j e k a r s k e s v r h e:

1. Kod preloma kostiju ruke ili noge, narod pravi flaster, koji se namaže sa rastopljenom smolom i bjeljankom od jajeta, time se ovije prelomljeno mjesto i po tome obloži sa daščicama.

2. Kod reumatizma, bodacâ, protiska, udarca i slično upotrebljava narod univerzalni flaster zvan »smoljenica«.

U tu svrhu uzme se komad domaćeg vunenog sukna ili pak čvršći, modri papir, koji se prije iglom izbode. Na takovu krpu sukna ili papira pomeću se grudice čiste bijele smole sa mladih stabala, ugrije se željezo (ožeg, popečak) i s njime se smola rastopi i jednako po krpí razmaže, pa dok je još onako vruća, prilijepi na bolno mjesto.

Takovu smoljenicu nosi bolesnik na sebi, dok ne ozdravi, a to biva onda, dok smoljenica sama od tijela otpadne; prema tome je nosi često po dva i tri mjeseca, već prema težini bolesti, odnosno udarcu. Bolesnici (među kojima ima i obrazovanijih ljudi) čak vjeruju da prilijepljena smoljenica putuje po tijelu i to onuda, kuda su bolnija mjesta, na pr. ako je prilijepi na leđa, ona pređe neosjetljivo na rebra, pa čak i na prsa i ne otpadne, dok čovjek ne ozdravi. Narod kaže, da je smoljenica jedan univerzalni lijek, koji savršeno i ljekovito djeluje i uvijek bolna mjesta izdravi i izcijeli.

Jasno je, da se ovakvim primitivnim načinom iskorišćavanja smole oštećuju naše šume, kao i to, da se takovo iskorišćavanje brani svim zakonskim sredstvima i predusreće, a dozvoljava se i trpi jedino pobiranje »smolića« na opisan način. G. prof. dr. Ugrenović u pomenutoj raspravi, aplicirajući metode smolarenja u Francuskoj na naše prilike i našu državu, ne spominje uopće i ne predlaže, da bi se smolarenje u nas primijenilo na smreku (*Picea excelsa*). Šume Male i Velike Kapele i one Gorskog Kotara po vrsti drveća obrasle su po polovici sa listačama, a u polovici sa četinjačama, a od četinjača ima poprečno oko 10—15% smreke. Ako se uvaži, da naše smreke, kad navrše dobu od 40 godina, počinju tehnički propadati, bivaju oko srca okružljive, nagnjile i konačno trule i šuplje, ne vidim nikakova razloga, da se ne bi u toj dobi pristupilo smolarenju na živo, odnosno smolarenju crpljenjem kroz jedan do dva perioda po 4 godine, a prije sječe tih smrekovih stabala. Na to nas upućuje kvaliteta i množina pritjecanja smole iz smolnih kanala smreke. Doduše priznajem, da se nisam potanje tim pokusima bavio, niti mi je kemizam smrekove smole poznat. Ali ono što sam sâm vidio i upoznao, na to se mogu pozvati. Uvjerem sam, da bi se u nas moralo pristupiti smolarenju smreke. Ako je smola crnoga bora finija i bolja, nego ona primorskoga bora, onda je smola naše smreke još kud i kamo finija od svih borovih smola. A mimo toga možda će se miješanjem esencije smrekove smole moći poboljšati smola ostalih vrsta borova.

Temeljem svega predlažem:

1. Da se pristupi pokusima praktičnog iskorišćavanja smrekove smole.
2. Da se provede kemijska analiza smrekove smole.

Ing. Zlatko Turkalj

O rentabilnosti bukve. U »Šum. Listu« za maj o. g. str. 251. iznio je gospodin Andrija Perušić, direktor Ogulinske Imovne Općine svoje gledište o rentabilnosti bukve i ustvrdio da »mnogi mladi šumarski stručnjaci pokazuju u praksi veliku averziju prema bukvi. Oni su takovo neraspoloženje vjerojatno donesli iz školskih klupa (!), gdje su čuli govoriti, da se bukva crveni od stida, što ništa ne vrijedi«. Budući da je pisac među mladima istakao i mene kao protivnika bukve, smatram da je potrebno, da ukratko izložim svoj sud o rentabilnosti bukve.

Ovo činim naročito zato, jer je to za nas vrlo važno pitanje. Bukva u nas zaprema 60 do 70% površine svih šuma. Pitanje njezine vrijednosti u poređenju s jelom i smrekom kod naprednih naroda odavno je riješeno u korist jele i smreke a na štetu bukve. Istina je, da mi mladi šumari gledamo drugim očima nacionalno-ekonomsku ulogu šumskog gospodarstva, nego se to prije gledalo. Ta se uloga manifestuje u težnji, — u što kraćem vremenu sa što manje troška postići što veću korist od kapitala uložених u šumsku proizvodnju. Najvažniji je kapital šumske proizvodnje zemljište, pa je stoga težnja svakog razumnog ekonomista, da od zemljišta, tog primarnog kapitala šumske proizvodnje, dobije što veću zemljišnu rentu. Pristaše te nove škole poznati su pod imenom »Bodenreinerträglere«. Pod tim su imenom priznati njemački šumari podigli svoje šumarstvo do zamjerne visine. Zato je razumljiva i naša težnja, da i mi naša šumsko gospodarstvo dovedemo barem približno do te visine.

Držim, da je u pitanju rentabilnosti bukve dovoljno držati pred očima na šumski objekt u našoj neposrednoj blizini, o kom smo već nas dvojica vodili diskusiju. U tom objektu »bukva i kraj svoje rastuće vrijednosti daleko zaostaje za četinjačama«. Taj je objekt posjed kneza Thurn Taxisa u Gorskom Kotaru, gdje se šumarska nauka već preko pola stoljeća pravilno primjenjuje. Tim je objektom, prema mišljenju naših profesora, čijem sudu i ja lično dajem punu važnost, najbolje gospodareno u državi.

Kao živi dokaz tome ističem zadnju licitaciju na ovom posjedu od 26. aprila ove godine u Delnicama. Na njoj je izneseno na prodaju 21.830 m³ jelovine, procijenjene na Din 1,997.150.—, a prodane uz cijenu od Din 2.861.042.—. Kod te su se licitacije natjecala u svemu 42 šumska trgovca, koji broj nije još dosad ni kod jedne licitacije u našoj državi zabilježen. Ponudene su cijene kreću za pojedine šumske predjele od 100 do 175 dinara po kubnom metru. A to je cijena, koja se kod nas nigdje za jelovo drvo ne postizava. Mogao bih reći, da se veća cijena za jelovo drvo ne postizava ni u Saskoj. Prema tome je upravo ovdje uspostavljen neki paritet ovih šuma s onima u Saskoj.

I bukovina u ovom kraju ima svoju visoku cijenu, koja maksimalno dosiže do Din 50.— po kubnom metru na panju. Dakle je najviša cijena bukovine još uvijek tek trećina cijene, koja se plaća za jelovinu.

Ovo je upoređenje cijena bukovine i jelovine u šumi na panju daleko važnije za nas šumare kao producente, nego cijene, koje g. P. navodi za sušačku luku. Njegove se cijene mogu odnositi na najizabraniju bukovu robu, koje imade jedva nekoliko procenata od sveukupne mase bukovine. Meni je poznato, da je izabrana roba jelova i smrekova daleko veća i na sušačkom tržištu u cijeni, nego to g. P. ističe. Prema izjavi ovdašnjih šumskih trgovaca, sve cijene jelovini na sušačkom tržištu daleko nadmašuju cijene g. P. A to je i razumljivo, jer bi inače bio absurdum platiti za jedan kubni metar stojećeg jelovog drveta u šumi 175 dinara a dobiti za gotov trupac na Sušaku 200 dinara.

Onu tvrdnju, da je cijena na panju jelovini 30 dinara po m³, a bukovini 45 do 50 dinara po m³ prihvaćam u slučajevima, gdje je izvoz bukovine lakši a jelovine teži, odnosno, gdje su bukove sastojine bliže prometalima nego jelo. Ta je tvrdnja moguća i u slučajevima, kad se radi o prodaji na panju prezrelih i naskroz okružljivih jelovih stabala. Nu držim nemogućim, da bi danas iz jedne te iste mješovite sastojine bukve i jele, gdje se i jedna i druga vrsta u zreлом stanju prodaje uz naknadnu premjerbu, mogla biti cijena bukvi veća nego jeli.

Sve mnogobrojne pilane od Ogulina pa do Fužina podignute su sve u cilju iskorišćavanja jelovine a nipošto bukovine, pa je to valjda i najveći dokaz veće vrijednosti jele nego bukve.

Od cjelokupne svjetske trgovine drvom circa 90% otpada na meko drvo (najvećim dijelom smrekovinu i jelovinu), a tek 10% otpada na tvrdo drvo.

U normalnim predratnim prilikama, u koje se i mi danas polagano vraćamo, rasla je cijena mekanom drvu uporedo sa cijenama kamenog ugljena i gvožđa. Poznato je, da je na svjetskim burzama, kad je rasao kurs akcija montanske industrije, odmah iza toga slijedila i viša cijena mekanom drvu. To dolazi odatle, što je u današnje doba »mahnitog (!) studija i tehničkih pronalazaka« upotreba gvožđa, betona i t. d. tijesno povezana o veću upotrebu mekanog drveta. To nam uostalom pokazuje i savremeni građevni obrt, koji se naročito razvio u gradovima. A gradovi su daleko veći konzumenti drva nego sela.

U pogledu produkcije sveukupne mase u istoj ophodnji zaostaje bukva daleko iza smreke i jele. Dok se cijena bukve spram jele odnosi kao 1 : 3, odnosi se u pogledu produkcije mase kao 1:2, jer je ukupna proizvedena masa na jedinici površine kod bukve za polovinu manja od mase smreke i jelo. To nam pokazuju prihodne tabele za ove vrste drva. U današnje vrijeme nije to od male važnosti, jer savremene ljudske potrebe traže što veće produkte zemlje i to daleko više u kvantitativnom nego li u kvalitativnom pogledu.

Toliko o rentabilnosti bukve spram jele u finansijskom pogledu. Tu se, kako vidimo, ne da ništa izmijeniti u korist bukve, — barem ne u dogledno vrijeme. Potrebu bukve u četinjastim sastojinama utvrdila je nauka o uzgajanju šuma, koju ne poriču pristaše »Bodenreinertrügler-a«. Tu nauku mi mladi šumari u punoj mjeri visoko cijenimo i u svom radu ne navješćujemo rat bukvi do istrebljenja, jer da tobože »skidamo bukvu kamo stignemo«. Ali ta važnost bukve u šumskom gospodarstvu nije u njoj samoj kao takovoj nego u onim vrijednijim vrstama, s kojima je ona u zajednici (u visokim planinama uz smreku i jelu a u prigorju hrast). Uloga bukve, koju ona prema tome u mješovitim sastojinama vrši, daleko se više cijeni u nauci »Bodenreinertrügler-a« i pristaša zemljišne rente, nego što je faktična njezina vrijednost na tržištu. Mi smo mladi šumari osvjedočeni, da visoke cijene jelovine i smrekovine u gorju a hrasta u brežuljcima mogu biti samo, ako materijal potječe iz mješovitih sastojina s bukvom. U mojoj šumskoj upravi Delnice ima mnogo eklatantnih primjera, gdje je i pomlađivanje jele moguće samo u smjesi s bukvom, dok je ono u čistim jelovim sastojinama vrlo teško, gotovo nemoguće. Kako vidimo, ima razloga, koji govore, da se bukva u izvjesnom razmjeru mora podržavati u četinjavim šumama, ali ti su razlozi direktno šumsko-uzgojne a indirektno finansijske prirode. Idealnu smjesu jele i bukve određuje naša nauka približno u istom omjeru kako stoje i njihove mase t. j. $\frac{1}{2}$ jele i $\frac{1}{4}$ bukve. Postići tu smjesu valja da je glavni cilj našega rada i logično tome, moramo na taj omjer skidati bukvu kamogod stignemo.

U ovo se izlaganje osnovnih principa najnovijih pravaca šumarske nauke ne bih upuštao, da se od vremena do vremena ne iznose u javnost neke bojazni o lošem pravcu rada mladih šumara indirektno prigovarajući i osnovima naše šumarske nastave. Ta bojazan nije opravdana. U našoj prostranoj državi ima toliko prirodnih uslova, da se

sa pojedinom vrsti drva postigne najviši finansijski efekat a potom i jele spram bukve. Ako se u toj težnji ugledamo u rezultate uspeha drugih naprednijih naroda, držim, da je posve opravdano. U kulturnom je progresu svakog naroda, pa i nas, da se koristimo postignutim rezultatima nauke ostalih naprednijih zemalja.

Ing. Stjepan Frančišković

НАСТАВА И НАУКА

Географско распрострањење храстових врста у нас*. У нашим шумама, које у неким покрајинама (Словенија, Босна, Црна Гора) обухватају 50—60% од читаве површине и које постоје дапаче и у средишту пољопривредних крајева (Војводина, Срем), највише има листача и то мешаних листача, где храст долази на друго место иза букве. У облику чистих састојина храста има код нас око 10,2% и заузима он до 718.956 ха.

Доња таблица од Дра М. Мариновића, састављена на основу последњих статистичких података, приказује богатство храстом административних области наше Краљевине, али не води рачуна о распрострањењу у тим областима појединих храстових врста.

Област	Храст ха	Област	Храст ха	Област	Храст ха
Бачка	4.910	Косовска	49.435	Прим. Крајишка	25.673
Београдска	2.157	Крушевачка	8.377	Рашка	41.628
Битољска	60.638	Љубљанска	8.160	Сарајевска	30.269
Бихаћка	20.430	Мариборска	2.145	Скопска	23.406
Брегаличка	14.235	Моравска	7.703	Сплитска	9.393
Ваљевска	8.660	Мостарска	12.672	Сремска	12.820
Врањска	10.146	Нишка	19.150	Тимочка	13.586
Врбаска	25.919	Осечка	74.486	Травничка	9.404
Дубровачка	524	Подринска	7.063	Тузланска	53.693
Загребачка	35.723	Поднонавска	3.162	Ужичка	21.470
Зетска	8.973	Пољаревачка	7.933	Шумадијска	15.003

Зона географског распрострањења храста је прилично велика; северна њена граница долази до 60° (*Q. sessilis*) и до 63° (*Q. pedunculata*) а јужна захвата чак и северну Африку (*Q. occidentalis* — Алжир).

Распрострањењем храстових врста у нашој земљи, као нарочитим питањем, мало ко се бавио. Према томе нити наша, нити страна стручна литература у овом погледу није нас могла задовољити, јер даје само опште и оскудне податке. С тога узимајући радове нашег славног Панчића, С. Петровића, Вукотиновића, Етингера, Гризебаха, Халасија и Хајека као основ за израду ове главе, детаље смо узели из наших властитих бележака из екскурзија и праксе.

Разне врсте храстова различито се понашају према земљишту и експозицији; према томе и утицај ових фактора на распрострањење храстова у хоризонталном смеру од пресудног је значаја.

Q. pedunculata Ehrh. (лужник) највише воли низине и најплодније, нешто при- влажно земљиште. *Q. sessilis* Ehrh. (китњак) је ограничен на брежуљасте и бреговите пределе, расте на лошем земљишту и не воли низине и мочварна места. *Q. conferta* Kit. (сладун) воли камените, јако присојне стране осредних брда. *Q. pubescens* Wild.

* Из темата награђеног Светосавском наградом Његовог Величанства Краља и Српског Пољопривредног Друштва. Аутор

(ситна граница) расте радо на плитком, кречном земљишту, по брежуљцима и на присојним местима. *Q. cerris* L. (цер) налази се више у бреговитим, него равним шумама и задовољава се каменитим земљиштем. *Q. ilex* L. (чесмина) успева на присојним местима и воли земљиште т. зв. »terra rossa«. *Q. coccifera*, *Q. suber*, *Q. pseudo-suber*, *Q. macedonica* и *Q. aegilops* — боље подносе мање висине, не високе брежуљке и заклоњене долине и у погледу земљишта не чине великих захтева.

На територију **Србије** (старе, нове и јужне) расту сем *Q. ilex*, *Q. aegilops*, *Q. pseudosuber* и *Q. suber* све остале храстове врсте, које наравно нису свуда подједнако распрострањене, што опет много зависи од земљишта и климе.

У Београдској околини (Кошутњак, Авала и др.) налазе се све листопадне врсте храста; доста има варијација лужника и ситне границе, само *Q. crispata* нисмо могли наћи, па изгледа да је тамо и нема. У неким местима Смед. округа имали смо прилике видети храстова нарочито јаким димензија и то лужника, обе границе и цера (Колар, с. Селевац). Од Голуца па све до Д. Милановца, затим у околини Кладова преко Милош-планине налазили смо (*Q. pinnatifida* и *Q. crispata*) подврсте *Q. pubescens*-а, а сладуна, цера и лужника (најмање). Истих врста има и у околини Краљева, код с. Маглића и на другим местима по Ибару, али сем *Q. pinnatifida*. На Копачици и то на нижим странама његовог подгорја шуме су састављене готово од цера, затим слатке и ситне границе и белика, који се највише пење. У околини Ниша, према С. Петровићу, лужника има око Манастира Св. Богородице, крај друма пиротског. По шумама расту ситна и слатка граница, а има понегде цера и белика.

Има храстова и на Тари-планини, на странама окренутим Дрини. Храст је рђавог изгледа и то већином цер, белик и ситна граница. У околини Враће по шумама има лужника и белика; по брдима — сладуна, а код Враћке Бање расте и цер.

Од Скопља па до Зеленикова, услед брежуљасто-кршевитог земљишта, највише има *Q. pinnatifida* и *Q. crispata*, а понегде и благуна. На Св. Ђорђу, што на Овчем пољу, и то до 800 м н. в., а такође и код села Радовиште (на линији Штип—Струмица) храстове су шуме састављене од крупне и ситне границе и белика. По обронцима Плавуше, почев од Струмице и на југ претходним се врстама примешује већ и *Q. coccifera* L. (прнар). На пл. Ограждену сем прнара расту све пређашње врсте; белик заузима горњи појас 800 м и спушта се до равнине по засењеним, тамним и уским клисурама; магаричар пак се налази на отвореним, јако осветљеним странама. По Белесици (јужна страна) до 500 м н. в. простиру се прнар, *Q. pinnatifida* и сладун. Од 500 м па на више иду лужник и белик и ретко која од границе. Преко 800 м па остале врсте нисмо наишли, већ тамо остаје једино белик, који се пење још у вис, док га буква не потисне. На северној (влажној) страни прнара нема. Највише има тамо љутика, кога на 1000 м потисне опет буква. Од те висине он се спушта, у друштву са границама, до самог подножја, где му се понегде примешује и лужник. „Плавуша“ је готово од подножја па до самог врха обрасла благуном, магаричарем, беликом и цером (ретко). И Конопатиште обилује свим овим врстама храста сем китњака.

Демирканија, доле, па све на југ налазимо прнара, који је овде прилично распрострањен, али не достиже велике надморске висине (до 300 м). Прнару праве друштво и пењу се горе обе границе; најгорњи појас заузима белик. Од Ђевђелије до улаза у брежуљасте предели Дудице, свуд у низинама претеже прнар. На већој висини њему се примешују ситна граница и сладун. Њих смењује белик који се пење више и губи се у буковој шуми. Од Градског дуж Црне реке до Галишта сем пређашњих врста видели смо цера и македонског храста и то чим јужније тим више; испод села Галишта па затим низ Галишку реку их има највише.

У околини Битоља око Манастира Крстофора расту цер и сладун, а до саме државне границе има и других врста храста.

У **Хрватској и Славонији** највише је распрострањен лужњак. Има га у Посавини и Подравини, затим код Фаркашеваца, у околини Загреба, код Сиска, у Боронгају, Тушканцу, Цроку и по другим местима. Само у Славонији има око 200.000 јутара храстових шума од лужњака, које се простирају по левој обали реке Саве, а мањи део на десној од Сиска па до Земуна. Китњак налази се у смеси са буквом и ту се јако распростире. Има га на Максимиру, на гори Калничкој, у околини Осека, на брежуљцима у Тушканцу, Јурјевој Веси и на Фрушкој гори. Сладуна има у Максимиру, међу селом Чаглином и Градиштем близу Кутјева, затим у шуми Матијевици, код села Ашања у шуми Петроварадинске општине и т. д. Медунац се често виђа помешан са буквом или јавором, ређе пак сачињава мале састојине. Налази се у Хрватском Приморју у шуми општине Грижане, затим на гори Загребачкој, на Песуњу и на Фрушкој гори. Цер обично је здружен са другим храстовима или буквом; највише је распрострањен у Загорју, у шуми на Велебиту и код Обровца. Чесмина се налази грмасто код Новог у Хрватском Приморју.

У **Далмацији** лужњак, китњак, медунац сладун и цер распрострањени су готово свуд и то обично до 1.200 до 1.300 м. Чесмина се налази готово на сваком далматинском острву, нарочито лепих егземплара има на Рабу, Брачу, Корчули и Мљету. На континенту је овај храст мањих димензија, и сачињава мале шумице у друштву са плутњацима (Трогир, Силит). Прнар је више распрострањен у северној Далмацији, где он у облику жбуна и само на Мљету расте као средње дрво. Македонски храст у знатној количини расте у околини Дубровника и по планинама суседним Херцеговини и Црној Гори; овде се он пење преко 1.000 м.

У погледу вертикалног распрострањења храстова Далмација представља следећу слику: најнижа места заузимају плутњаци, македонски храст и чесмина (500 до 600 м); над њима — медунац, сладун и македонски храст, који се пење још и на висини око 1.000 м, њему се придружује и остављају га доле лужњак, китњак и цер па и они се гхбе на висини 1.200—1.300 м.

У **Босни и Херцеговини** храстове се шуме налазе западно од линије повучене од В. Кладуше преко Коњица у долинама Саве, Дрине, Босне, Врбаса и Уне; заузимају површину 110.000 ха и у вертикалном се смеру пењу до 800 м. Од храстових се врста овде налазе лужњак, белик, медунац и сладун. Они су готово свуд по Босни разбацани, али заузимају много нижи положај но у Далмацији. Босна и Херцеговина је прелазно подручје средње Европске климе ка медитеранској. С тога и видимо већ понегде у јужној Херцеговини прнара и то у околини Невесиња, затим код Мостара и нарочито много јужније од Билећа. У делу Херцеговине, који граничи с Далмацијом, прнару се често придружује и чесмина, али само до линије Столац—Требиње. И прнар и чесмина заузимају нижи положај (до 300 и 400 м); изнад њих је врло чест македонски храст помешан са осталим листопадним храстовима; последњи остављају македонски храст доле и пењу се преко 800 до 900 м н. в.

Црна Гора је богата шумом али храстова нема много. У северном њеном делу у нижим местима има храста често мешаног са буквом. Добрих примерака лужњака, белика, границе и цера има по Лиму у околини Колашина. У јужном делу Црне Горе у околини Бара срета се понегде чесмина, македонски храст и плутњаци (Хајек).

Словеначка има релативно мало храста и то већином лужника и белика, који у Међумурју у општини Мала Суботица и у Чаковечкој, сачињавају понегде до 600 година састојине. Истих врста а и цера са границом има још и у неким другим местима Словеније и то у околини Птуја, Бледа и т. д.

За израду ове главе сем властитих опажања из Старе, Нове и Јужне Србије извадио сам неке податке за Босну и Херцеговину, Далмацију и Црну Гору из радова познатих истраживача и ботаничара:

Dr. L. Adamović: Die Vegetationsverhältnisse der Balkanländer. Wien 1909.

Dr. L. Adamović: Die Verbreitung der Holzgewächse in den dinarische Ländern.

A. Grisebach: Reise durch Rumelien und nach Brussa. Bd. 1. und 2. Göttingen 1891.

A. Hayek: Prodrum Florae peninsulae Balcanicae 1924.

E. Halascy: Conspectus florae Graecae. 1904.

Инж. Васкијевић

¹ Ми доносимо овај приказ само изузетно. Вриједно је хвале настојање младих шумарских стручњака да се огледају пером. Ми на рачун те младости и одбијамо знатан број дефеката о овоме приказу. Но чинимо извјесне замјерке у жељи да стручњаштво не би пало испод нивоа дилетантизма.

Већ сам наслов радње не одговара њеној садржини, јер би се према истој могло говорити тек о биљешкама о распрострањењу храстова у нас. Писац тог приказа замјера, да је слабо познато придолажење храстова у нашим крајевима према домаћој и страниј литератури, а при том показује крајње непознавање литературе, на коју се обара.

Чак и код оних аутора, које наводи, не спомиње множину њихових радова, који би га били у много чему поучили. Поред тога нити ријечју не спомиње познате и уважене радове Becka, Visiania, Fekete-Blatnya, Hirca, Mortone и других.

Необичан је и сам начин, којим писац цитира литературу. Он ни не спомиње наслове дјела, којима се послужио, него тек имена аутора у тексту. На тај је начин немогуће разабрати, што је од њих преузео, а што се темељи на његовим властитим запажањима.

Замјерити се мора, да си писац није дао труда, да код станишта, евидентно преузетих из литературе, није испитао гдје се географски налазе, јер се иначе не би догодило, да говори о лужњаку у околици Загреба, а одмах затим наводи загребачке паркове Тушканац, Боронгај и Смрок, који у осталом уопће не долазе у обзир, кад се говори о храсту као шумском дрвету.

Сасвим је сигурно крив навод о придолажењу плутњака (*Q. suber*) у Далмацији, јер он тамо природно не долази, већ имаде ту и тамо по који вјештачки засађен.

Необична је тврдња да се медунац (*Q. pubescens*) налази у Хрватском Приморју само код Грижана, кад је сваком познато да га има дуж Приморја и на сусједним отоцима.

Зачудно је да биљежи чесмину (*Q. ilex*) само за Нови, кад је има већ код Приквенице а поготову на отоцима који припадају Хрв. Приморју.

То је само неколико најгрубљих исправака. Ван сваке је сумње, да би их било много више, кад би се детаљније анализирао тај приказ већ на основу постојеће литературе.

Ми чинимо ове замјерке у жељи да скренемо пажњу младих наших другова у струци, да је солидно знање из ботанике важан услов шумарскога образовања. Сваки дилетантизам у овом смјеру био би штетан по интересе струке.

Уредништво

ЛИТЕРАТУРА

„Босански Шумар“, бр. 5. мај 1928. — »Rad sa geodetskim stolom«. — „Друштвене вијести“. — „Нацрт правила Удружења Југословенског Шумарско-Техничког Помоћног Особља“. — „Дописи“.

»Vijesnik Udruženja šumarskih podčinovnika kralj S. H. S. br., мај 1928. — Divjak: »Vraćanje autonomije imovnim općinama«. — Garić: »Ne tim putem«. — Kosanović: »Nova službena praksa i posljedica čl. 133. š. z.«. — Podizanje pasivnih imovnih općina«. — Dokmanović: »Dodatak članku »Samouprava šuma imovnih općina«. — »Odjek člana 133. u državnoj šumi Petrova Gora«. — »Premještenje lugarskog osoblja na intervencije privatnih lica«. — »Predstavka za odorni paušal«. — Vijesti.

„Столарске Новине“. Наше је Удружење примило у замену за „Шумарски Лист“ пет бројева овог илустрованог месечника за столарску струку. Власник, издавач и одговорни му је уредник Ернест Голдштајн у Осијеку (Гундулићева 80). Претплата му годишње Дин 100.— Не треба посебно наглашавати велику потребу оваковог листа по наш столарски обрт. Данашње уредништво „Столарских Новина“ заговара и пропагује идеју стварања једног (за читаву отаџбину) столарског удружења, бави се питањем задругарства и јефтиног занатског кредита те настоји да подигне столарски занат до праве висине помоћу реформе наставе за занатски помладак. Уосталом смер рада уредништва може се разабрати из кратког садржаја штампаних бројева „Новина“:

Бр. 1. јануар 1928.: Један предлог. — Занатске задруге. — Столови са извлакама. — Политирање. — Калкулација двокрилних улазних вратију. — Како се израђују шперплатне из дасака. — Који је материјал најбољи за затворено дрво (Blindholz). — Калкулација модерног дућанског портала. — Ситни намјештај.

Бр. 2., фебруар 1928. — Мишљења наших столара о првом столарском конгресу. — Радничка стамбена кухиња. — Лепота рада. — Занатске задруге. — Израда столица. — О „булу“. — О прозору. — Половне столарске машине. — Нешто о грађи и дрвету.

Бр. 3., март 1928. — Мишљења наших столара о првом столарском конгресу. — Господска соба. — О куповању машина. — О калкулацији. — О „булу“. — Соба за спавање. — Фладровање (мазерирање) са гуменим плочама. — Мала вила за летовање. — Како се приређује дрво за политирање. — Нешто о грађи и дрвету. — Прозори.

Бр. 4., април 1928. — Поздравна ријеч. — Поздрав првом столарском конгресу. — Наш материјал, наш рад и наше тегобе. — Соба за спавање. — Како треба поступати сај свеже резаним дрветом. — О стручном цртању. — О калкулацији. — Стројеви за обраду дрвета без ремења са уграђеним моторима. — О „булу“. — О раду занатске банке Краљ. СХС. — Пленарна седница београдске занатске коморе. — О кухињском креденцу.

Бр. 5., мај 1928. — Краљева захвала на поздраву са столарског конгреса. — Извјештај са првог столарског конгреса. — Шест резолуција. — Приједлог о посебним увјетима за израду и предају, односно преузимање грађевно-столарских радова према основи инжењера архитекта Марка Видаковића из Загреба. — Проблем стручног васпитања занатлијског нараштаја. — Модерни американски кухињски креденци. — Важност цртања у столарској струци. — Новости са подручја столарских стројева. — О намјештају за спавање собе. — Изложба столарских потреба и машина на IV. осечком велесајму. — Соба за спавање.

Природа бр. 4. 1928.: Dr. Vale Vouk: »U prirodnom zvjerinjaku«. — Dr. S. Škreb: »Jednoličnost okretanja zemlje«. — Dr. A. Vrgoč: »Velebilje (Atropa belladonna)«.

Lesnická Práce. Dr. Al. Zlatník: »Lesy a skalní stepi v Milošovském Středohoří« Šume i pećinaste stepe u Mileševskom Sredogorju). — Ing. B. Polanský: »Obvod jako základ výpočtů dendrometrických« (Opseg kao baza za dendometrijska obračunavanja). — Ing. Jos. Czímra: »O udržovaní lesov Slovenska« (O zaštiti slovačkih šuma).

»**Sylwan**«, Nr. 1. 1928. — Władisław Jedliński: »O naturalnym zasiagu świerka w środkowej Polsce i jego znaczeniu gospodarczem« (O prirodnom rasprostranjenju smreke u centralnoj Poljskoj i njenoj važnosti u gospodarstvu). — Inż. Franciszek Krzysik: »Wycieczka studentów Oddziału Lasowego Politechniki Lwowskiej do Rumunji« (Ekskurzija studenata šumarske sekcije lavovskog politehnikuma u Rumunjsku). — Aleksander Pawłowicz: »W sprawie wykształcenia leśniczych«.

»**Revue des Eaux et Forêts**«, No 4. Avril 1928. — »Impressions de voyage en France d'un Forestier Danois«, par Moeller (Dojmovi jednog danskog šumara sa putovanja po Francuskoj). — »Rouilles vésiculeuses des Écorces de Pin«, par J. I. U. L. Dufrenoy (Rda na borovima uzrokovana gljivama Peridermium et Cronartium). — »Statistique des Forêts d'Alsace et Lorraine«, par Huffel (Statistika šuma Alzasa i Lotaringije). — Les Conifères aux Indes«, par Fergusson (Četinjače Indije). — »Le IVe Congrès de Limnologie«, par Kreitmann (Kongres za limnologiju).

»**L'Alpe**«, No 4 Aprile 1928. — »Buoni auspici« (Sretna budućnost!). — A. Merendi: »Le gestione dei boschi di privata proprietà« (Uprava privatnih šuma). — A. Scala: »Una grande opera di rimboscimento sul Carso Istriano« (Velika akcija na pošumljavanju istarskoga krša). — C. Trezzani: »Il bosco e le operazioni militari« (Šume i ratne operacije). — S. de Capitani: »Gli autoveicoli a gasogeno« (Teretni automobil sa gazogenskim motorom).

Ujhelyi o neprijateljima gubara.* Pisac je četiri godine proučavao gubara i njegove neprijatelje i to god. 1923. u šumama kraj Debreczen-a, god. 1924. u okolici Nagycsere, god. 1925.—1926. kraj Baje na otoku Pandur i u Pörböly-u, a god. 1926. u Galgamasca. Uvjerio se je, da jajašca gubara tamani ličinka kožuškara, *Dermestes lardarius*. U pojedinim jajašcima gubara žive kao nametnici dvije sitne osice *Anastatus bifasciatus* i *Schedius kuwanae*. Gusjenice gubara iza prvog i drugog ljljenja uništavaju ličinke sitnih osica najeznica *Apanteles vitripennis* i *melanoscelus*, od kojih je prva veoma česta, a radi toga i veoma korisna. Iza trećeg ljljenja napada na gusjenice veća osa najeznica *Hyposoter disparidis*, ali nije česta. I sitni *Apanteles fulvipes* još se u to doba pojavljuje. Iza četvrtog i petog ljljenja javljaju se muhe gusjeničarke u većoj množini. Najčešće su: *Parasetigena segregata*, *Tachina larvarum*, *Carcelia gnava*, *Lydella nigripes*, *Zenilla libatrix*, *Sturmia gilva* i *Compsitura concinnata*, u tolikoj množini, da skoro posvema unište gusjenice gubara. U kukuljicama gubara razvija se od muha gusjeničarka *Blepharipa sentellata*, a od osa najeznica *Ichneumon rutipes*, ali rede.

Kornjaši i to strvinar *Silpha quadripunctata*, i mošćar *Calosoma sycophanta*, slabo pomažu tamanjenje gusjenica i kukuljica gubara.

Ujhely je našao jajašca gubara u želucu dviju sjenica, nu drži, da više jajašaca unište zimi sve vrste sjenica, a možda i druge ptice. Velika žuna, *Dendrocopus major*, imala je u maju u želucu više stotina posve malenih gusjenica.

Spomenuti predjeli dosta su blizu nas, pa su opažanja Ujhelyi-ja važna za nas.

Po dosadanjim opažanjima i kod nas pomaže ličinka kožuškara uništavati jajašca gubara, ždere ih. I kod nas živi ličinka *Anastatus*, u jajima gubara, u gusjenicama gubara *Apanteles*, ali znatno manje, nego li u Ugarskoj. Iz gusjenica gubara, koje sam

* Ujhelyi József: A gyapjas pille (Ocneria dispar) természetes ellenségei. Erdészeti Lapok 1926. str. 427, 428.

odgajao, dobio sam tek nekoliko osa najeznica, više kukujica muha gusjeničarki. — Amerikanski entomolog C. F. W. Muesebeck, čuvenog zavoda »Bureau of Entomology«, koji je po susretljivosti Direkcije Šuma II. banske imovne općine, uzgajao veliku množinu gusjenica gubara, baš radi muha gusjeničarki, dobio je oveći broj od *Compsilura concinnata*, znatno manje, a jednako od *Parasetigena segregata* i *Tachina larvarum*, a još manje od *Zenillia libatrix*, što će imati svoje posebne razloge. Progovoriti ću o tim pitanjima drugom zgodom opširnije, a o nekojima sam već progovorio na drugom mjestu.* Treba proučavanja nastaviti, da nas nova, navala gubara nađe pripravne.

Matusovits o kornjašu *Anomala vitis* kao štetočinja na drveću.** Kukci štetočinke, osobito ako se javljaju u velikom mnoštvu znadu promijeniti svoju uobičajenu hranu. Zanimiv slučaj pripodaje Matusovits iz Ugarske.

Anomala vitis poznati je štetočinja na lozi, osobito u pjeskuljastim vinogradima. Rodak je hrušta, ali manji, kovinsko zelene boje. Godine 1926. pojavili su se ti štetočinke na više mjesta u većem broju na drveću u okolici mjesta Kiskúntélegyháza ne samo na kajsiji, nego i na topoli te bagremu, pa su ih potpuno obrstili. Opaženi su i u okolini mjesta Fülöpszállás i Kecskemét. U mađarskom izdanju poznatog djela »Brehm's Tierleben« spominje J. Lossy, da osim jakih navala u vinogradima godine 1891. i 1893. napada jabuku, bagren, vrbu i bor. Razvoj traje 2 godine, kornjaši lete koncem juna i jula. Perad ih rado ždere, osobito pure. Ofureni vrelom vodom mogu se kao i hruštevci upotrijebiti za dodatak hrane peradi.

Skrećem pažnju na taj članak, jer spomenuta mjesta leže nad Bačkom pa bi mogli i naši šumari doći do zgrade, da upoznaju te štetočinke.

Dr. Aug. Langhoffer

DRUŠTVENE VIJESTI

Njegovo Veličanstvo Kralj zablagođarilo za Spomenicu. Uprava Udruženja primila je od Maršalata Dvora ovaj dopis:

Maršalat Dvora
9. april 1928. Br. 477.
Beograd

Upravi Jugoslovenskog Šumarskog Udruženja

Zagreb

U vezi Vašeg akta od 6. aprila 1928. god., Maršalatu Dvora čast je izvestiti Vas, da je pod 10. januarom 1927. god. poslata Upravi Jugoslovenskog Šumarskog Udruženja potvrda o prijemu Spomen-knjige toga Udruženja.

Kako se pak iz Vašeg pisma od 6. ovog meseca vidi, da Uprava nije dobila izvešće o prijemu ove knjige, Maršalatu Dvora čast je u prepisu poslati Vam tekst pisma upućenoga Vašem Udruženju.

Maršalat Dvora
Generalštabni pukovnik
Potpis nečitljiv

* Gubar i sušenje naših hrastovih šuma, u »Glasniku za šumske pokuse« 1926. i 1927.

** Matusovits Péter: *Anomala vitis* F. télentkezése. Erdészeti Lapok 1926., str. 404, 405.

Maršalat Dvora

Upravi Jugoslovenskog Šumarskog Udruženja

Zagreb

Po nalogu Njegovog Veličanstva Kralja, čast mi je dostaviti Upravi Jugoslovenskog Šumarskog Udruženja Njegovu srdačnu blagodarnost na poslatoj Spomen-Knjizi.

Maršalat Dvora

Đeneralštabni pukovnik

Potpis nečitljiv

Nama je neobično milo, što na osnovu iz zvanične potvrde Maršalata Dvora od 9. aprila 1928. možemo izvijestiti čitaoce, da je Njegovo Veličanstvo Kralj, Visoki pokrovitelj Jugoslovenskog Udruženja, primilo svečano opremljeni primjerak Spomenice.

Nas samo čudi činjenica, da nitko do urednika nije primjetio da zvanična potvrda o prijemu Spomenice nije stigla Udruženju. Naročito nam je milo, da je naša primjedba u uvodniku aprilskog broja potaknula Upravu, te je aktom od 6. aprila o. g. zatražila potrebno objašnjenje.

Uredništvo

Štampanje zapisnika. Konstatujemo reda radi ovo. Sjednički zapisnici od 12. februara te 2. i 3. marta ove godine predani su u štampu i bili složeni već za aprilski broj a da urednik nije kontrolisao njihov obim. Tek po dovršenom slaganju urednik je mogao konstatovati, da su zapisnici po svojoj formi i obimu u protivurječju sa zaključkom Glavne Uprave od 16. i 17. decembra 1927. i skrenuo na to pažnju sekretaru. Glavna je uprava u tom zaključku zaključila, a urednik aktom br. 920. 1927. od 12. januara 1928. o tom obavješten, da se »izvaci zapisnika« štampaju »po mogućnosti« u narednom broju. Pošto sa strane sekretarijata nisu predloženi propisani izvaci već voluminozni zapisnici (jedan doslovan a drugi sa neznatnim promjenama) u obimu od 29 stranica smatrao je urednik taj postupak protivan pomenutom zaključku upravnoga odbora i tražio (pismom od 28. marta 1928.) da se stvar ostavi in suspenso, dok Upravni Odbor ne riješi ovo pitanje odnosno ne preinači svoj zaključak od 16. i 17. decembra 1927. Ovo je bilo opravdano to prije, što u tom zaključku nije propisano bezuslovno štampanje u prvom narednom broju već naprotiv rečeno »po mogućnosti«. Ako se u tom respektovanju zaključka Upravnoga Odbora gleda neka krivnja Urednika, primam tu krivnju.

Ugrenović

SKUPŠTINA ČEŠKOSLOVAČKIH ŠUMARA.

Naše udruženje dobilo je poziv za prisustvovanje skupštini Češkoslovačkih šumara, koja će se održavati 19. do 22. jula o. g. u Hradci Kralove (Kraljevski Gradac). Pozivaju se svi oni kolege, koji žele toj skupštini prisustvovati, da se prijave našem Udruženju radi daljnjih informacija.

Podružnica J. Š. U. v Ljubljani. Zadnji obćni zbor podružnice je bil 3. septembra 1927 v Ljubljani v posvetovalni dvorani mestnega magistrata.

Predsednik Oton Detela je otvoril obćni zbor, omenjajoč, da so se pred 52. leti zbrali v ravnotej dvorani gozdarski strokovnjaki zaradi ustanovitve gozdarskega društva. Zahvalil se je mestni obćini, ki je prepustila dvorano za zborovanje, po-

zdravil je zastopnika mestne občine in Slov. lovskega društva ter zbrane zborovalce. Opozoril je, da pridejo na tem zborovanju v pretres razna, večinoma interna društvena vprašanja. Strokovnih predavanj ni na dnevnem redu, ker je državnim uradnikom primanjkovalo v te svrhe časa, drugi člani pa niso prevzeli referatov. To je bil vzrok, da društvo ni povabilo na zborovanje nobenih oficijelnih zastopnikov, niti korporacij.

O poteku občnega zbora priobčujemo v sledečem prav kratko vsebino, ker je Glavna uprava J. Š. U. sklenila, da se z ozirom na pomanjkanje prostora in radi štedenja denarnih sredstev ne bodo več natisnila poročila o občnih zborih in odborovih sejah v celoti.

Društveni tajnik ing. Mozetič je poročal, da je poslovanje podružnice vsled njegove daljše odsotnosti zelo zastalo. Podružnica nima ne svojega lokala, ne pisarne.

Da prepreči redukcije državnega šumarskega osebja, je podružnica storila vse to, kar je bil sklenil odbor v svoji seji. Uspehov podružnica ravnotako ni imela, kakor centralno udruženje, nobenih.

Za izpremembo pravil udruženja in podružnice je izdelal petčlanski odsek primerne izpreminjevalne predloge, ki jih je podružnica izročila svojim zastopnikom v glavni upravi.

Za društveno gozdno drevesnico v Slivnici pri Mariboru se je sestavil v odboru poseben pravilnik, tičoč se uprave in oskrbovanja.

O tem pravilniku bo treba v posameznih točkah nekaterih izprememb, da se osigura uspešno poslovanje v drevesniških zadevah.

Podružnica je dovolila 50.000 smrekovih sadik za pogozdovanja v pokrajinah na Gorenjskem, ki so jih poplave leta 1926. močno prizadele. Za to naklonitev je izrekel veliki župan ljubljanske oblasti podružnici toplo zahvalo. Sadike so se posadile v gozdih, po poplavi oškodovanih malih posestnikov.

Podružnica želi malim in večjim posestnikom, podeljevati za posebno vzorno izvršena pogozdovanja denarne nagrade, odnosno diplome. Pohvale vrednih primerov imamo dovolj in bi bila naloga podružnice, da požrtvovalnost posameznikov gmotno in moralno podpira. Sredstev pa ni drugih, kakor pri prihrankih še le kratko dobo obratujoče društvene drevesnice. Odbor je pri sestavi pravilnika za oskrbovanje te drevesnice upošteval možnost odeljevanja nagrad in diplom za pogozdovanja. Ker te svrhe ne predvidevajo okvirni predpisi »fonda o rasadnicama« centralnega udruženja, bo imel občni zbor podružnice zavezti stališče.

V specialni kmetijski šoli na Grmu so bila nekaj časa sistirana predavanja šumarskega strokovnjaka, ne oziraje se na to, da so se vršila poprej skozi desetletja. Po vztrajnem prizadevanju gozdarskih oblastev in podružnice so bila ta predavanja zopet uvedena.

Vprašanje gozdarske šole, ki bi se bila imela ustanoviti v Mariboru, ni napredovalo in podružnica nima nikakih obvestil.

Za gozdarsko razstavo ni bilo pripravljenega potrebnega materiala. Za organizacijo in zbiranje razstavnih objektov ni bilo najti dovolj delavcev.

Zadnja leta je veliko povpraševanje po službah, a malo je nezasedenih mest. Državna gozdna uprava ne sprejema novih moči radi štedenja in svoje nameščence venomer reducira. Ravnotako štedijo zasebne uprave z ozirom na težkoče, ki se vsepovsod pojavljajo in omejujejo svoje izdatke na najnujnejše zahteve. Posredovanje podružnice doslej ni imelo vidnih uspehov.

Na zahtevo članov je podružnica proučila predpise o delokrogu avtorizovanih inženjerjev za gozdarstvo. Zavzela je na merodajnih mestih stališče, da imajo kvalifikovani, neavtorizovani gozdni upravitelji slej ko prej pravico, izvrševati za po-

sestva, ki jih upravljajo, vsa gozdnotehnična in taksatorska dela, ne pa tudi za druga posestva.

Hmeljarsko društvo je skušalo doseči za hmeljevke carine prost uvoz iz inozemstva, kar bi moglo domači gozdni produkciji škodovati. Posebna enketa se je ob udeležbi zastopnikov Hmeljarskega društva, Lesnega odseka zveze industrijcev, Kmetijske družbe za Slovenijo in Podružnice J. Š. U. izčrpno pečala z zadevo. Zastopniki gozdnih producentov so prišli do zaključka, da bo mogoče pokriti velik konzum, ki ga je napovedovalo Hmeljarsko društvo, ako bodo cene primerne. Podružnica je pozvala vse večje producente, da jej javijo, koliko hmeljev bodo izdelali. Obrnila se je tudi do obeh velikih županov, da vplivata na izdatnejšo produkcijo hmeljev, seveda na način, ki gozdom ni kvaren. Iz odgovorov producentov se je dalo sklepati, da bodo imeli na razpolago čez pol milijona hmeljev; nekateri niso odgovorili, drugi pa so zatrjali, da bi mogli mnogo več pripraviti, ako bo cena ugodna. Pri manjših posestnikih, ki leto za letom dobavljajo mnogo hmeljev, se poizvedbe niso izvedle. Centralna oblastva carine prostega uvoza hmeljev iz inozemstva niso dovolila.

Glede lovskega, odnosno gozdarskega kroja je podružnica postopala v smislu sklepa odborove seje, ki je bila dne 2. avgusta 1927. in je odstopila zadevo glavni upravi J. Š. U.

Drugih podrobnosti tajnik ni privzel v svoje poročilo.

Pri debati so poročali:

Ing. Lenarčič st. o izpremembi pravil J. Š. U.: Glavna uprava je pristala v principu na izpremembe, predlagane po tukajšnjem ožjem odseku. Zahtevala pa je — v nasprotju s podružnico —, da naj bodo po novih pravilih redni člani samo akademsko izobraženi šumarji. Pri dosedanjih članih sicer ne bi napravila te izjeme. Poroča, da se je v glavni upravi protivil stališču po diferenciranju članov, ki ga je sklenila večina. O stvari bo odločala glavna skupščina J. Š. U. Apelira na člane, ki se bodo udeležili glavne skupščine, ki bo v Beogradu, da delujejo proti sprejetju sklepa glavne uprave.

Ing. Ružič opravičuje svoj izstop iz odbora podružnice. Obžaluje, da so v glavni upravi zastopani po večini zasebniki, dočim ni v njej nobenega državnega gozdarskega uslužbenca obče uprave. — Glede pravilnika za društveno drevesnico v Slivnici pripominja, da se ne ozira na leta 1922. uveljavljeni pravilnik »fonda o rasadnicama«. — Za posredovanje, da bi prišli številni absolventi gozdarskih fakultet do službe, se podružnica ni dovolj zavzela. — Pravi, da se je za produkcijo hmeljev podružnica tolikanj zavzela, za preprečenje redukcije državnega gozdarskega osebja pa premalo.

Ing. Šivic odgovarja, da je predsedstvo izvršilo vse sklepe, ki jih je podružnični odbor sklenil zaradi preprečenja redukcij. Podružnica ni imela uspehov, niti centrala ne, ki ima več vpliva. Da je 5 do 6 mest ostalo še zasedenih, ki so bila tudi žrtana, je zasluga našega zastopnika v generalni direkciji.

Peča se obširneje z vprašanjem o produkciji hmeljev, ker večini prisotnih članov potek bivše enquete ni znan ter ponavlja posamezna, pri enketi premlena vprašanja. Zadeva je tako obširna, da bi lahko o njej napisal poseben članek. — Kar se tiče društvene drevesnice, se bo o njej obravnavalo, ko bo podal svoj referat podružnični blagajnik. Pravilnik za drevesnico pa se bo še enkrat pregledal. — O posredovanju za službe omenja, da so mesta v državni in zasebni službi zasedena; na vodilnih mestih so razen nekaterih izjem, že domače mlajše sile. Državna uprava je mnogo mest reducirala; nekatere državne ustanove pa so že več let brez gozdarskega osebja, četudi bi ga potrebovale.

Blagajnik ing. Obereigner poroča o denarnem poslovanju podružnice. Članov je: 10 ustanovnih, 213 rednih, 4 pomožni; 27 naročnikov »Šumarskega Lista«.

Naštevava podrobno dohodke in izdatke za leto 1926, in jih utemeljuje. Ravnotako pojasnjuje obračun za l. 1927. Teh podatkov pa ne kaže natisniti radi njih obširnosti. Denarno stanje podružnice je bilo minimalno, ker podružnica nima lastnih dohodkov.

Drevesnica v Slivnici je imela koncem leta 1925. preostanek 13.074 Din, leta 1926. pa 20.960 Din. Leta 1926. je bilo oddanih 431.438 sadik, ki so bile vzgojene v drevesnici. Spomladi leta 1927. je oddala drevesnica 1.331.110 gozdnih sadik. Blagajnik navaja vse postavke obračunov in jih pojasnjuje. Dotakne se razpečavanja sadik, ki niso bile vzgojene v društveni drevesnici, dalje cenika za sadike in nekaterih računsko-tehničnih zadev. — Proračun za leto 1928. izkazuje 47.000 Din stroškov in 57.616 Din dohodkov, ne števisi ostanek, ki bo ostal koncem letu 1927. (Podrobnosti radi obsežnosti ne moremo natisniti.)

Ing. Ružič podaja kot upravitelj društvene drevesnice razna pojasnila in utemeljuje ukrepe, ki jih je bil napravil. Želi, da se isti sprejmejo.

Radi teh ukrepov kakor tudi glede vprašanja, ali razpolaga s premoženjem drevesnice v Slivnici glavna uprava ali podružnica, se razvije debata, v katero so posegli ing. Ružič, ing. Šivic in ing. Lenarčič ml. in st.

Predsednik O. Detela zaključi debato o drevesnici, pohvali trud in požrtvovalnost v dobrobit drevesnici, ki jo je pokazal upravitelj drevesnice ing. Ružič, za ustanovitev in prvo obdelavo pa ing. Urbas. Ravnotako pohvalno omenja sodelovanje okr. gozdarja Al. Rakuščka.

Proračun drevesnice za l. 1928. se je potrdil.

Pri volitvah je bila odstopajoča tretjina odbornikov zopet izvoljena. Za volitev novih delegatov v glavno upravo ni bilo povoda.

Na to je sledil poseben referat predsednika vlad. svet. O. Detele o organizaciji in nalogah podružnice. S tem referatom naj bi se utrdila potreba, da obstaja podružnica za Slovenijo še nadalje. Razširjene so bile namreč vesti, da hoče centrala v novih pravilih podružnice opustiti. Kratka vsebina tega referata je sledeča:

Ko so se vršila pogajanja za ujedinjenje Gozdarskega društva za Slovenijo s Šumarskih društvom za Hrvatsko in Slavonijo in s Srpskim šumarskim udruženjem, smo bili vsi za to, da omogočijo pravila J. Š. U. snovanje podružnic. Tega nismo zahtevali iz separatističnih teženj, marveč zato, ker smo bili prepričani, da so naše gozdarske razmere povsem drugačne, kakor one v Srbiji, Bosni, Hrvatski in Slavoniji. Država, nadarbine, občine in vlastelinstva imajo ondi ogromne gozdne komplekse, ki jih upravljajo gozdarski tehniki. Takí gozdni kompleksi so pri nas le izjeme. Večino tvori srednje in malo gozdno posestvo, ki ga upravljajo posestniki sami.

Iz tega vzroka smo ustanovili edino podružnico J. Š. U. za Slovenijo. Naš namen je bil, da pritegnemo vse inteligentne večje in manjše gozdne posestnike, ki smo jih zainteresovali za naš pokret, da bi tako skušali dvigniti naše gozdno gospodarstvo. — Vsled tega imamo dosti članov, ki nimajo strokovnih šolskih študij, vendar pa z ljubeznijo in vnemo in tudi z lepim uspehom upravljajo svoja posestva. Te posestnike podpirati v njihovem stremljenju ter jim nuditi razen pouka tudi druge možnosti racionalnega gospodarstva, — to je smoter naše podružnice. Zato se potegujemo tudi za gozdarsko šolo v Mariboru, zato smo ustanovili gozdno drevesnico v Slivnici in v tem pravcu hočemo tudi naprej delovati.

K temu referatu dostavlja ing. Lenarčič ml., da smo solidarni z njim. Povdarja, da je društvo še premalo delovalo za pritegnitev malih posestnikov. V to svrhu bi bilo potreba lastnega glasila s poljudnimi gozdarskimi članki. Ako ga ni mogoče financirati, treba bi bilo objavljati take članke v drugih domačih listih, na pr. v »Lovcu«, »Kmetovalcu«, etc. Kdor bo zastopal v Beogradu samo akademsko gozdarsko organizacijo, ne bo našemu gozdarstvu koristil.

V debato posežejo še ing. Rustia, ing. Ružič, upravitelj Lang, vl. sv. Detela, ki se vsi zavzemajo za obstanek podružnice.

Pri triurnem zborovanju se je obči zbor zaključil.

Zvečer je bil prijateljski sestanek na vrtu restavracije »Zvezda«.

★

Del zborovalcev je napravil dne 4. septembra 1927. izlet v dolino »Vrata« na Gorenjskem. Izletniki so ob ugodnem vremenu odpotovali iz Ljubljane. Iz postaje na Dovjem so po kratkem odmoru v Mojstrani odšli v Vrata in dospeli po 3½ urah do Aljaževega doma. Razgled po vrhovih gorskih velikanov je bil izletnikom zakrit po oblakih, ki jih je tiščal jug v nižavje.

Naza! grede je začelo nekoliko pršiti, vendar so izletniki dospeli do železnice, preden je pričelo močnejše deževati.

Izletnikom je bil na razpolago kratek opis doline »Vrata« v gozdarskem pogledu, ki ga je sestavil ing. Šivic s pomočjo nekaterih podatkov, nabranih po ing. Krautu. Opis se glasi:

VRATA.

Južnovzhodno od železniške postaje Dovje-Mojstrana se razprostira ob desnem bregu Save-Dolinke in ob potoku Bistrici vas Mojstrana (650 m). Mojstrana je glavno izhodišče za Triglav, najvišji vrhunec Julijskih Alp, ki se dviga 2863 m visoko — (koliko ga je pa še v tleh!). Proti Triglavu vodijo iz Mojstrane trije glavni pristopi in sicer skozi doline: Krma, Kot in Vrata.

Dolina Vrata spada po svoji divji krasoti med najlepše alpske doline. Porvanjo gre iz Mojstrane mimo tvornice cementa ob potoku Bistrici, ki oddaja vodo v to tvornico po dolgem akvaduktu, ki nas spremlja skoraj 10 minut do jezua, ki mu dovaja vodo. Spotoma imamo na desni do vegetacijske meje zeleni Vrtaški vrh (1900 m) in na levi gozdnato Črno goro (1380 m).

Po enourni hoji, računši od Mojstrane, čujemo šum 40 m visokega slapu Peričnika. Nad slapom, ki ga vidimo z doline, je še drugi, ca 20 m visoki slap.

Pot krene nekoliko navkreber, mimo velikanov: Kokova špica (2114 m), Škrlatica ali Suhi plaz (2738 m) na desni — in Mlinarice (1777 m) ter Urbanove špice (2299 m) na levi, skozi takozvane Galerije, od koder se nam prikažeta na levi Cmür (2353 m), pred nami pa Triglavska severna stena, ki pada navpično skoro 1000 m. Na vrhu se blišči ledenik »Zeleni meg«.

V 2½ do 3 urah (računši od Mojstrane) prispeli smo do Aljaževega doma (ca 1000 m). Vzhodno Aljaževega doma se dviga Stenar (2500 m). Med Triglavom in Pihavcem (2414 m) vidimo prelaz Luknjo (1758 m), ki omogoča prehod iz Vrat v Trento (skozi dolino Zadnjico).

Od Aljaževega doma vodijo trije dostopi na Triglav in sicer preko Praga, dalje Tominškova pot (težavnejša) in preko Severne stene (zelo opasna). Preko Praga se pride ob Begunjskem vrhu do Triglavskega doma (2515 m) na Kredarici v ca 5 urah (računši od Aljaževega doma), — tudi prej ali kasneje, kar je odvisno od turista samega.

Podlago Julijskih Alp tvori kamenje karbonske in permske formacije, njih glavni del pa je nastal v mnogo mlajšem triasu. Glavni kamenini iz te dobe sta sivkasti apnenec in belkasti dolomit. Ogromni skladi apnenca tvorijo gorske velikane, ki so vanje globoko zarezane tudi uvodoma navedene tri doline. Tisočletja so potekla, da so se nakopičile ogromne mase apnenca na dnu nekdanjega morja. Njihovim sedanjim oblikam so pripomogli poznejša ledena doba in vpliv voda: delovanje gorskih potokov in padavin.

Podolja in nižje obronke gora do nadmorske višine ca 1600 pokrivajo bukovi in igličasti gozdi. Še na visokih, ostrih robovih Črne gore vidimo prilično lepe mešane sestoje bukve, jelke, smreke in macesna. Tam kjer nehavajo ti gozdovi vsled vremenskih neprilik ali sterilnih tal, jih zamenjava ruševje, ki tvori s svojo temnozeleno barvo živahen kontrast sivobelim stenam. Žilavo ruševje je obraslo tudi številne, nižje ležeče police in melišča, ker si zna pridobiti vsako trohico redilne prsti.

V še višjih legah, koder tudi ruševje ne more več uspevati, rasto prekrasne alpinske cvetke in gorska zelišča.

Svojčas je bilo v Vratih več bukovine nego je je dandanes. Bukovino so polagoma izsekali in podelali v oglje ter slednje zvozili v jeseniške plavže. Ko se je koncem minulega stoletja preobrazilo obratovanje jeseniške železne industrije, je izgubilo oglje za te kraje svojo prejšnjo veljavo.

Posamezni, večji gozdni kompleksi so bili sčasoma individualno razdeljeni. Tedaj je pričela izraba iglavcev in je posebno dovški macesen užival dober sloves. Pravilno gozdno gospodarstvo pa se pri posameznikih ni dovolj udomačilo. Sekalo se je večinoma prebiraje, toda na nepravi način. Lepa debela so izsekavali, slaba in poškodovana pa puščali. V gozdih so pasli številne črede koza, ki so ovirale dobro pomladitev izčrpanih gozdov.

Gozdi, ki rasto na razmeroma slabih tleh, se ob neprimernem gospodarjenju ne morejo primerno razviti in napravljajo posamezne parcele ali deleži na strokovnjaka nepovoljen vtis.

V gozdarsko-policijskem oziru je smatrati večino teh gozdov zaščitenim.

Kar se tiče gozdno-posestnih razmer v davčni, ob enem krajevni občini Dovje, h kateri spada tudi dolina Vrata, je omeniti sledeče:

Površina celokupne občine dovške meri 10.343 ha; produktivna površina 6.597 ha; neproduktivna površina 3.746 ha; gozdovi merijo 4.466 ha.

Gozdovi so po posestvenih kategorijah takole razdeljeni: državna železnica 5 ha; Kranjski verski zaklad 152 ha; cerkev in nadarbine 40 ha; cementarna v Mojstrani 20 ha; občina Dovje 10 ha; skupna posest soupravičencev iz vasi Dovja in Mojstrane 1.570 ha.

Individualna last posameznih posestnikov (skupaj) 2.669 ha.

Gozdnih posestnikov v občini Dovje, v katerej leže vasi: Dovje, Mojstrana in selo Belca, je 137 in sicer: 20 takih, ki imajo do 5 ha gozdov, skupaj 76 ha; 16 takih, ki imajo 6 do 10 ha gozdov, skupaj 124 ha; 92 takih, ki imajo 11 do 50 ha gozdov, skupaj 2039 ha; 7 takih, ki imajo 51 do 100 ha gozdov, skupaj 505 ha; 1 ki ima 101 do 300 ha gozdov, skupaj 152 ha; 1 ki ima 1000 do 5000 gozdov, skupaj 1570 ha.

Posestniki — večinoma kmeti — imajo torej prilično velike gozdne deleže, vsaj ima — kakor je iz navedenih podatkov razvidno — prav veliko posestnikov povprečno čez 20 ha gozda, ne računši s tem, da je vsakdo izmed teh posestnikov tudi še pri skupnem gozdnem posestvu soudeležen. Izmed navedenih 137 posestnikov je komaj 30 pravih kmetov, dočim so drugi kajžarji. Tudi kajžarji so torej z gozdom — kar se ploskovne izmere tiče — dobro preskrbljeni.

O skupni posesti soupravičencev iz vasi Dovja in Mojstrane je omeniti, da obsega ista poleg navedenih 1570 ha gozdov se 434 ha planin, ca 300 ha pašnikov in 3476 ha nerodovitnega sveta, ; skupaj tedaj 5700 ha in jo je torej smatrati za največje skupno posestvo na Gorenjskem.

Gozdovi teh soupravičencev ležijo v najbolj oddaljenih, težko pristopnih, strmih in močno ogroženih krajih v območju hudournikov, snežnih plazov in velikih melišč.

V Vratih imajo soupravičenci: kompleks »Bukovlje pod Dovkom« 176 ha; kompleks »Pod Cmirjem« 175 ha; kompleks »Goričica-Tamenplaz« 67 ha; kompleks »Nizka in Kravja dolina« 144 ha; in nekaj posameznih malih objektov 8 ha.

Površina gozdov se v davčni občini Dovški — in tudi v Vratih — stalno širi, Slabi, zelo oddaljeni rovti se polagoma zaraščajo z gozdom.

V Vratih so zadnja leta gozdove zelo izčrpali. Gospodarske prilike posameznih malih posestnikov so postale tako neugodne, da se jim je morala izjemoma dovoliti celo sečnja na golo. Neprilike so se lani, ko je cementarna v Mojstrani ukinila svoj obrat, še dokaj poslabšale. Mnogo delavcev, — malih posestnikov — je sedaj brez stalnega zaslužka in išče v gozdu sredstev za preživljanje družine.

Za zopetno pogozditev v gozdih napravljenih goljav pa posestniki iz Dovjega in Mojstrane premalo storijo. Največ je temu krivo, ker so uspehi pogozdovanja slabi. Dolga zima, ogromne množine snega, ki se spomladi pozno staja, hudi nalivi poleti, v podolju skupna paša, neugodne talne razmere, i t. d., so vzrok neuspehom. Saditev se večkrat zavleče tja v mesec maj.

Ponovno so bile omenjene vremenske neprilike, s kojimi se ima boriti vegetacija v teh alpskih krajih. Pozimi in na spomlad se pojavljajo snežni plazovi, ki povzročajo včasih gozdom v bližini jarkov in drč precejšno škodo. Poleti in na jesen pa narastejo ob hudih nalivih hudourniki, ki ogrožajo posebno vas Mojstrano in v dolini ležeča poljedelska zemljišča in prometne naprave. Med hudournike je šteti tudi potok Bistrice v Vratih, ki je l. 1926. napravila v vasi veliko škodo, ki je še danes dobro vidna.

V obrambo proti nevarnostim, ki pretijo pri neurjih, je ohranitev nepretrgane vegetacijske odeje v povirju potoka Bistrice neobhodno potrebna. Vegetacija, posebno gozdna, blagodejno ovira — dasi v omejeni meri — hitro odtekanje in naglo zbiranje padavin, zabranjuje rušenje skalovja in zavira prenapetost grušč v doline. Za naše visokogorske doline in selišča je torej ohranitev iz javnih ozirov prepotrebnih gozdov vsesplošnega interesa.

Še vidneje, kakor neprevidno izsekavanje gozdov, pospešuje škodonosno delovanje hudournikov, nepravilno spravljjanje lesa po zemskih drčah in skladanje istega ob strugah potokov. O tem nam jasno priča slučaj jesenske povodnji v Mojstrani: Ob nepravem času so 1926. spravili les iz »Nizke doline« in zravnali hlode ob strugi Bistrice. Naglo narasla voda je hlode odplavila in jih nesla do mostu pod Peričnikom. Tamkaj so se zaključili ter so povzročili — kakor je pripovedoval očivdec — da je nastalo veliko jezero. Zaježena voda je kesneje pretrgala nagromadeno lesovje ter se je z veliko brzino valila, noseč hlode, proti Mojstrani. Tu so hlodi rušili mostove, obrambne zidove, jezove, poškodovali nekaj hiš, i. t. d.

Kar se tiče lova spada občina Dovje med najlepša lovišča v Sloveniji. Lovišča so sledeča:

1. Občinsko lovišče s površino 9.983 ha obsega območje doline Vrata, Kot, južno pobočje Karavank, kotlini Belca, Mlince, nadalje del Mežaklje i. t. d. To lovišče imata v zakupu Slovensko in Triglavsko lovsko društvo.

2. Lastno lovišče: Kranjskega verskega zaklada s površino 360 ha. To lovišče tvori dele versko-zakladnih lovišč Belca i Mežaklja.

Obsežna samolastna lovišča skupnosti Dovje-Mojstrana še niso izločena in se oddajajo v zakup kot del obč. lovišča.

V teh loviščih je glavna lovna žival gams. Sedanje stanje gamsov se ceni na 500 do 700 komadov. Postreli se jih na leto povprečno 30—40 komadov. Marsikatero leto jih veliko pokončajo snežni plazovi, tako so jih našli posamezna leta do 50 komadov pod snegom. Mnogo pa jih je bležalo gotovo po nepristopnih policah. Visoki sneg jih prisili, da pribeže včasih v bližino hiš.

V loviščih so poleg gamsov: srnjad, gozdni in planinski zajec, veliki petelin, ruševce, gozdni jereb, lisica, jazbec itd. Planinski orel gnezdi navadno v pečeh nad Peričnikom.

Š.

Dne 13. decembra 1927. je imel odbor podružnice J. Š. U. sejo v Mariboru.

Po pozdravu predsednika vl. sv. Detela je poročal ing. Šivic o določenih tarifnih cenah za gozdne sadike, ki se bodo leta 1928. oddajale iz društvene drevesnice u Slivnici. Cene je odbor sprejel in so objavljene v »Šumarskem Listu« med oglasi.

Obravnavalo se je dalje o posameznih točkah pravilnika za to drevesnico. Glavna uprava J. Š. U. je dovolila, da sme podružnica smatrati drevesnico kot svojo last in razpolagati z dohodki, mora pa jo sama vzdrževati. Ker ta ukrep nasprotuje besedilu »fonda o rasadnicima« iz l. 1922., treba bi bilo slednje izpremeniti, kar je odbor odobril. — Za drevesnico se je otvoril pri poštni hranilnici poseben račun, del glavnice pa se plodonosnejše naloži. — V smislu pravilnika bo mogoče sčasoma realizovati ponovni predlog o premijah in diplomah za pogozdovanja. O obliki in besedilu diplom bo treba kaj ukreniti.

Na vrsto so prišla razmotrivanja o predmetih, ki jih je postavila na svoj program Glavna uprava, tako vprašanje ukinjenja gozdarske fakultete v Zagrebu. Odbor je sklonil, poslati glavni upravi protestno brzojavko, delegati podružnice pa so dobili primerna navodila.

O razširjenju čl. 133. srb. gozdnega zakona je bila daljša debata in je odbor naročil svojim delegatom, kako stališče naj zavzamejo v glavni upravi.

Debatiralo se je o projektirani uredbi o izkoriščanju vodnih sil in načinu izdajanja koncesij v te svrhe. Storilo se je v tem pogledu veliko sklepov, ki jih radi pomanjkanja prostora ne moremo objaviti.

O izpremembi predpisov za posest in nošenje orožja so se dala delegatom primerna navodila.

V obravnavi je bil tudi načrt zakona o davkih.

Na razpravo je prišlo več točk o društvenem denarnem poslovanju, o avtorizacijah, o gozdarski razstavi, o hmeljevkah, posredovanju služb, društvenem lokalu, gozdarski šoli, društvenem glasilu, i. t. d.

Ker je glavna uprava J. Š. U. sporočila podružnici, da ne more objavljati zapisnikov v glasilu v celosti, omejujemo se le na glavno vsebino nekaterih obravnavanih stvari.

O razstavi je poročal ing. agr. Lah, da bo l. 1928. priredila Kmetijska družba za Slovenijo jubilejno razstavo. Želi, da bi se je udeležila tudi podružnica J. Š. U. Z ev. pripravami za gozdarsko razstavo sta se po odboru poverila ing. Rustia in ing. Urbas.

Producenti se pritožujejo, da ne morejo oddati pripravljenih hmeljev po primernih cenah. Pokazalo se je, da 4½ milijona hmeljev, ki jih je napovedovalo Hmeljarsko društvo, ne bo potrebno. Cene hmeljevkam so nižje, nego lani. Cene hmelju so padle na minimum. Ing. Lenarčič ml. je stavil konkretne predloge, ki so bili sprejeti.

Podružnica je v dnevnikih objavila, da posreduje pri oddaji službenih mest. Na objavo se je zglasilo mnogo prosilcev, delodajalcev pa nobenih. Sklene se, objavo v tem smislu obnoviti, naj se zglasijo delodajalci, ako imajo kako mesto prosto.

Sklenilo se je, naprositi gozdno direkcijo v Ljubljani, da bi prepustila podružnici primeren prostor za knjižnico in poslovanje tajnika.

Ing. Urbas priporoča glede gozdarske šole, naj bi se podružnica obrnila do samouprave, da ta pripomore k njeni ustanovitvi in utemljuje svoj predlog.

Dne 28. februarja 1928. se je sestal odbor podružnice v Ljubljani, da obravnava predvsem o predmetih, ki bodo na dnevnem redu izredne skupščine J. Š. U., ki bo v kratkem v Beogradu.

Predsednik vl. sv. Detela čestita odbornikoma Franu Langu k imenovanju svetnikom grofa Attemsa in Rado Lahu k imenovanju ravnateljem Kmetijske družbe za Slovenijo.

Ing. Šivic poroča o projektu zakona o šumama, ki se namerava predložiti narodni skupščini. Opozarja na nedostatke tega načrta in poroča, kaj je bila podružnica odnosno njeno predsedstvo na pristojnih mestih že ukrenila, da se prepreči sprejetje tega osnutka v njegovi celoti.

K točki: »Sudbonosne posledice dosadašnjega gospodarenja sa šumama«, ki se ne tiče Slovenije, opozarja na posledice, ki pretijo, ako bodo še nadalje črtani krediti za potne pavšale gozdarskemu osebju obče uprave. Sklene se, da se opozori ing. V. Koprivnik, kot naš član glavne uprave na pogubonosne posledice, ako prestane sistematičen nadzor vseh gozdov v Sloveniji.

Osnutek zakona o posesti in nošenju orožja je za naše razmere sprejemljiv in dovolj dober.

Načrt zakona o lovu je za nas nesprejemljiv v celoti. Kritiko je predsedstvo poslalo glavni upravi in velikemu županu ter so bili storjeni že daljnji koraki. Predsednik vl. sv. Detela opozarja, da obstoja iz l. 1925. načrt, ki bi odgovarjal razmeram vsepovsod in naj bi ta prišel do uveljavljanja.

Razprava je bila nato o izenačenju neposrednih davkov in se je zavzelo primerno stališče v tem predmetu.

Ing. Šivic poroča, da je pravilnik za društveno drevesnico v Slivnici dokončno predelal, tako da ne more biti sedaj v nobenem pogledu nobenih težkoč pri poslovanju. Pravilnik pa je še vedno z že ponovno rekrimiranim »fondom o rasadnicima« v navzkrižju v toliko, kolikor slednji ne dovoljuje pripadnosti premoženja podružnici. Ing. Lenarčič ml. je mnenja, da bodo nova pravila J. Š. U. to vprašanje uredila. Vendar bo treba poslati sedanji, spremenjeni pravilnik Glavni upravi ponovno na vpogled.

Nato se je uredilo vprašanje oskrbovanja društvene drevesnice v letu 1928. poleg raznih drugih zadev. — Obračun drevesnice za leto 1927. se je sprejel. Dohodkov je bilo, všteti preostanek od l. 1926., 222.492 Din, izdatkov pa 108.008 Din, preostanek torej 104.484 Din. Odbor je v smislu pravilnika dovodil primerne denarne nagrade upravniku ing. Ružiču, dalje sotrudnikom gozdarjema Rakuščeku in Antonacu, ing. Urbasu in ing. Obereignerju. Ing. Ružiču in gozdarju Rakuščeku se je izrekla posebna zahvala.

Odbor je sklenil, da bo letošnji občni zbor v mariborski oblasti, po možnosti v okolici Guštanja ali Slovenjgradca.

Odbor je razpravljal o ustanovi umrlega nadšumarja Frante Pirkmayerja v Tompojevici in zavzel svoje stališče.

Glede razstave se je sklenilo, da naj se takoj začne s pripravami, da se zbere razstavni material. Izvolil se je začasno majhen odbor, da se posvetuje o programu za razstavo. Odbor je prišel do zaključka, da letos še ne more razstave prirediti.

Gozdna direkcija je obvestila podružnico, da sedaj še ne more dati podružnici nobenega prostora, obdržala pa bo prošnjo v evidenci.

Večje število važnih predmetov se je preložilo na prihodnjo sejo, ker posamezni odborniki niso mogli popoldne ostati v Ljubljani. Š.

ЗАПИСНИК II. редовите сједнице управног одбора Југословенског Шумарског Удружења, која се одржавала дана 12. фебруара 1928. у Београду у просторијама Министарства Шума и Рудника, Генералне Дирекције Шума.

П р и с у т н и: Подпредседник: Инг. Вилим Челик. Тајници: Инг. Др. Жарко Милетић и инг. Иван Чеовић. Одборници: Инг. Маријан Јербић, Инг. Војко Копривник,

Божо Стаменковић, Милош Јовановић, инг. Миховил Маркић, инг. Роман Сарнавка, инг. Милан Манојловић, инг. Слободан Баранац, инг. Орестије Крстић, инг. Хуго Сахер, Саво Бојић, инг. Јосип Гринвалд, инг. Кајо Грубић, инг. Ристо Стојановић, инг. Др. Јосип Бален, инг. Јован Савин, Вилим Дојковић, инг. Перо Рор, инг. Алекса Богичевић, инг. Фрањо Севник. — Остали су се испричали.

У одређено вријеме отвара подпредсједник Чмелик сједницу и прелази на дневни ред.

Точ. 1. Читање и овјеровљење записника прошле сједнице.

Записник се узима на знање, а за овјеровљење изабирају гг. Дојковић и Јербић.

Точ. 2. Извјештај тајника и благајника, који се узимају без примједбе на знање.

Дојковић упозорава, да је из благајничког записника видљиво, да се готов новац удружења налази код Хрватске ескомитне банке, а будући се иста сада фузионира са Хипотекарном банком, да ваља уложну књижицу дати видирати код фузиониране банке.

Обзиром на велико дуговање чланарине, предлаже Јербић, да се на неуплаћену чланарину рачунају камати од оног дана до када је чланарина требала бити уплаћена. Закључено је његов приједлог изнети пред главну скупштину, која је једина компетентна да о томе донесе закључак.

Точ. 3. Одгода сазива изванредне скупштине Ј. Ш. У. и одређивање новог дана за сазив исте.

Из извјештаја тајника било је видљиво, да су одгону скупштине одредили гг. подпредсједници: Вилим Чмелик и Перо Манојловић, тајник: Жарко Милетић, и одборник Јосип Бален. Одгода је била наређена телефонским и брзојавним налогом од 17. јануара који је гласио: „због техничког разлога, недовршених реферата о најважнијим питањима, незгодног рока, јер скупштина не засједа и јер су четири члана главне управе на комисији, која се не може прекидати, и која ће трајати и друге недеље, одређујемо да се ванредни збор одгоди. О томе изволите одмах обавијестити предсједника, телефонски и телеграфски, приправни одбор у Београду, Маркића и Сарнавку, као и јавност путем главних Београдских, Загребачких и Љубљанских Новина. Између 17 и 18 сати телефонски разговор“.

Дојковић тумачи, да предсједништво односно три члана предсједништва нису смјели одгађати дан сазива изванредне скупштине, јер се то противи правилима и закључку цијеле управе. Тражи, да се читају правила, како би се утврдила исправност његових навода.

Тајник чита Правила о дужностима предсједништва и управног одбора.

Чмелик изјављује, да је био одређен по Министру Шума и Рудника у комисију за преглед шуме Жутица, пак да је дан прије поласка на ту комисију разговарао са Маркићем, који је у приправном одбору о одржању скупштине, те да му је исти казао, да се јавно само један члан, који је тражио осигурање коначишта. Када се састао са осталом тројицом предлагача скупштине, да су се разговарали о томе, да ли је пробитачно, да се скупштина одржи, или је боље, да се скупштина одгоди. У дугом разговору и дебати дошли су одлагачи до закључка, да је обзиром на утлед удружења, као на важност саме скупштине боље, да се скупштина на неко вријеме одгоди, а све из разлога који су у телеграфском наређењу о одгоди наведени. Изјављује се спремним, да из те своје одбредбе повуче консеквенце, ако управни одбор мисли да је погрешно радио.

Др. Бален изјављује, да је захвалан оној господи, која су тражила сазив ове сједнице по овом питању, јер му је тим дана могућност, да свој поступак оправда. Тумачи, како је сазнао да се јавно незнатан број учесника. Осим тога да му је приопћено, да реферати по предметима у дневном реду скупштине нису били довршени, а понавније је пристао на одгону ради тога, што је сматрао да је по успјех реферата

и резолуција, које би се имале на скупштини доћети далеко боље, да и народна скупштина засједа, када буде и наш конгрес. Радио је у најбољем увјерењу мислећи, да ће одгађајући скупштину радити само у корист удружења.

Милетић: Констатује, да након изјаве Чмелика и Балена неби имао што да каже, ну мора утврдити, да је и он био присутан разговору између Маркића и Чмелика у којем је Маркић рекао, да се је за конак пријавио само један члан. Наша изванредна скупштина имала је бити један протест против данашњег система и рада; требало је да се чује наша ријеч и наша критика у јавности. Држао је из разлога истих као и предговорници, да је у интересу удружења и шумарства боље, ако се скупштина на неко вријеме одгоди, а сазове за онај дан, који буде за то подесан.

Копривник: Управни одбор стоји на становишту друштвених правила. Утврђено је, да су правила повријеђена. Уједно доказује да разлози, које су навели одлагачи, нису од такове важности, да би се скупштина требала одгодити. Напротив држи, да је овом одгодом углед нашега удружења, као и ефекат скупштинских резолуција увелике штетовао. Тражи, да тајник прочита позив на скупштину, као и чланак Дневјака штампан у „Дрвотржицу“, да би се видило, како је непријатан učinак произвела одгода скупштине у јавности.

Одбија се читање наведеног чланка по захтјева се, да се прочита обавијест тајништва о одгоди, како је обавијештена јавност, чланови и управни одбор, као и писмо Копривниково и дургова, који су тражили сазив ове сједнице.

Тајник Чеовић извјештава, да је по примитку горњег телеграфског и телефонског наређења упутио обавијест свим члановима путем 65 дневних новина, а која обавијест гласи: „Изванредна скупштина Југословенског Шумарског Удружења, која је сазвана за 22. и 23. јануара у Београду одгођена је на неизвјесно вријеме ради техничких запрека. Управа Ј. Ш. У.“

Подједно су чланови обавијештени путем „Шум. Листа“, са слиједећом нотом: „Обавијест члановима. По наређењу већине предсједништва Југословенског Шумарског Удружења, одгађа се изванредна скупштина Југословенског Шумарског Удружења, која је сазвана за 22. и 23. јануара у Београду, на неизвјесно вријеме. Скупштина је одгођена из техничких разлога, надаље ради недовршених реферата по најважнијим питањима, незгодног рока, јер Народна Скупштина не засједа, и јер су четири члана предсједништва и управног одбора на вањској комисији, која се не може прекидати и која ће трајати дуже времена.“

Обавијест члановима главне управе усједила је експресним писмом, које гласи: „Господине. Потписано тајништво добило је данас од већине предсједништва главне управе Ј. Ш. У. т. ј. од гг. предсједника инг. Вилима Чмелика, инг. Пере Манојловића, тајника Жарка Милетића и одборника др. Јосипа Балена, слиједећи телефонски налог: због техничких разлога, недовршених реферата по најважнијим питањима, незгодног рока, јер Народна Скупштина не засједа, и јер су четири члана главне управе на комисији, која се не може прекидати и која ће трајати дуже времена, одређујемо, да се ванредни збор одгоди. О том изволите одмах обавијестити предсједника Ленарчића телеграмом, приправни одбор у Београду Маркића у Сарнавку, као и јавност путем главних београдских, загребачких и љубљанских новина.“

Потписани тајник је упозорио, да четири члана главне управе нису власни то учинити, јер је зато потребан закључак управног одбора, нашто је усљедио одговор, да они преузимају одговорност за одгоду и да се иста има извршити.

У извршењу горњег налога, припоњујемо Вам ово тиме, да је јавност о одгоди путем 65 дневних новина обавијештена, а чланови Ј. Ш. У. путем „Шумарског Листа“, који сутра излази.

Према горњем не ће бити нити сједнице управног одбора, која је сазвана за 21. I. о. г.

Подједно Вас молим, да ми изволите јавити, да ли је потребно да се сазове управни одбор, који ће поновно одредити дан изванредне скупштине, или сте мишљења, да тај дан установи предсједништво у свом дјелокругу.

Према одговору већине чланова управног одбора, одредиће предсједништво што је потребно. Са поштовањем. Тајник: Чеовић в. р.

Међутим је стигло писмо слиједећег садржаја:

„Тајништву Југословенског Шумарског Удружења. Ваше писмо од 17. јануара о. г. о одлагању ванредне скупштине примили смо к знању.

Јединствен и по начину којим је то учињено, и у пракси до сада не уобичавано, као и по разлозима због којих је то учињено, ми се одмах ограђујемо од оваковог поступка и улажемо свој протест.

У Београду се налазе неки десетак чланова управног одбора, и таква једна ствар се морала регулисати у пуној сагласности са њима, ако би постојали тако озбиљни разлози за одлагање.

Разлози за одлагање не постоје. Сваки референт у случају да није завршио свој реферат или да није могао присуствовати скупштини, има свога замјеника, који је исто тако дужан раздржити реферат. Народна Скупштина истина сада не ради, али раде сви одбори, а нарочито законодавни и финансијски и врло је вјеројатно, да ће и пленум за који дан прорадити.

Четири поменута господина не представљају ни управу ни удружење, и више је него нескромно од њих што сматрајући, да се без њих не може, на своју руку одлажу скупштину.

С друге стране тајништво није смјело њихов „налог“ да прими к знању и да поступи одмах по њему, јер се такав поступак коси и са правилима и досадашњом праксом.

Да се овакови случајеви више не би понављали, а у исто вријеме да би се управа могла оправдати пред удружењем и јавношћу, — изволите чим пре, још почетком фебруара сазвати седницу управног одбора, како би се ово питање расправило.

У исто вријеме изволите овај наш допис као и онај о одлагању скупштине штампати у наредном броју „Шумарског Листа“.

У Београду, 19. јануара 1928. М. Јовановић в. р., В. инспектор М. Ш. Р. инт. Роман Сарнавка в. р., инспектор М. Ш. Р. инт. Хуго Сахер, Божо Стаменковић инспектор, инт. Војко Копривник, инспектор М. Ш. Р. инт. Милан Манојловић, инт. Миховић Маркић.“

Након читања горњих писама узима ријеч Милетић, који држи да предсједништво има дужност, да ради у интересу удружења. Он је увјерен, да се нису о ништа огријешили, јер да су радили по најбољем свом знању и најбољој вјери. До сада је такођер бивао обичај, да је предсједништво, када је била хитна потреба, рјешавало крупна питања у својој надлежности.

Др. Бален: Исправно је да се сваки члан мора држати правила, али има још нешто, што је више изнад правила, а то је удовољење оној дужности, по којој се користи удружењу и струци, макар се радило и мимо правила. Држи да би дошло до веће бламаже, него до позитивног резултата да се скупштина одржала.

Сахер: Утврђује да предсједништво сачињавају: предсједник, 3 потпредсједника, 2 тајника и благајник, дакле 7 особа, а будући су скупштину одложила само 2 предсједника и један тајник, да према тому није била већина предсједништва, која је скупштину одгодила. Уједно нагласује, да се читава ова расправа ради бољег разумијевања подијели у два дијела. Прво, да се констатује, да ли су четворица господа имали право, да одгоде скупштину. Друго, како се има управни одбор према тому факту држати. Одговор на прво питање је врло лаган, т. ј. господа нису имала право скупштину одлагати, јер нити су радили по закључку одбора, нити у име већине предсједништва. Што се тиче другог дијела каже, да закључак одбора мора бити такав, да би се из њега

видило, да је управни одбор проти том чину протестирао, као што је то учинио он, са неким колегама у свом писму.

Копривник: Мишљења одлагача скупштине, да је одгода скупштине користила удружењу и струци јесу у најмању руку подијељена. Тврди, да је одлагање скупштине угледу нашег удружења, као и стручним питањима само шкодило, јер ма како да је одржан збор, он би донео своје позитивне резултате, коли по углед удружења толи и за струку. На једној страни алармирати јавност, и сву шумарску струку на обрану тако важних питања, какова су била на дневном реду, а у посљедњим данима пред сам збор, исти одлагати, значи пред јавношћу и пред колегама неозбиљан рад главне управе.

Др. Бален: Нека се узме у разматрање што би утјецало на успјех наше скупштине. Прво, број учесника. друго који би се реферати расправљали, пак ће се доћи до спознаје, да је одгода скупштине била потребна.

Сахер: Пита да ли су одлагачи скупштине сигурни, да ће на поновном збору бити више чланова. По његовом мишљењу било би много здравије, солидније и корисније, да се скупштина одржала. Апсолутно је нетактично од госпoде, да су скупштину одгодили, јер се од сада не може закључцима главне управе поклонити пуна вјера. Закључци главне управе не смију се без знања исте никада мијењати, па нити по целокупном предсједништву, а камо ли још по мањини предсједништва.

Стојановић: Одлагачи скупштине навели су такве доказе и разлоге, да им морамо вјеровати, да су радили у корист удружења, пак предлаже да се пређе на дневни ред преко ове тачке.

Сахер: Из навода одлагача, да се за скупштину пријавио само један члан не може се створити никакав закључак, да би на скупштини учествовао мален број шумара, јер пријавили су се требали само они, за које је требало прискрбити конак.

Унаточ проглашења одгоде сабрало се у Београду већ за саму сједницу око 15 чланова. Увјерен је, да би одзив чланова на ову скупштину био врло велик, јер је и сам чуо од многих, да ће на скупштину доћи.

Чмелик: Поновно наглашава, да их је у овоме руководила само добра вјера, пак пита, какoву задовољштину одбор тражи од њих четворце.

Рор: Моли да му се дозволи говорити, јер је он био у неку руку зачетник сазива ове скупштине и то на тај начин, што је на прошлој сједници управног одбора обзиром на замашитост предмета, који су били на дневном реду сједнице, предложио, да се сазове изванредна скупштина. Ну пригодом ове одгоде мора констатовати, да је сама одгода била једна нелијепа појава, да се наиме чланови стављају над правила, а која се пракса може данас сутра свима нама па и удружењу љуто осветити. Из аргумената, које су навели одлагачи, долази до спознаје, да је та одгода била учињена у доброј вјери, и ми сада не смијемо сумњати у лојалност госпoде, која су скупштину одгодили, будући су такођер и преузели сву одговорност на себе. Сматра, да је потребно, да им се да повјерење.

Копривник: Нитко не сумња у добру вољу одлагача скупштине, али ваља констатирати двије чињенице, а те су, прво: да су прекршена правила, и друго: да је одлагање имало штетне посљедице по удружење и његов углед у јавности. Као доказ навађа писање „Дрвотржца“, као и писање листа „Народне Обране“ у броју 5. и 7. ове године, из којег цитира слиједеће: „Југословенско Шумарско Удружење сазвало је за 22. јануара о. г. ванредни конгрес, на коме су се требала третирати све ова питања. Тај је конгрес одгођен на интервенцију званичних представника М. Ш. и Р. Јасно је да је дебата о приликама у том Министарству од стране стручног форума, неким факторима врло неугодна. Сам факат да је јавна критика једног нашег надлештва на овај начин спријечена, и т. д.“ Ови ретци јасно доказују, да је одлагање скупштине имало само штетне посљедице по углед удружења, јер не стоји да је ма ко из Министарства Шума и Рудника бојећи се критике, интервенирао да се скупштина одгоди.

Милетић: Захваљује се на пажњи одбора, који увиђа њихову добру вољу, али он не тражи да одбор преузима одговорност на себе, јер ће се они т. ј. одлагачи пред јавности знати сами бранити.

Копривник тврди, да се они могу бранити пред јавности, али да је потребно да и управни одбор такођер пред јавношћу каже своје мишљење. Потом чита своје резолуције.

У даљњој дебати наглашује Јербић, да су правила прекршена, да су одлагачи криви и да се то не смије више догађати.

Гринвалд: Наши одлични чланови у које имамо сви повјерење учинили су нешто у својој најбољој вјери и намјери, пак је потребно, да ми прихватимо њихове разлоге и њихово увјерење, да су радили у корист нашега шумарства. Надаље, да референтима нису били стављени рокови до кад имаду реферате израдити и зато их нисмо могли звати на одговорност.

Дојковић: Разлаже у својем говору, како се у нашем удружењу нешто догодило што није нити најмање у складу са досадањим радом. Господа су се са одгодом скупштине безувјетно огрешила о правила, а то се мора констатирати. Обрана госпде и њихови наводи, да реферати за скупштину нису били готови, није доказ за разлог одгоде, јер би се на тај начин могла одгодити свака скупштина. Поједини референти би најме могли чекати до саме скупштине, на истом пар дана пред скупштину јавити, да нису готови са рефератима и скупштина би морала бити одгођена. Тражи да се створи закључак да се закључци одбора не смију по никоме мијењати.

Милетић тражи да се одбор изјасни, да ли се њима поклања вјера у томе, да су одгодили скупштину у доброј намјери и у интересу удружења.

Како се из читаве дебате створила потреба, да одбор заузме своје становиште у том предмету, то предлаже Стаменковић Божо, да се изабере ужи одбор, који ће стилизирати закључак одбора. За стилизацију изабрани су Копривник, Дојковић, Сахер, Рор и Сарнавка.

Након краће паузе предлаже ужи одбор слиједеће двије резолуције:

I. резолуција која улази само у записник сједнице гласи:

Управни одбор констатује, да су одгађањем изванредне главне скупштине Ј. Ш. У. повређена Правила. Управни одбор налази, да су одгађачи радили у доброј намјери, те накнадно усваја њихове разлоге.

II. резолуција, која се има донијети за јавност гласи:

Поводом вијести које у посљедње вријеме круже у нашој штампи о одлагању ванредне скупштине Југославенског Шумарског Удружења — Управни одбор са своје сједнице од 12. фебруара о. г. у Београду даје слиједеће објашњење:

Ванредна скупштина Југославенског Шумарског Удружења није одложена на интервенцију званичних представника Министарства шума, као што се износи у листу „Народна Обрана“ број 5. од 28. јануара 1928. и број 7. од 12. фебруара 1928., већ на захтјев четворице чланова главне управе, без икакве интервенције Министарства, на своју сопствену одговорност, оправдавајући то техничким препрекама.

Управни одбор жали, да је овај поступак дао повода, да се и Југословенско Шумарско Удружење увуче у једну јавну кампању, која је далеко од стручног и објективног нивоа.“

Обје ове резолуције примљене су једногласно.

Закључено је надаље, да се у „Шумарском Листу“ има штампати брзојав којим је наређена одгода, распис тајништва члановима главне управе и новинама, као и писмо седморице чланова главне управе којим протестирају против одгоде и траже сазив сједнице.

Точка 4. Тајник Чеовић чита допис члана инг. А. Ружића, којим ставља удружењу предлог, да оно штампа књижицу под насловом „Експлоатација гљива“ у нашој држави, која је замишљена у облику приручника, формата „Шумарског календара“,

а која би садржавала практичне упуте о вриједности, начину и времену сабирања гљива, као и о отпреми и употреби за сваку поједину врст гљива. Књижица би била илустрована са 95 обојених слика.

(Закључено је, да се одговори Ружићу, да удружење ради финансијалних немогућности, не може преузети штампање те књиге.)

Број 949/27.

Точка 5. Подјела потпора из Керешкенијеве закладе. Тајник извјештава, да је стигло седам молба за потпору, од којих једна не може доћи у расправу, јер муж молитељице није био члан речене закладе. На осталих шест молитељица могло би се раздијелити само 345 динара 42 п., пак би на поједину молитељицу отпало Дин 57.57.

(Закључено је, да се ове године ради премалене своте, потпоре не подијеле, већ ће овогодишњи камати имају оставити у штедионици, а раздијелити се имају будуће године заједно са каматима будуће године.)

Број 51/28.

Евентуалија.

Точка 1. Тајник чита допис Фрање Вејводе, шумара у пензији из Воћина, којим приопћује Удружењу, да је био на скупштини, која је одгођена и да му је тиме проузрочен трошак преко Дин 600.— Будући је за одгоду прекасно сазнао, јер је „Шумарски Лист“ добио истом након свога повратка из Београда.

(Закључено је, да се истому приопћи да је одгода била оглашена у 65 новина и у „Шумарском Листу“, пак је за исту могао сазнати, као што су сазнали и други чланови. Удружење није дужно, да му ове трошкове надокнади.)

Број 110/28.

Точка 2. Тајник чита допис г. инг. Илије Слијепчевића, члана управног одбора, којим се захваљује на чланству управног одбора, јер заступа мишљење, да рад главне управе није тако интензиван, како то захтијевају стварне потребе.

(Захвала на чланству се узима на знање тим, да се констатује, да је он као члан управе требао такођер давати интенције за рад управе, што међутим није чинио, дапаче може се рећи, да у року од пријекко двије године није нити на сједнице главне управе долазио.)

Број 8/1928.

Точка 3. Тајник чита допис Вјекослава Бауера, покривача кровова, којим тражи, да му се исплати његова заслужба код покривања крова Шумарског дома год. 1926. Тражи да му исплати износ од 4.597.— Динара, док од рачуна брише своје потраживање у износу од Дин 5.650.—

Тајник извјештава, да је тт. Бауер предложила рачун на покривање крова на износ од Дин 12.975.70 као вишерадње и рачун од Дин 5.650.— за редовите и погођене радње. Тајник и благајник нису хтјели пристати на исплату овако великог трошковника за вишерадње, јер им се исти рачун чинио превисок. По закључку одбора ступили су са тт. Бауер у договоре за снижење овога рачуна, а међутим су се код разних градитеља информирали да ли су овакове вишерадње уобичајене и на који начин се исплаћују. Након што су сазнали да вишерадње треба исплаћивати у колико су заиста изведене на корист послодавца, то су у даљним договорима са тт. Бауер рачун снижили на своту од Дин 4.597.— који је износ заиста умјерен и могао би се исплатити, будући су радње у реду изведене и преузете.

(Закључено је да се тт. Бауер исплати износ од Дин 4.597.— на коју је своту тт. Бауер дописом од 10. студена 1927. пристала.)

Број 94/28.

Точка 4. Тајник чита допис Удружења југословенских шумарских академичара у Загребу, бр. 37. од 8. II. т. г. у којем се жале на запостављање слушања загребачког

факултета, пред онима београдског факултета од стране Министарства Шума и Рудника у предмету подјеливања потпора и стипендија, као и давања могућности за вршење научних екскурзија, а исто тако и у погледу подјеливања феријалне праксе. Моле удружење, да се заузме код Министарства Шума и Рудника, да се слушањима обих факултета мјери истом мјером.

(Закључено је, да се молба упути Министарству Шума и Рудника са препоруком, да се у будуће стипендије, потпоре и. т. д. дијеле у размјеру према броју слушаца на обим факултетима, како се не би ни на једном факултету осјетило запостављање једних пред другима. Њихова молба се не може изнијети пред изванредну скупштину, јер ће се на истој расправљати само питања, која су на дневном реду означена, како то прописују правила Ј. Ш. У.)

Број 130/28.

Точка 5. Тајник извјештава да је обавјештена Народна Обрана о ступању Ј. Ш. У. у чланство Н. О., пак је добио од Н. О. допис у којем Н. О. приопћује, да још постоје обласни одбори Н. О. у Скопљу и Новом Саду. Предлаже да се и за ове одборе делегирају наши чланови.

(Закључено је да се у обласни одбор у Новом Саду делегира инг. Алекса Богичевић, а за замјеника инг. Ђуро Милић. У обласни одбор у Скопљу инг. Орестије Крстић, а за замјеника инг. Константин Смиљанић.)

Број 74/28.

Точка 6. Тајник чита допис Мирослава Ханзловског, гоздара у. п., у којем се жали, да је умировљен, а има само 26 година службе, пак би могао још увијек службу обављати, а поготово и ради тога што му у службеном погледу није било никакова приговора.

(За кључено је да се пошаље препис његове жалбе дру. Балу, да ју употреби за употребу података за свој реферат: Несталност шумарског особља. Подједно се има жалба препоручити и послати Министарству Шума и Рудника.)

Број 19/28.

Точка 7. Тајник чита жалбу инг. Радована Марковића из Фојнице, у којој се жали против његовог премјештења, које је уследило само зато, што је исправно радио као државни чиновник. Његово премјештење је уследило на захтјев партијских људи, као и неких дрварских фирми, којима није хтио протузаконито учинити оно, што су оне од њега тражиле. Подједно у својој жалби навађа врло много примјера о злоупотребама шумарског надсавјетника Спиевака, који је прије службовања у Фојници а и сада након његовог премјештења у Фојницу опет намјештен.

(Закључено је, да се његова жалба упути Министарству Шума и Рудника на надлежни поступак, а препис дру. Балу за његов реферат о несталности шумарског особља.)

Број 65/28.

Точка 8. Тајник извјештава, да је добио: „Предлог закона о добровољцима“, којег је разаслао свим члановима управе, пак пита, да ли ће се о овом предлогу закона расправљати сада на сједници или на самој скупштини. Сарнавка приопћује, да је код Министарства Шума и Рудника изабран један посебни одбор, који ће тај предлог закона проучити, дати своје приједлоге, као и нову стилизацију. Сарнавка ће о том предмету реферирати на слиједећој сједници, када ће се донијети и потребан закључак.

(Извјешће и приједлог Сарнавке узима се на знање.)

Број 69/28.

Точка 9. За нове чланове примљени су, и то:

За редовите: 1. Инг. Широ Вучетић, шум. инг. Дубровник. 2. Виктор Ребољ, дипл. шум. инг. Крањ.

За помагаче: 1. Владислав Белтрам, слуш. шум. Загреб. 2. Милан Анић, сл. шум. Загреб. 3. Александар Плантов, слуш. шум. Загреб.

Из чланства су иступили: 1. Павле Петровић, књиговођа Ср. Митровица. 2. Велимир Станковић, шум. надсавјетник у м. Земун. 3. Стево Лукач, мин. савјетник Сарајево. 4. Освалд Шибер, шум. у. п. Б. Дубица. 5. Синови Николе Скаперде, Скопље. 6. Јован Пешић, шум. реф. Сански Мост. 7. Инг. Милан Росандић, шум. инг. пристав Винковци.

Умро: Др. инг. Адолф Сајверт.

Број 967/27.

Точка 10. Управни одбор је закључио, да се путни трошкови за ову сједницу имају исплатити оним члановима, који то буду тражили. Исплатити се имају само трошкови за жељезницу или пароброд.

Точка 11. У расправи, на који ће се начин водити дебата у скупштини пригодом разних реферата, обзиром на то да се не би код појединог реферата пријављивао превелики број говорника, чиме би се губило вријеме, пак неби реферати на вријеме били готови и резолуције о свим предметима донешене, закључено је, да предсједатељ предложи скупштини да закључи, да се након реферата и предложена резолуције пријаве говорници, који ће говорити „за“ резолуцију, као и говорници који ће говорити „против“ резолуције, а од ових говорника да се изабере по један који ће говорити „за“, а један који ће говорити „против“. Тим би се вријеме дебате знатно скратило.

Точка 12. Копривник: Будући да је на дневном реду изванредне скупштине и нови нацрт закона о лову, а стручним круговима и јавности је познато, да је он референт за ловство за цијелу краљевину, то му је дужност овдје изјавити, да он на новом пројекту закона о лову није сарађивао, нити је био питан за какво мишљење. Он је своједобно израдио један пројект закона о лову, који је сасма противан начелима овог новог пројекта, јер се он у својем пројекту поставио на систем закупни, док нови пројект заступа регални систем. У његовом нацрту је овај закупни систем био одређен за покрајине у којима је тај систем и до сада владао, док је за оне крајеве државе, у којима је сада регални систем, оставио слободу обласним скупштинама, да оне одреде који систем прихватају.

(Управни одбор узима његову изјаву на знање.)

Подједно предлаже, да главна управа замоли Министарство Шума и Рудника, да јој изволи јавити, тко је саставио тај нацрт о лову и да ли је то званичан нацрт Министарства. Надаље да се предложи Министарству, да се не форсира са доношењем шумског и ловног закона, јер да садање вријеме није згодан моменат, за доношење тих закона.

Предлаже даље, да се замоли Министар предсједник и Министар унутарњих дела, да повуку предложени нацрт закона о ношењу и држању оружја, јер да овај предвиђа свакому држављанину слободно држање ловачког оружја, чиме је угрожена и јавна сигурност, социјални поредак као и лов.

(Закључено је сачекати резолуције са изванредне скупштине.)

Точка 13. Копривник узима ријеч и разлаже, како се могло у посљедње вријеме читати у нашој штампи низ чланака о државној шумарској привреди, према којим чланцима наш управни одбор не би смио остати индиферентан. У колико се тим хоће да постигне побољшање администрације, мора се акција само поздравити, јер то желе сви стручњаци. Разлаже да у овој кампањи има нешто друго, а то је да се наушално баца љага на цијели шумарски сталеж. Подмеће се незнање и злонамјерност свим шумарских чиновницима што иде тако далеко, да се јавно предлаже, да се сви шумари уклоне и искључе из управних и надзорних одбора шумских предузећа, док против бирташа, сељака и бакалина, који сједе у тим одборима нитко не протестује. Износи

како се нестручна лица разбацују у критици шумарских институција са потпуним непознавањем ствари, а то штети углед цијелог нашег staleжа.

Не оспорава лајцима, који пишу о данашњим шумским аферама, да могу да покажу на поједину неисправну радњу, али неисправно је, да се лајци упуштају у критику шумарских стручних ствари у начелу и то тако монументалних радова шумарске струке, као што су босански уговори. Проти тога треба у јавности истуцити. Ни један други staleж, академски образованих стручњака у земљи, неби трпио, да се овако лајчки и паушално подвргава критици као наш. То иде предалеко и само шкоди доброј ствари.

Држи, да мора управни одбор што прије ступити пред јавност и једном јавном изјавом покушати, да обектријеи ову намјерну и сасвим паушалну критику, те да исту сведе обектривно на терен конкретних случајева и друго да подигне критику на један озбиљан стручни ниво, како би одлучујући фактори и јавност могли доћи до обектривне истине у покренутим шумским питањима.

Дојковић не прихвата предлог Копривника, да се ступи пред јавност са једном изјавом, јер ми не можемо као удружење нити бранити, а нити судити Министарству Шума и Рудника, док не будемо на то позвани. Нема снаге ни моћи, да се забрани новинству да пише што хоће, а такођер и то, да се путем новинства покрију којекатове партијске грешке. Ми у саму ствар нисмо довољно упућени, јер немамо у руци ништа конкретнога, да би могли обектривно ствар просудити.

Кретић се слаже са Дојковићем и одбија предлог Копривника, јер да није опазио, да новинство вријећа или напада Шумарско удружење, ради чега би онда свакако морали ми протестирати. У колико се налази Министарство оваковим писањем тангирано, нека оно даде изјаву.

Копривник: Као одговор господину Дојковићу мора да каже, да се овдје не ради о никаквој одбрани Министарства нити ма кога, који је нешто скривео. Напротив ми сви желимо, да се дође до обектривне истине, али да треба истуцити против паушалног објектривања читавог шумарског staleжа и да треба чинити све, да се ниво критике о шумском дјеловању подигне на достојну стручну и обектривну висину. Нека се само погледа чланак г. Лапчевића, који је писан у једном сарајевском листу, а прештампан је и у друге новине, у којем исти господин говори опћенито о свим шумарима. Пита одбор, да ли има кога, који одобрава овакав начин писања по новинама. (Овом упиту Копривника нитко не протуслови.) Копривник наставља: Поштс је у овој дебати покренуто питање шумарских стручњака, као представника државе у управним и надзорним одборима дрварских предузећа, жели, да о том даде нека објашњења. Он је прије 3 године био у таквом одбору и то само 6 мјесеци. Хисторијат како је дошло до такве форме експлоатацијоних уговора био је слиједећи: По сриједи је било питање национализације дрварских предузећа. Као што се зна, наша је држава затекла велики број чисто страних предузећа на својој територији. Национално економско питање било је, да се иста привуку центрипеталној струји. Метода како је то у почетку рађено била је та, да је под извјесним притиском, држава увађала домаћи капитал у та страна или ационална предузећа. Али домаћи капитал показао се слаб, те је тако своје добивене дионице убрзо опет распродао, а предузећа су остала поновно у страним рукама. Тај се начин национализације показао дакле сасвим безуспјешан. Кад је он био прије три године на одлучујућем мјесту у Министарству Шума, појавило се питање национализације у неким конкретним случајевима. На темељу искуства и темељитог размишљања приступило се другој форми национализације и то у главном тако, да држава сама узме учешћа у тим предузећима од 20—30% и д тако осигура себи контролу и утјецај над пословањем тих предузећа. Јасно је да су били за заступнике шумског ерара у управним и надзорним одборима у начелу предвиђени стручњаци шумари, јер су само они кадри да то пословање стручно контролирају. Доскора је али показала пракса, да се на тим мјестима управних и

надзорних одбора није видјело стручњака, него просте синекуре. Данас, кад се у јавности чак тражи, да се шумари стручњаци уопће уклоне са тих мјеста, налази за потребно, да барем овдје даде у том питању једно објективно објашњење. Већ онда је уочен моменат инкомпатибилитета наиме то, да шумарски чиновник који сједи у којем управном или надзорном одбору, никад не смије ријешавати предмете тог предузећа. Како су појединци одговарали својим дужностима у пракси, друго је питање. Ту може бити неправилности, али њих треба конкретизирати.

Једном контролном организацијом у Министарству Шума, дало би се по његовом мишљењу свака неправилност лако отклонити. Он жели да се овђе пред стручним формом узме на знање, да на мјестима у управним и надзорним одборима предузећа у којима учествује држава, начелно треба да буду само шумарски стручњаци, као заступници шумског ерара. Где би која друга академска струка дозволила, да на њихова стручна мјеста сједају нестручњаци и то често тако безначајни, као што је случај код нас. Најжалосније је пак то, да има и таквих шумара, који бране тезу да се имају сви шумари уклонити из тих одбора.

Бојић: Конкретне податке у овој ствари тешко је давати њему као чиновнику. У комисији, која је одређена по Министарству Шума и Рудника, да преиспита босанске уговоре био је и г. Лапчевић, који је о том писао, а ми му морамо вјеровати, јер је он добио повјеће Министра. Чита један новински чланак г. Лапчевића у којем истоњи истиче, да су шуме опљачкане од неких министара и високих чиновника. У чланку који је изашао у Сарајеву у листу „Глас Слободе“ стоји предлог г. Лапчевића под точком 2. који гласи: Да се из управних одбора појединих шумских предузећа уклоне шумарски чиновници, који у сјенилу свом нису чак ни осјећали, како положај државнога и то баш шумарског чиновника није у складу са положајем у управном одбору шумског предузећа.

Копривник поновно тврди, да се његовом резолуцијом не брани Министарство, већ наше шумарство, односно шумарски чиновници, на које је овако опћенито бачена бага.

Стојановић: Наша задаћа није да бранимо Министарство Шума и Рудника нити то ми желимо, али обзиром на ову дебату морамо испитати, тко је дужан да руководи оваквим пословима у предузећима. Појединим фирмама је изложено у сусрет, ну нигдје се не наводи тко је кривац и гдје се тај кривац налази.

Савин: Тумачи како су настале промјене и измјене у босанским уговорима. Тврди, да у овим новим уговорима има чланака, који далеко теже погађају и вежу купца, него што је то било у уговорима за вријеме Аустрије. То се очитује, већ у наплати штета, које су по купцу почињене. Пренос крунске у динарску вриједност погоднио је купца врло осјетљиво. Аванси у динарима нису могли поднашати авансе како су били одређени у крунама. Обрачуни су слиједили након двије до три године, а тада је већ плаћевна могућност била знатно отешчана. Нелојално је, да се по новинама пише само са фразама и пустим ријечима, а да се не износе факта и конкретне чињенице и то баш од људи, који нису упућени у предмет, јер нису стручњаци. Нас се не тиче, да ли се овдје говори о чиновницима Министарства, али ми морамо наћи начин и модус, да се удружење огради против оваковог начина писања.

Стојановић држи, да не може бити говора, да је Министарство у свему ишло на руку фирмама и да их је фаворизирало, јер су многе фирме пропале, а када би биле фаворизирани и да им се ишло у свему на руку, неби биле пропале.

Чеовић тумачи да у овој ствари морамо разликовати двоје: прво, критику о босанским уговорима и друго нападај који је у листу „Глас слободе“ бачен на све шумаре, дакле и оне, који апсолутно нису имали никаквога посла са тим уговорима јити су били у управним и надзорним одборима дрварских предузећа. Ми се не требамо упуштати у оцјену и рад било Министарства било појединих шумарских

чиновника у дрварским предузећима јер зато писмо звани, али управни одбор као представник свих шума мора да енергично одбије паушални и генерални нападај, који је бачен на све шумаре. Већ по нашим правилима ми смо дужни, да штитимо углед наших чланова поготово оних, који су у овој ствари посвема неинтересирани и недужни. Не чинимо ли то, могу нам наши чланови пуним правом предбацити, да смо пропустили вршити своју дужност. Предлаже да се путем новинства изда једна изјава у којој треба да се Удружење огради од оваковог генералног и паушалног нападај на цјелокупно шумарство и на све шумаре.

Пор образлаже, да код овакове изјаве морамо опрезно поступати, да неби дошли у колизију са резолуцијом, која ће се донијети на главној скупштини послје реферата о судбоносним посљедицама досадањег шумског господарења. Предлаже, да се изабере ужи одбор, који ће одмах овакову изјаву стилизирати.

Одбор усваја овај приједлог, пак се одабиру Пор, Савин и Копривник да саставе и стилизирају овакову изјаву.

Након стилизације чита се изјава која гласи: „Будући да се у разним јавним листовима у посљедње вријеме много подвргава критици рад шумарских стручњака на начин, који може у очима неупућених да баца љагу на рад и способност једне цијеле привредне струке, то главна управа Ј. Ш. У. сматра потребним, да се огради против оваковог паушалног објеђивања шумарске струке.

Овој ствари и јавности користило би се много више, ако би се критика на пољу шумско-привредног дјеловања оснивала само на изношењу конкретних чињеница, како би се појединцима у колико се сматрају повријеђенима дала могућност јавне одбране, јер ће се само тако доћи до објективних и по шумарску привреду повољних резултата“.

Ова изјава примљена је већином гласова пак је закључено да се даде штампати у јавним гласилима. Против ове изјаве и њезиног штампања гласовали су: гг. Кретић, Дојковић, Сарнавка, Сахер, Бојић, Милетић и Чмелик.

Након овога завршио је и закључно предсједатељ сједницу.

Закључено и потписано.

Предсједник у. з.:

Инг. Вилим Чмелик, с. р.

Тајник:

Инг. Иван Чеовић, с. р.

Izvadak iz zapisnika sjednice Upravnog Odbora Jugoslovenskog Šumarskog Udruženja, održane dana 2. i 3. marta 1928. u Beogradu. — **Prisutni:** Predsjednik: Ing. Josip Lenarčić. Potpredsjednici: Ing. Vilim Čmelik i ing. Petar Manojlović. Tajnici: Ing. Ivan Čeović i dr. Žarko Miletić. Blagajnik: Milan Drnić. Odbornici: Ing. Kajo Grubić, ing. Josip Grünwald, ing. Mihovil Markić, ing. Vojko Koprivnik, ing. Svetozar Nedimović, Vilim Dojković, Božo Stamenković, Miloš Jovanović, ing. Roman Sarnavka, Savo Bojić, ing. Slobodan Baranac, ing. Marijan Jerbić, ing. Hugo Sacher, dr. Josip Balen, ing. Aleksa Bogičević, ing. Jovan Savin. — Od referenata gg. dr. Andrija Petračić, dr. Đoka Jovanović, dr. Đuro Nenadić i Jovan Jekić.

U zakazano vrijeme otvara predsjednik sjednicu i prelazi odmah na dnevni red.

Točka 1. Čitanje i ovjerovljenje zapisnika prošle sjednice. Zapisnik je sa malim nadopunama, koje su odmah u njemu izvršene, uzet na znanje, a za ovjerovljenje istoga izabrani su gg. Dojković i Koprivnik.

Točka 2. Izvještaj tajnika i blagajnika o poslovanju uzeti su na znanje.

Poslije izvještaja tajnika i blagajnika prešlo se na tačku Eventualija iz razloga, da se ponajprije svrše tekući poslovi, a zatim da se cijelo preostalo vrijeme upotrijebi za čitanje i raspravu o referatima i rezolucijama, koje se imaju iznijeti pred izvanrednu skupštinu.

Točka 4. Eventualija.

1. Tajnik čita dopis urednika »Šumarskog Lista« u kojem isti priopćuje, da je primio pismo od g. Dragomira Milovanovića, načelnika taksacije u Lenjingradu u kojem g. Milovanović pita: a) da li je Jugoslovensko Šumarsko Udruženje voljno, da organizuje jedno strogo stručno predavanje o šumarskim prilikama, o stručnom i naučnom radu u Rusiji. Predavač bi bio g. Milovanović; b) da li je J. Š. U. voljno, da primi na poklon za svoj Šumarski Muzej jednu kolekciju minerala i jednu kolekciju šumskog sjemenja iz Urala odnosno Sibira.

Nakon rasprave po ovom predmetu je zaključeno, da je Udruženje voljno organizovati jedno strogo stručno predavanje i to po mogućnosti prigodom glavne skupštine, u koliko predavač bude u to vrijeme u Jugoslaviji. Isto tako je Udruženje voljno primiti na poklon za svoj šumarski muzej spomenute kolekcije.

Prije svega pako valja ponajprije ispitati, da li neima kakovih zapreka sa strane države za održavanje ovakovih predavanja, kao i za uvoz spomenutih kolekcija. Da ovu stvar ispituju izabrani su gg. dr. Balen i ing. Koprivnik. Nadalje je zaključeno, da gospodin Milovanović unaprijed pošalje Udruženju koncept svojega predavanja.

2. Tajnik čita dopis dra. A. Ugrenovića, potpredsjednika Internacionalne Šumarske Lige u Parisu »Silva Mediterranea« u kojem isti priopćuje, da će ove godine spomenuta Liga održati u našoj državi svoj godišnji kongres. Za reprezentaciju našega šumarstva pred inostranstvom odobrilo je Ministarstvo Šuma i Rudnika 100.000 Dinara za jednu publikaciju o Kršu, a osim toga su poduzeti koraci, da Ministarstvo Šuma i Rudnika daljnim kreditom pomogne organizovati doček inostranih gostiju na našem teritoriju.

Obzirom na to, kao i da naša privatna šumarska inicijativa, koja je reprezentovana u J. Š. U. bude dostojno zastupana prilikom pomenutog sastanka Lige, predlaže dr. Ugrenović:

1. da se sa strane J. Š. U. odrede zasebna lica, koja će u sporazumu sa predstavnikom Lige izvršiti sve potrebne prethodne radove, kako bi doček stranih gostiju, njihov boravak u našoj zemlji, te ekskurzije u terenu, bilo što uspješnije;

2. da se zamole oni članovi Udruženja, koji govore francuski, talijanski, španjolski, engleski, grčki ili turski, da se stave na raspoloženje predsjedništvu Udruženja, kako bi bili pri ruci strancima odnosnog jezika, prigodom raznih tumačenja i konverzacije;

3. da se preporuči članovima J. Š. U., da pristupe kao članovi Šumarske Lige. Godišnja članarina iznosi 10 francuskih franaka;

4. da se publikacija o kršu, koju izdaje Ministarstvo Šuma i Rudnika samo na francuskom jeziku, štampa i na našem jeziku, kao trobroj »Šumarskog Lista«;

5. da se izabere posebni odbor, koji će voditi čitavu akciju, a u odbor da uđu gg. Ing. Josip Grünwald, šum. direktor na Sušaku, Ing. Petar Manojlović, šumarski direktor u Zagrebu, Ing. prof. Alfonso Kauders, šum. direktor u Senju, Dr. Žarko Miletić, načelnik Ministarstva u Beogradu i Ing. Kajo Grubić, oblasni šumar. referent u Splitu.

Dr. Balen tumači, da je godine 1926. bio godišnji kongres Lige u Rimu, pak da je tom zgodom zaključeno, da se naredni kongres održi u našoj državi. Knjiga o Kršu biti će štampana dotacijom Ministarstva Šuma i Rudnika samo na francuskom jeziku, pak da je potrebno istu štampati i na našem jeziku, jer je sadržaj te knjige osobito važan za naše šumarstvo naročito za pitanje Krša, o kojem predmetu treba da budu upućeni svi naši šumari. Predlaže da se ta knjiga izda na našem jeziku, kao trobroj »Šumarskog Lista«.

Markić predlaže, da se prevod ove knjige štampa kao posebna edicija »Šumarskog Lista«, jer da zato imamo novaca i to novce, koji su preostali od glavne skupštine, koja se održavala u Sarajevu.

Grünwald se protivio predlogu Dr. Balena i Markića tvrdeći, da naše Udruženje nije zvano da ovakove publikacije izdaje na račun svojih i onako slabih finansijskih sredstava, već da je dužno to učiniti Ministarstvo Šuma i Rudnika.

Zaključeno je, da se usvajaju predlozi Dr. Ugrenovića, nu o istima će se detaljnije raspraviti na narednoj odborskoj sjednici. Što se tiče štampanja knjige zaključeno je, da se zamoli Ministarstvo Šuma i Rudnika, za novčanu pripomoć, a u slučaju da istu nebi dobili, da se prevod te knjige štampa, kao tro- odnosno četverobroj »Šumarskog Lista«.

Markić iznaša da je za održavanje Šumarske skupštine u Sarajevu sakupljan novac od raznih drvarskih i industrijskih poduzeća. Nakon skupštine preostao je iznos od cca Din 100.000.—, te je položen u banku. Uložnu knjižicu vrhu ovog novca ima u pohrani direktor Sarajevske direkcije ing. Karop. Njegovo je mišljenje, da se ovaj novac ima predati ili Jugoslovenskom Šumarskom Udruženju, ili vratiti darovateljima. U koliko novac pripadne J. Š. Udruženju onda ćemo imati sredstava za štampanje te knjige.

4. Tajnik čita pismo ing. Ružića, kao odgovor na zaključak odbora, kojim mu je priopćeno, da Udruženje radi finansijskih sredstava ne može preuzeti štampanje njegove knjige: Eksploatacija glljiva. Ružić u svojem pismu obrazlaže potrebu štampanja ovakove knjige, pa ga čudi, da je odbor mogao donijeti zaključak, kojim odbija štampanje knjige u vlastitoj režiji Udruženja, samo radi finansijskih sredstava, pa drži, da su kod stvaranja toga zaključka postojale samo dvije mogućnosti i to: a) da upravni odbor uopće nije ili nije sa potrebnom pažnjom uzeo njegov projekt u pretres, b) da je nekim članovima ili čitavom odboru bilo stalo do toga, da se predlog iz njemu nepoznatih drugih razloga, a limine otkloni.

Konstatovano je, da ni jedan ni drugi navod ing. Ružića ne stoji, jer je zaključak odbora stvoren radi toga, što Udruženje zaista nema finansijskih mogućnosti da ovu knjigu štampa.

5. Tajnik čita dopis Udruženja šumarskih podčinovnika, Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca, kojim šalju Udruženju predstavku protiv člana 133. Zakona o šumama, koji je protegnut na cijelu državu, a koju su predstavku predložili predsjedništvu Narodne skupštine i Ministru Šuma i Rudnika. Mole, da se i Udruženje na svojoj izvanrednoj skupštini ovom njihovom predstavku pozabavi i da protestira protiv donošenja ovoga člana.

Zaključeno je, da se ova predstavka spoji sa referatom Dr. Đoke Jovanovića, koji će biti iznešen pred skupštinu u istom predmetu.

6. Tajnik čita dopis Udruženja Jugoslovenskih Šumarskih Akademikara u Zagrebu, u kojem mole Udruženje, da poradi kod Ministarstva Šuma i Rudnika, da se potpore i stipendije dijele slušačima obih šumarskih fakulteta na temelju natječaja, a prema uspjehu u nauci i prema imovinskim prilikama, a po mišljenju profesorskog zbora dotičnoga fakulteta, uzevši pri tom u obzir broj slušača na pojedinom fakultetu.

Zaključeno je, da ovaj prijedlog unese referent Dr. Petračić u svoj referat, koji će iznijeti pred izvanrednu skupštinu.

7. Tajnik čita pismo Ing. Marka Šebetića, u kojem isti povlači sve one izraze i činjenice, kojima se Udruženje smatralo povređenim, u predmetu obračuna novca, koji je preostao iza ekskurzije šumarskih skupština predprošle godine u šumi Trstika. Predlaže potpuni obračun vrhu primitka i izdatka novca i moli, da ga Udruženje primi nazad za svoga člana. Nakon što su predloženi računi preispitani i ustanovljen iznos, kojega mora ing. Šebetić Udruženju povratiti, zaključeno je, da se isti pozove na uplatu tog iznosa, a upravni će odbor po tom predložiti njegovu molbu za primitak u članstvo narednoj glavnoj skupštini, koja je jedina kompetentna, da ga u članstvo ponovno primi.

8. Tajnik čita pismo ing. Jovana Savin, u kojem se isti prijavljuje za učestvo-
vanje u diskusiji po tački 4. dnevnoga reda izvanredne skupštine, pod naslovom:
Sudbonosne posljedice dosadanjeg gospodarenja sa šumama.

Uzima se na znanje.

9. Tajnik čita dopis prof. Dr. Andrije Petračića, referenta za 3. točku dnevnoga
reda izvanredne skupštine: Rasprava o ukidanju gospodarsko-šumarskog fakulteta, u
kojem dopisu referent predlaže, da se ovo pitanje skine sa dnevnog reda, budući je
Ministar Prosvjete sazvao komisiju sveučilišnih profesora, koja ima da raspravi pi-
tanje redukcije fakulteta, pak je ta komisija donjela zaključak, da se neima ukinuti ni
jedan fakultet. Nadalje što je i po Ministru Prosvjete izraženo mišljenje, da je pitanje
redukcije fakulteta izgubilo ovaj čas svoju aktuelnost, dok komisija ne dovrši svoje
zasjedanje.

Nadalje tajnik čita dopis prof. Dr. Đoke Jovanovića u kojem ističe da član 44.
financijskog zakona predviđa redukciju suvišnih fakulteta i težnju da sva tri univer-
ziteta u zemlji čine jednu celinu i da se na taj način odtereti državni budžet. Uprava
Udruženja stavila se na gledište kao da će biti ukinut baš Gospodarsko-šumarski
fakultet u Zagrebu, premda je trebala da se stavi na gledište obrane obaju fakulteta
i da takav referat iznese pred skupštinu.

Čudi se, da se uprava po drugim pitanjima kao: o članu 133 Zakona o šumama«
i »O nestalnosti šumarskog osoblja« obratila na članovi Udruženja iz Beograda i
umolila ih, da sprema referate po tim pitanjima, a nije se obratila i za pitanje »O
ukidanju Poljoprivredno-šumarskog fakulteta u Beogradu«. Ovo u toliko prije, što su
oba referenta po gornjim pitanjima i nastavnici tog fakulteta.

Traži da se ovo pitanje skine sa dnevnog reda. Nakon svestrane debate zaklju-
čeno je, da se referat i rezolucija iznese pred skupštinu.

10. Primljeni su za članove Šumarskog Udruženja i to:

Za redovite: Jaroslav Veličković, šumar, Valjevo; Vojislav Milisavljević,
pisar pravnog odsjeka Ministarstva Šuma i Rudnika, Beograd; Ljubomir Spasić, pravni
referent M. Š. R., Beograd; Ing. Dimitrije Bojić, šum. ing. asistent, Sarajevo; Ing.
Miodrag Jovanović, šum. ing. asistent, Sarajevo; Ing. Sulejman Hudović, šum. ing.
asistent, Sarajevo; Ing. Karl Skoupil, gozdar, Kočevje; Ing. Albert Metz, šum. referent,
Bos. Krupa; Risto Đorđević, industrijalac, Šabac; Mitar Simović, industrijalac, Obre-
novac; Ing. Velimir Kos, šum. ing., Oštrelj; Matija Jovanović, podšumar, Gor. Mila-
novac; Stevan Vranković, podšumar, Donji Milanovac; Aleksander Vasiljev, šum. ing.,
Beograd; Petar Mihajlović, rač. inspektor, Beograd.

Za članove pomaćače: Igo Vjatkin, student šumarstva, Zagreb; Ladi-
slav Jović, stud. šumarstva, Zagreb; Igo Franković, stud. šumarstva, Zagreb.

Na časti podpredsjednika zahvalio se Ing. Petar Manojlović.

Tajnik Čević priopćuje, da se prema zaključku prošle sjednice ima na ovoj
sjednici raspraviti zakon o dobrovoljcima.

Predsjednik podjeljuje riječ kolegi Sarnavki, koji referira o spomenutom za-
konu, nakon čega se prelazi na stilizaciju svakog pojedinoga člana, te se konačna
redakcija prima prema nacrtu zakona, koji prileži pod br. 60. Konačno predlaže Sar-
navka, da Udruženje podnese ovako redigirani zakon Ministru Vojske i Mornarice.
Prima se jednoglasno.

Točka 3. dnevnoga reda: Rasprava o referatima i rezolucijama, koje se po dnev-
nom redu imaju iznijeti pred izvanrednu skupštinu.

1. Referent g. Dojković čita svoj referat i rezoluciju: O novom nacrtu zakona
o lovu. Odbor jednoglasno usvaja predloženi referat i rezoluciju.

2. Dr. Nenadić priopćuje, da je izradio vrlo opsežan referat: O sudbonosnim po-
sljedicama dosadanjeg načina gospodarenja sa šumama. Predlaže, da ne čita svoj

referat, jer je vrlo opširan i radi toga želi, da samo rezoluciju po ovom predmetu pročita na sjednici istog dana po podne. Usvaja se.

3. Dojković čita svoj referat i rezoluciju o zakonu za držanje i nošenje oružja.

Nakon što je referat pročitao, predlaže Koprivnik, da se u prijedlog stave slijedeće izmjene. U član 32. valja umetnuti, da se i po djelima učinjena po tom članu konfiskuje oružje. Nadalje, da član 40. valja nadopuniti slijedećim riječima: Sve novčane kazne po ovom zakonu izriču se u korist državne kase, u koliko to nije posebnim zakonom odnosno uredbama inače određeno. Oba prijedloga Koprivnika kao i referat Dojkovića primaju se jednoglasno.

4. U odsutnosti Dr. Nenadića čita tajnik Čeović njegov referat o Zakonu o neposrednim porezima. Referat se prima nakon stanovitih ispravaka unesenih u sam referat. U jedno se zaključuje, da se referat sa rezolucijom podnese Ministru Šuma i Rudnika, da ispravke učinjene sa strane Udruženja regulira putem amandmana ili provedbenom naredbom.

P. Manojlović: Naš kongres je trebao da bude u vrijeme, kada zasjeda Narodna Skupština, da istu upoznamo sa svim ovim važnim predmetima, koji će se na našem kongresu raspravljati. Predlaže, da posebno izaslanstvo ode političkim parlamentarnim klubovima i da ih zamoli, da na našu skupštinu delegiraju svoje izaslanike. Prijedlog se prima, a za izvršenje poziva izabiru se gg. Manojlović, Markić i Dr. Balen.

5. Dr. Balen čita svoj referat o nestalnosti šumarskog osoblja. Nakon što je pročitao referat naglasuje Markić, kako se u resoru Ministarstva Šuma i Rudnika na važne položaje postavljaju nestručnjaci, a uklanjaju stručnjaci.

Koprivnik predlaže, da se rezolucija protegne i na političke šumare, a ne samo na državne, podjedno valja spomenuti i imovne opštine, te tražiti, da se na njihov teret ne šalju i ne premještaju činovnici imovnim općinama.

P. Manojlović drži, da pitanje autonomija imovnih općina mora ići putem sveopće organizacije.

Nakon svestrane debate primljen je referat i rezolucija Dr. Balena jednoglasno.

Dr. Jovanović priopćuje, da je po ovom predmetu i on izradio jedan referat, pak moli, da mu se dozvoli da ga pročita, jer ga želi sutra pred skupštinu iznijeti. Nakon pristanka odbora, čita Dr. Jovanović svoj referat, kojega odbor uzima na znanje i prihvata, da se isti pročita na sutrašnjoj skupštini, kao prijedlog odbora.

Kolega Jerbić i Koprivnik predlažu neke nadopune referatu Dr. Balena, našto Br. Balen izjavljuje, da ih usvaja i da će ih u svoj referat uvrstiti.

6. Dr. Jovanović čita referat o članu 133. Zakona o šumama, koji je protegnut na cijelu državu. Nakon ovoga čita direktor u. p. Jekić historijat o postanku čl. 133.

Nakon kraće debate prima se referat Dr. Jovanovića, kao i rezolucija, a ujedno je zaključeno, da se na skupštini pročita i historijat sastavljen po g. direktoru Jekiću.

Nakon kraće debate zaključeno je, da se svi referati i rezolucije štampaju u »Šumarskome Listu«, koji treba da izađe kao vanredno izdanje pod naslovom: »Posebno izdanje. »Šumarski List«. Rad vanredne skupštine Jugoslovenskog Šumarskog Udruženja, održane 4. i 5. marta 1928. Ovo vanredno izdanje treba štampati u 2.000 primjeraka.

7. U odsutnosti referenta Dr. Ugrenovića predlaže tajnik Čeović, da se njegov referat: Zakon o šumama, koji je štampan u »Šumarskome Listu« ne čita, jer je svima poznat, jedino da se pročita rezolucija odnosno zaključak referata. Nakon što je rezolucija pročitana, prima se referat i rezolucija jednoglasno.

8. Manojlović čita referat: Rasprava o budžetu Ministarstva Šuma i Rudnika za godinu 1928./29., a nakon toga rezoluciju po istom predmetu.

Nakon pročitano referata i rezolucije, razvija se debata u kojoj učestvuju slijedeći govornici:

Koprivnik stavlja prijedlog, da se rezolucija nadopuni i vidnije istakne, da je u prošlom budžetu reducirana jedna trećina šumarskih činovnika.

Dr. Balen predlaže, da se u rezoluciji zahtijeva, da se izradi status šumarskog činovništva, jer se ne može dozvoliti, da stručna mjesta zaposjedaju nestručnjaci, kao što je to do sada bilo.

Manojlović kaže, da on u svoju rezoluciju nije uvrstio pitanje redukcije, jer to spada u referat o Nestalnosti Šumarskog Osoblja.

Koprivnik: Svi kolege u Ministarstvu znadu vrlo dobro koliko je bilo poteškoće sa budžetom, kada je isti bio u neku vrst centraliziran, t. j. kada su sve direkcije šuma strpane pod jedan naslov sa jednom svotom, te se prema tomu nikad nije moglo točno odrediti ni znati, koliko otpada na koju direkciju. Predlaže, da se u rezoluciji zatraži, da se budžet razvrsta po direkcijama, jer ćemo tim doći do manjih iznosa, koje ne će biti tako napadne i koje se ne će moći lahko iz budžeta brisati.

Markić: Govori o nepravilnosti premještenja državnih činovnika k imovnim općinama i obratno. Posljedica podržavljenja činovnika imovnih općina, odnosno premještanje istih državi i obratno, dovelo je do toga, da su mnoge imovne općine preopterećene sa suvišnim činovništvom, pak je prema tomu preopterećen i njihov budžet, što je sasvim nepravilno, jer su imovne općine autonomna tijela, koja sama raspolažu sa svojim prihodima.

Dr. Jovanović se protivi ovom prijedlogu.

Dr. Balen: Koprivnik ima posve pravo, da se budžet sastavlja po direkcijama, jer ima mjesta koja nisu popunjena, a ipak su krediti iscrpljeni. Razlaže, da bi prelaz činovnika od imovnih općina k državi i obratno valjalo vršiti samo na temelju konkursa.

Manojlović razlaže, da budžet Ministarstva Šuma ne može biti radjen onako, kako ga mi želimo odnosno Ministarstvo Šuma i Rudnika (pod ovim misli grupisanje partija i pozicija u budžetu) već se izradjuje prema uputama i propisima Ministarstva Financija.

Dr. Jovanović izjavljuje, da je i on izradio jedan referat i rezoluciju po ovom predmetu (budžetu) pak želi, da ga iznese pred skupštinu. Predlaže da se rezolucija g. Manojlovića nadopuni njegovom rezolucijom.

Markić obrazlaže kako glavna krivnja leži kod Generalne Direkcije Šuma, da naše šumarstvo ide nizbrdice. On je izradio nekoliko važnih referada, koje nisu iznešene pred Ministra, već su naprotiv iznešeni sasvim protivni referati, po kojima je država samo štetovala.

Kakova je podjela rada i sila kod Ministarstva Šuma i Rudnika vidi se već po tome, što odsjek za taksaciju u Ministarstvu Šuma i Rudnika u kojem su skoncentrisani svi taksacionalni poslovi cijele države, ima samo jedno lice (činovnika), dok šumska uprava u Beogradu ima trinaest lica.

Čmelik se saglašava sa Markićem i tvrdi, da je krivnja radi lošeg budžeta Ministarstva Šuma i Rudnika samo kod Generalne Direkcije Šuma, što se najbolje vidi po tome, da kod drugih generalnih direkcija, na pr. rudarske, nema takovom skresavanja budžeta.

Dr. Balen: Dr. Jovanović je rekao, da bi radi ušteda trebalo obustaviti pošumljavanje na Kršu, poljepšavanje okoliša većih mjesta pošumljavanjem i t. d., a pošumljivati da bi trebalo samo redovite sječine. On se tome protivi, jer mi sa dosadanjim načinom gospodarenja stvaramo krševe, osim onih, koj već postoje, pak je potrebno pristupiti intenzivnom pošumljavanju ne samo redovitih sječina, već takodjer goleti krševa. Kao primjer navadja Šumsku upravu Draganec u kojoj su na mjestu, gdje su nekoć stajali hrastovi, sada prevladale čistine sa kiselim travama.

Manojlović se slaže sa Dr. Jovanovićem glede štednje o budžetu, ali njegove predloge ne može primiti, jer mi nesmiemo zaustavljati pošumljenje.

Dr. Petračić dokazuje, da bi troškovi pošumljavanja mogli biti znatno manji, kada bi se pazilo na to, da sječine prije dovršenog sjeka budu dovoljno prirodno pomladjene. Ovim bi uštedili troškove pošumljavanja, a sačuvali bi šume. Prihodi naših šuma iscrpljuju se samo za pošumljavanje, za čega treba vrlo mnogo novaca. Umjetno pošumljavanje trebalo bi da dodje u obzir samo tamo, gdje je prirodno pošumljavanje nemoguće, a gdje je pošumljenje bezuvjetno potrebno.

Dr. Jovanović: Mi u našem budžetu a i u praksi imamo znatan broj mjesta i pozicija, koje bi se mogle reducirati, jer nisu potrebne i tim bi uštedili znatne sume novaca. Kao primjer navada Pomoćnika Generalnog Direktora, koja je pozicija za nas sasna suvišna.

Koprivnik: Nije dovoljno da se u budžetu istakne koliki je faktični prihod šuma u novcu i to samo od prodanog drveta, dok mi svi znamo, da se velike količine drveta poklanjaju besplatno ili daju uz sniženu taksu. U budžet se ne unaša prihod paše, lova, bilja, stelje i t. d., koji su prihodi također znatno veliki. Mi se kod gospodarenja moramo držati starih instrukcija, a ne smijemo si vezati ruke sa zakonom o državnom računovodstvu, jer nam je svima poznato, da mnogo puta radeći po ovome zakonu, šteti čista dobit države iz šumskih produkata.

Dr. Miletić: Kod nas se vodi vrlo loše šumsko gospodarenje. Privrednih planova neima, a i gdje ih ima, tamo se ne poštivaju, jer se sječe mimo njih i preko njih. U Francuskoj potpisuje privredne planove sam Ministar predsjednik i oni se poštivaju i izvršuju, kao i svaki drugi zakon.

Članom 252. dana je mogućnost izmjene ugovora, ali pod kontrolom, pak je krivo naše Ministarstvo, koje sa dodatcima ugovora, povisuje trulež, snizuje postotak građe i t. d., te time snižava prihode naših šuma, koji su pali na minimum. Tko danas zna kakove su naše šume. Nikada se nije pitalo, kolike su rezerve u našim šumama. Godine 1912. zapitao je jedan Nijemac, kada je bivša Austrija počela sa eksploatacijom bosanskih šuma — dokle će to trajati. Pitao je to zato, jer je ima više srca za naše šume, nego što ga mi imamo. Danas, dok mi nemamo kruha, naše šume žele komercijalizirati i to po članu 242., a što će biti onda, kad nastanu vacuumi na zrelim sječivim sastojinama u našim šumama. Šuma Garjevica je bila naša posljednja šuma, ali je ipak prodana po naredbi Ministarstva Šuma i Rudnika. Zar je i zato kriv Ministar Financija i Zakon o državnom računovodstvu. Mnogo je krivice na nama svima, pak popravljajmo dok je vremena.

Dr. Balen: Koprivnik je rekao, da je zakon o državnom računovodstvu nama kriv za naše loše šumsko gospodarenje, pak pita da li je taj zakon kriv i u onom slučaju, gdje je ugovor o sječi jedne šume produljen i bez licitacije. Dokazuje kako treba više štediti sa sječom šuma a više trošiti oko podizanja šuma.

Koprivnik dokazuje, da on nije mislio da je zakon o državnom računovodstvu uopće štetan, ali u njemu ima i odredaba, koje su štetne po naše šumsko gospodarenje. Na pr. po zakonu o računovodstvu moraju biti na svakoj licitaciji barem tri licitanta. U koliko ih toliko nema, licitacija nije valjana, premda je postignuta najbolja cijena, a dok se raspiše druga licitacija, povoljna konjunktura pada, a drvo u šumi trune. Kada je on govorio o starim instrukcijama mislio je na prilike u Sloveniji, gdje se po tim instrukcijama radilo ne na štetu, nego na korist države. Mi moramo tražiti mjesto, gdje se pogreške nalaze i tamo ih liječiti. Protivan je, da se iz budžeta izdvoji bujičarstvo, kojim rukovode šumari političke uprave, jer ovi poslovi moraju bezuvjetno i dalje ostati skoncentrisani u Ministarstvu Šuma i Rudnika.

Dr. Jovanović: Rezolucija koju je predložio Manojlović nije dobra po njezinom redu, jer se ista na prvom mjestu bavi sa nazivima šumarskih činovnika, što je sada od sporedne važnosti i što treba da dode na posljednje mjesto, pak predlaže, da se izmijeni red u rezoluciji i popuni sa njegovom rezolucijom.

Manojlović se protivi predlogu Dra Jovanovića, jer je on u svojoj rezoluciji išao hronološkim redom, kako je išao i budžet.

Dr. Jovanović: Mi ovaj budžet ne možemo mijenjati niti popraviti, jer je on u Narodnoj Skupštini skoro izglasan, ali ovo treba da bude kritika i uputa za sastav budućeg budžeta.

Nakon ove rasprave prihvaćena je rezolucija predložena po g. Manojloviću većinom glasova.

Predsjednik pita, da li je došao prof. Dr. Nenadić da referira o predmetu: Sudbonosne posljedice dosadanjeg gospodarenja sa šumama i da predloži svoju rezoluciju, kako je to prije podne obećao.

Budući je konstatovano da Dr. Nenadić nije došao, predlaže Markić da se sutradan prije skupštine održi sjednica odbora, na kojoj će se pročitati i prihvatiti samo rezolucija, koju će odbor iznijeti kao svoju, dok bi Dr. Nenadić referat izneo ne kao prijedlog upravnog odbora, već kao svoj vlastiti.

B. Stamenković se protivi tome predlogu naglašujući, da je potrebno, da se i ovaj referat pročita, kao što su pročitani i po odboru usvojeni svi referati.

Većinom glasova je zaključeno, da se jedan sat prije skuštine održi sjednica odbora, na kojoj će se pročitati i eventualno prihvatiti rezolucija Dr. Nenadića, dok referat ima Dr. Nenadić da iznese kao svoj vlastiti.

Nastavak sjednice dana 4. marta 1928. u pola 9 sati prije podne. — Prisutni: Lenarčić, Čmelik, Čeović, Drnić, Koprivnik, Dr. Balen, Bambulović, Markić, Sarnavka, Sacher, Dojković i Dr. Nenadić.

Dr. Nenadić čita svoju rezoluciju, koju odbor usvaja i koja se ima iznijeti pred skupštinu.

Tajnik Čeović čita dopis br. 198., upravljen g. ing. Karlu Karopu, direktoru Sarajevske Direkcije, kojim se isti poziva da Udruženju preda uložne knjižice Zemaljske banke, kako je to dan prije na sjednici upravnog odbora zaključeno. — Prima se.

N a p o m e n a. Svi referati i rezolucije o kojima je bio govor u ovome zapisniku, zabilježeni su doslovno u Zapisniku izvanrednog zbora, koji će biti štampani u posebnom izdanju »Šumarskoga Lista«.

Izvadak iz zapisnika sjednice upravnog odbora J. Š. U., koja je održana dne 15. maja 1928. u Zagrebu.

D n e v n i r e d: Toč. I. Čitanje i ovjerovljenje zapisnika prošle sjednice. Zapisnik je uzet na znanje i ovjerovljen.

Toč. II. Izvještaj tajnika i blagajnika. Kod izvještaja blagajnika, koji je uzet na znanje zaključeno je, da se obzirom na slabo finansijsko stanje Udruženja štampa odsele »Šumarski List« u dvobroju, dok ne nastupi finansijska mogućnost, da se isti štampa ponovno kao mjesečnik.

Kod izvještaja tajnika izjavio je Dr. Petračić, da ne može primiti na znanje odgovor Ministarstva Šuma i Rudnika u predmetu podjeljivanja stipendija i potpora slušačima šumarskih fakulteta, kao i podjeljivanja ferijalne prakse. Predlaže, da se zamoli Ministarstvo Šuma i Rudnika, da u buduće objavi svotu, koja se imade dacima podjeliti, kao i rok, do kojega se molbe mogu predavati, a molbe da se upućuju preko nadležnih dekanata temeljem javnog natječaja. Izvještaj tajnika uzet je na znanje.

Toč. III. Rasprava o smjernicama pisanja i uređivanja »Šumarskog Lista«. Obzirom na protest odbornika Milana Manojlovića i drugih članova Udruženja, o dosadanjem načinu pisanja glavnog urednika u »Šumarskom Listu«, zaključeno je, da se po ovom predmetu dostave sva akta glavnom uredniku, koji ima dati na njih svoje razjašnjenje.

Obzirom na činjenicu, da u »Šumarskom Listu« nisu štampani zapisnici sjednica upravnog odbora od 12. februara te od 2. i 3. marta o. g. donešeni su slijedeći jednoglasni zaključci:

I. zaključak. Nakon svestrane debate po predmetu »Zašto nisu u »Šumarskom Listu« već kroz tri mjeseca štampani sjednički zapisnici upravnog odbora, kako je to propisano Pravilima i Poslovníkom J. Š. U. i Pravilnikom za izdavanje »Š. L.«, kao i zaključcima upravnog odbora«, konstatuje se, da za ovo ne nosi nikakvu krivicu sekretar Udruženja, koji je svojim dužnostima u ovom predmetu potpuno udovoljio, već da krivnja pada potpuno na urednika »Šum. Lista«.

II. Zaključak. Povodom činjenice, da već kroz 3 mjeseca nisu štampani zapisnici sjednica uprav. odbora t. j. oni od 12. II. i 2. i 3. III. 1928., a provedenom raspravom je utvrđeno, da je do toga došlo krivim shvaćanjem i tumačenjem Pravilnika za uređivanje »Šumarskog Lista« — po uredniku »Š. L.«, zaključuje se radi pravilnog i nesmetanog rada Udruženja i prikazivanja tog rada članovima Udruženja putem »Šum. Lista«, slijedeće:

Prema alineji III. čl. 4. Pravilnika za izdavanje, uređivanje i administraciju »Šum. Lista« dužan je poslovni tajnik sredivati administrativni dio lista u koji ulaze oni radovi, koji se odnose na rad Udruženja.

Obzirom na taj propis dužan je urednik »Š. L.« u prvom narednom broju »Š. L.« donositi sve radove, koji se odnose na ovaj dio »Š. L.« i to u onoj stilizaciji i u onom obliku t. j. bez ikakve promjene — kako ih poslovni tajnik sredi i napiše.

U svakom »Šumarskom Listu« ima se prvenstveno dati mjesto onim vijestima, koje se odnose na rad Udruženja, glavne uprave i predsjedništva, a koje glavnom uredniku pošalje poslovni tajnik.

Poslovni tajnik predaje sve ove radove štampariji putem glavnog urednika nu u hitnim slučajevima, (odsutnost, bolest i t. d. glavnog urednika) oglasi, inserati i ine vijesti, koje dolaze pod konac mjeseca, predaje poslovni tajnik izravno štampariji.

Podjedno se zaključuje, da sve te radove ima poslovni tajnik predati glavnom uredniku čim prije u mjesecu nu najkasnije do 20. u mjesecu. Jedino u hitnim slučajevima, može ih predavati i kasnije izravno štampariji, u koliko još postoji mogućnost, da udju u »Š. L.« t. j. ako »Š. L.« nije već doštampan.

Konačno se zaključuje, da se zapisnici sjednica U. O. od 12. II. i od 2. i 3. III. kao i zapisnik ove sjednice od 15. V. imaju štampati u narednom broju »Š. L.« t. j. u onom od juna mjeseca.

III. Zaključak. Zapisnici sjednica upravnog odbora imaju se štampati u prvom narednom broju »Šum. Lista« i to u posve skraćenom izvadku t. j. ima se članovima objaviti samo predmet rasprave i stvoreni zaključak.

Nakon ovjerovljenja zapisnika na slijedećoj sjednici, imaju se zapisnici štampati u cijelosti t. j. onako, kako ih poslovni tajnik predloži uredništvu »Šum. Lista«, odnosno preda štampariji.

Obzirom na tvrdnju prof. dra. A. Ugrenovića u IV. broju »Š. L.« 1928. štampanu u članku: »Brod tone« — »Da spomenica, posvećena Njegovom Veličanstvu Kralju i spremljena krajem septembra god. 1926. nije još ni na dan zbora god. 1928. bila u rukama Visokog Pokrovitelja«, zaključeno je, da se u »Šum. Listu« štampa dopis Maršalata Dvora, koji glasi: Maršalat Dvora, Br. 477. 9. april 1928. Beograd. Upravi Jugoslavenskog Šumarskog Udruženja, Zagreb. U vezi Vašeg akta od 6. aprila 1928. god., Maršalatu Dvora čast je izvestiti Vas, da je pod 10. januarom 1927. god. poslata Upravi Jugoslovenskog Šumarskog Udruženja potvrda o prijemu Spomen-knjige toga Udruženja.

Kako se pak iz Vašeg pisma, od 6. ovog meseca vidi, da uprava nije dobila izvešće o prijemu ove knjige, Maršalatu Dvora čast je u prepisu poslati Vam tekst pisma upućenog Vašem Udruženju. Maršal Dvora. Đeneralštabni Pukovnik. Potpis nečitljiv.

Prepis pisma. Maršalat Dvora. Upravi Jugoslovenskog Šumarskog Udruženja Zagreb. Po nalogu Njegovog Veličanstva Kralja, čast mi je dostaviti Upravi Jugoslovenskog Šumarskog Udruženja Njegovu srdačnu blagodarnost na poslatoj Spomen-knjizi. Maršal Dvora. Đeneralštabni Pukovnik. Potpis nečitljiv.

Toč. IV. Rasprava o načinu uređenja Imovnih Općina. Budući je prema izjavi nekih članova iz Ministarstva, već izglasan Zakon o Imovnim Općinama, skinuta je ova točka sa dnevnog reda.

Toč. V. Rasprava o predstavi vodne zadruge za regulaciju potoka Karašice i Vučice, te njihovih pritoka. Spomenuta vodna zadruga zamolila je Udruženje, da posreduje kod Ministarstva Šuma i Rudnika, da se pošumljuje oborinsko područje spomenutih potoka i to tamo, gdje se šume sijeku bez pošumljenja, s razloga kako ne bi bujice, koje dolaze iz tih šumskih regijona preotimala maha i razarale postojeće vodne naprave i uređaje, mostove i t. d. Zaključeno je molbi spomenute zadruge udovoljiti.

Toč. VI. Rasprava o organizaciji naredne glavne skupštine J. Š. U.

Nakon rasprave po ovom predmetu i nakon ustanovljenja, da neće biti moguće održati narednu skupštinu u Splitu, radi poteškoća kod ukonačivanja učesnika, zaključeno je nadpolovičnom većinom glasova, da se skupština održi u Zagrebu, a ne u Sarajevu kako je glasio drugi predlog.

Toč. VII. Rasprava o predstavi malih pilanara za doznaku potrebnog im drveta. Po ovom predmetu je zaključeno, da se zamoli Ministarstvo Šuma i Rudnika, da izade u susret opravdanim molbama malih pilana, kako bi se sačuvala naša drvna industrija, koja je u rukama malih pilanara.

Toč. VIII. Rasprava o objašnjenju sa vanrednog šumarskog kongresa od M. Kneževića. G. Knežević je tražio, da se u »Š. L.« štampa njegov govor odnosno nadopuna, a koji nije mogao održati na izvanrednom zboru, jer nije dobio riječi, zaključeno je, da se to u »Š. L.« ne štampa, s razloga, što u »Š. L.« nije bilo tretirano pitanje IV. tač. dnevnog reda izvanredne skupštine: »Sudbonosne posljedice dosadanjeg načina gospodarenja sa šumama«, niti su štampani govori i ispravci ostalih govornika u skupštini.

Toč. IX. Eventualija. Pod ovom tačkom tretirano je nekoliko manje važnih predmeta, koji će se objaviti u narednom broju, kada bude donešen cjelokupni zapisnik.

Tajništvo

Исказ чланарине у мјесецу марту и априлу год. 1928. Редовити: Полачек Драгутин, Загреб Дин 100.— за год. 1928.; Инг. Борис Николић, Бољевац Дин 100.— за год. 1928. и Дин 10.— допринос; Инг. Јосип Ленарчић, Врхника Дин 100.— за год. 1928. и Дин 10.— допринос; Инг. Хуго Носал, Мљет-Језеро Дин 100.— за год. 1928.; Инг. Јовановић Славко, Беље Дин 50.— за II. пол. год. 1928.; Инг. Кароп Карло, Сарајево Дин 100.— за год. 1928. и Дин 10.— допринос; Роман Турк, Чабар Дин 55.— за год. 1928. за I. полугодиште и упис; Инг. М. Жежић Дин 100.— за год. 1928.; Инг. Јазаревски П., Крушевац Дин 100.— за год. 1928.; Рикард Шмидингер, Дол. Лендава Дин 50.— за I. полугодиште 1928.; Инг. Јосип Жупан, Загреб Дин 100.— за год. 1928. и Дин 10.— допринос; Инг. Драгољуб Трифуновић, Загреб Дин 100.— за год. 1928. и Дин 10.— допринос; Хавличек Александер, Загреб Дин 50.— за I. полугодиште 1928.; Инг. Расим Бећирагић, Загреб Дин 10.— допринос; Инг. Матија Хелман, Бјеловар Дин 100.— за год. 1928.; Ђерђевић Ристо А., Шабац Дин 10.— допринос; Јеленчић Леополд, Шмарје Дин 50.— за I. полугодиште 1928.; Инг. Левин Хавајсе, Загреб Дин

100.— за год. 1928.; Стјепан Никић, Сарајево Дин 50.— за I. полугодиште 1928.; Ђуро Шокчевић, Винковци Дин 50.— за год. 1927.; Едо Пол, Брод на Сави Дин 50.— за II. полугодиште 1928.; Инг. Петар Недељковић, Моровић Дин 100.— за год. 1928. и Дин 10.— допринос; Инг. Беговић Бранко, Средње Дин 100.— за год. 1928. и Дин 10.— допринос; Инг. Михајло Мујдрица, Мајур Дин 100.— за год. 1928. и Дин 10.— допринос; Инг. Јанко Грајсер, Алексинац Дин 100.— за год. 1928.; Инг. Иван Паћен, Новска Дин 50.— за I. полугодиште 1928.; Инг. Милан Радишевић, Госпић Дин 50.— за I. полугодиште 1928.; Инг. Душан Ђивша, Бусовача Дин 100.— за год. 1928.; Инг. Алекса Вундзман, Сарајево Дин 100.— за год. 1928.; Семиз Ристо, Градачац Дин 50.— за I. полугодиште 1928.; Сава Белановић, Срем. Митровица Дин 100.— за год. 1928.; Јосип Палме, Студенац Иг. Дин 100.— за год. 1928.; Инг. Мехмед Балић, Приједор Дин 50.— за I. полугодиште 1928.; Инг. Звонко Словић, Нова Градишка Дин 50.— за I. полугод. 1928.; Ђурђић Тодор, Моровић Дин 100.— за год. 1928.; Шайтхауер Роберт, Брежице Дин 100. за год. 1928. и Дин 10.— допринос; Змаго Зирифелд, Љубљана Дин 100.— за год. 1928. и Дин 10.— допринос; Инг. Јосип Јозић, Нова Градишка Дин 100.— за год. 1928. и Дин 10.— допринос; Карло Скоупил, Кочевје Дин 100.— за год. 1928. и Дин 10.— допринос; Петар Граховац, Нова Градишка Дин 50.— за I. полугодиште 1928.; Жарко Миличевић, Београд Дин 10.— упис; Инг. Мец Алберт, Бос. Крупа Дин 55.— за II. полугодиште 1928. и упис; Роман Турк, Чабар Дин 50.— за год. 1928. II. полугодиште; Инг. Бранко Манојловић, Јасенак Дин 100.— за год. 1928. и Дин 10.— допринос; Франц Преможић, Шкофја Лока Дин 100.— за год. 1928.; Кузман Милевић, Моровић Дин 100.— за год. 1928.; Златко Туркаљ, Огулин Дин 100.— за год. 1928.; Алфонз Каудерс, Сењ Дин 100.— за год. 1928. и Дин 50.— за год. 1929.; Карло Мар, Змајевац Дин 50.— за I. полугодиште 1928.; Драгутин Ласман, Карловац Дин 50.— за год. 1927.; Љубејцки Василије, Бихаћ Дин 100.— за год. 1928.; Инг. Дерета Михајло, Бјеловар Дин 100. за год. 1928. и Дин 10.— допринос; Војислав Милисављевић Дин 10.— упис; Вилим Бестал, Драганец Дин 100.— за год. 1928.; Звонимир Сатлер, Љубљана Д 50.— за I. пол. год. 1928.; Едо Марчић, Љубљана Д 50.— за I. полугодиште 1928.; Јарослав Величковић, Ваљево Дин 100.— за год. 1928. и Дин 10.— допринос; Др. Лангхофер, Загреб Дин 100.— за год. 1928.; Др. Најдхард, Загреб Дин 100.— за год. 1928.; Мијушковић Петар, Возућа Дин 50.— за I. полугодиште 1928.; Инг. Јосип Марчић, Дубровник Дин 50.— за I. полугодиште 1928.; Инг. Јован Михајловић, Срем. Митровица Дин 10.— допринос; Бранко Б. Јоксимовић, Врање Дин 100.— за год. 1928.; Инг. С. Кудовић, Сарајево Дин 100.— за год. 1928.; Инг. Укропина Душан, Дрвар Дин 100.— и Дин 10.— допринос; Спасић Љубомир, Београд Дин 10.— допринос.

Чланови помагачи: Свевлад Штурм, Земун Дин 50.— за год. 1928.; Ладислав Јовић, Загреб Дин 50.— за год. 1928.; Иго Франковић, Загреб Дин 30.— за год. 1928.; Павао Косоногов, Загреб Дин 25.— за год. 1927. и Дин 50.— за год. 1928.; Инг. Габриел Денисов, Модруш Дин 50.— за год. 1928.; Инг. Штер Милан, Бихач Дин 50.— за год. 1928.; Јоца Богдановић, Загреб Дин 50.— за год. 1928.

Претплата: Шум. управа Кичево Дин 100.— за год. 1928.; М. Б. Водановић, Сушак Дин 100.— за год. 1928.; Саверио Паусини Дин 100.— за год. 1928.; Шумска управа Врања Дин 100.— за год. 1928.; Шумска управа Призрен Дин 200.— за год. 1927. и 1928.; Д. д. за експлоатацију Загреб Дин 200.— за год. 1927. и 1928.; Управа лесничтва Језерско, Кокра Дин 100.— за год. 1928.; Др. Жељко Ковачевић, Осijek Дин 200.— за год. 1927. и 1928.; Шумска управа Тетово Дин 100.— за год. 1928.; Среско поглаварство Јастребарско Дин 55.— за год. 1928.; Др. Милан Метикош, Глина Дин 100.— за год. 1928.; Шум. Индустрија „Топољак“, Нова Буковина Дин 190.— за год. 1925. и 1926.

OPOMENA!

Po zaključku glavnog odbora Jugoslovenskog Šumarskog Udruženja od 15. maja 1928. god. obustaviće se otprema Šumarskog Lista svim redovitim članovima, pomagačima i pretplatnicima, koji duguju članarinu ili pretplatu.

Zato se pozivaju svi dužnici, da uplate dug i time dokažu, da nisu zanemarili Udruženje, ni staleške dužnosti.

Od nemarnih članova i pretplatnika naplatiće se dug sudbenim putem.

UPRAVA.

LIČNE VIJESTI

POSTAVLJENI SU:

Čekrlja Risto, šum. refer. u. p., za šum. referenta I. kat. 7. grupe kod Sres. poglavara u Travniku.

Solarić Teodor, direktor u p., za direktora I. kat. IV. grupe Direkcije šuma Križevačke i. o. u Bjelovaru.

Zečević Milorad, za upravnika I. kat. 5. grupe u Upravi državnog parka Topčider.

Bogavac Maksim, za računovodu II. kat. 2. grupe u Upravi državnog parka Topčider.

Koludrović Čedomil, inženjer u Hidrotehničkom odeljku u Splitu, za inženjera I. kat. 7. grupe i referenta za uređenje bujica kod Velikog župana u Splitu.

Mrkušić Ante, hidrotehničar, za hidrotehničara II. kat. 4. grupe Gener. Direkcije Šuma.

Černov Nikola, bivši podšumar, za podšumara II. kat. 4. grupe i šefa šum. uprave u Beranima.

Zeković Gojko, sudski pisar, za sekretara I. kat. 8. grupe u General. Direkciji Šuma.

Bogdanović Jelica, admin. činovnik, prevedena je za pomoćnog knjigovodu II. kat. 4. grupe Odelj. za rač. i fiananc. Minist. Šuma i Rudnika.

Kovljanović Lazar, zvaničnik, preveden je za admin. činovnika III. kat. 4. grupe u Generalnoj Direkciji Šuma.

Adžemović Milorad, pisar sudskog odeljenja glavne kontrole u ostavci, za pisara I. kat. 8. grupe pri Gen. Dir. Šuma.

UNAPREDENI SU:

Sarnavka Roman, za višeg inspektora I. kat. 4. grupe pri Gen. Dir. Šuma.

Omanović Salih, za šum. savjetnika I. kat. 6. grupe i sres. šum. referenta u Nevesinju.

Frušić Andro, vršioc dužnosti direktora, za direktora I. kat. 4. grupe Direkcije Šuma Gradiške im. općine.

Ziarnfeld Zmaĝo, za direktora I. kat. 4. grupe Direkcije Šuma u Ljubljani.

Polović Pavle, za šum. nadsavjetnika I. kat. 5. grupe i šefa šum. uprave u Sv. Roku.

Hranilović Dane, za šum. nadinženjera I. kat. 7. grupe i šefa šum. uprave u Novoj Kapeli.

Ranitović Svetozar, za načelnika I. kat. 3. grupe pri Gener. Dir. Šuma.

Milosavljević Vojislav, za pisara I. kat. 8. grupe Pravnog Odseka Gener. Dir. Šuma.

Staničić Dane, za šum. nadsavjetnika I. kat. 5. grupe kod Sres. poglavara u Donjoj Stubici.

Brnjas Dragutin, za taksatora I. kat. 4. grupe i zastupnika direktora Dir. Šuma Brodske im. općine u Vinkovcima.

Grubić Kajo, za šum. nadsavjetnika I. kat. 3. grupe u Splitu.

Kelez Marin, za šum. nadsavjetnika I. kat. 5. grupe u Mostaru.

Res-Koretić Vladimir, za šum. nadinženjera I. kat. 7. grupe i vršioca dužnosti direktora Direkcije Šuma I. Banske im. općine u Ogulinu.

Marković Mihajlo, za inspektora I. kat. 6. grupe pri Gener. Dir. Šuma.

Manojlović Milan, za inspektora I. kat. 6. grupe pri Gener. Dir. Šuma.

Nešković Miloš, vršioc dužnosti dir. šuma u Čačku, za direktora I. kat. 4. grupe Dir. Šuma u Skoplju.

PREMJESTENI SU:

Manojlović Milan, inspektor I. kat. 6. grupe iz Sarajeva Gener. Direkciji Šuma.

Marković Mihajlo, inspektor I. kat. 6. grupe iz Sarajeva Gener. Dir. Šuma.

Kelez Marin, šum. nadsavjetnik I. kat. 5. grupe iz Sarajeva za srez. šum. referenta u Mostaru.

Drajić Krstivoje, inspektor I. kat. 5. grupe iz Aleksinca Gener. Dir. Šuma.

Cvijić Vasa, podšumar III. kat. 1. grupe iz Turbeta sres. poglavaru u Tuzli po molbi.

Kosić Aćim, podšumar III. kat. 1. grupe iz Knjaževca Šum. upravi Čačak po molbi.

Žikić Momčilo, admin. činovn. III. kat. 4. grupe Šum. upravi u Varvarin.

Kušan Stjepan, šum. nadinženjer I. kat. 7. grupe iz Han-Kumpanije Direkciji šuma u Sarajevo.

Katić Krešimir, šum. nadinženjer I. kat. 7. grupe iz Zagreba za šefa Šum. uprave u Fužinama.

Ambrinac Josip, šum. inženjer I. kat. 8. grupe iz Fužina za šefa Šum. upr. u Sokolovcu.

Marković Kosta, kancelista III. kat. 3. grupe iz Sarajeva Šum. upravi u Bajinoj Bašti.

Rajković Velimir, okr. šumar II. kat. 3. grupe iz Ražnja za šefa Šumske uprave u Knjaževcu.

Jovanović Matija, podšumar III. kat. 2. grupe iz Gor. Milanovca Šum. upravi u Kruševac.

Boko Marko, okružni šumar II. kat. 4. grupe iz Prokuplja za šefa Šum. uprave u Gor. Milanovcu.

Čmelik Vilim, načelnik I. kat. 3. grupe iz Vinkovaca Gener. Direkciji Šuma.

Spijevak Todor, šum. nadsavjetnik I. kat. 5. grupe iz Olova za sres. šum. referenta u Gradačac.

Pećina Mihovil, iz Osijeka za direktora I. kat. 3. grupe Direkciji šuma u Vinkovcima.

Černagoj Boleslav, šum. inženjer I. kat. 7. grupe iz Zagreba Gener. Direkciji Šuma.

Radović Mihajlo, šum. pripravnik III. kat. 4. grupe iz Valjeva sres. poglavaru u Bjelovaru.

Spasić Živan, oficijal III. kat. 2. grupe iz Osijeka Šum. upravi u Brzoi Palanci.

Radojević Milovan, oficijal III. kat. 2. grupe iz Zlatara Šum. upravi u Prokuplje.

Kojić Radisav, oficijal III. kat. 2. grupe iz Zagreba Šum. upravi u Kragujevcu.

Milačić Vidak, oficijal III. kat. 2. grupe iz Starog grada Šum. upravi u Prijepolju.

Rajčković Mitar, oficijal III. kat. 3. grupe iz Siska, Šum. upravi u Berane.

Andrijanić Milan, oficijal III. kat. 3. grupe iz Zagreba Šum. upravi u Raškoj.

Ivanović Radonja, oficijal III. kat. 3. grupe iz Ogulina Šum. upravi u Užice.

Bešović Milan, šum. pripravnik III. kat. 3. grupe iz Šibenika Šum. upravi u Prištini.

Redžepović Dželadin, šum. pripravnik III. kat. 4. grupe iz Osijeka Šum. upravi u Prizren.

Radović Mihajlo, šum. pripravnik iz Bjelovara Šum. upravi u Valjevo.

Antić Živojin, oficijal III. kat. 4. grupe iz Zagreba Šum. upravi u Kruševac.

Čeović Ivan, šum. nadsavjetnik I. kat. 5. grupe od Direkcije šuma u Zagrebu, velikom županu zagrebačke oblasti u Zagrebu.

Jošovec Adolf, šum. savjetnik I. kat. 6. grupe iz Sokolovca Direkciji šuma u Zagrebu.

UMIROVLJENI SU:

Komel Antun, podšumar III. kat. 1. grupe kod sreskog poglavara u Kraju.

Jurčić Andrija, šum. rač. savjetnik II. kat. 1. grupe kod Direkcije šuma Brodske i. o.

IZ DRŽAVNE SLUŽBE OTPUŠTEN JE:

Lazić Nedeljko, podšumar III. kat. 3. grupe pri Šum. upravi u Žagubici.

★

Ing. Bogoljub Vukašinović. U najljepšim danima svoga života umro je 23. svibnja ove godine u Beogradu Bogoljub Vukašinović, inženjer šumarstva. Tek što je u Oktobru prošle godine završio svoje studije položivši zadnje ispite, bacila ga je klica nemile bolesti u postelju. Smrt je došla baš u najtragičniji čas! Kad je mislio da su njegovi ideali ostvareni i kad je trebao da stupi na vrata života pun poleta i volje i sposobljen znanjem, nit njegovog mladog života bila je prekinuta. Nije dočekao da se obistinio san njegov kao i njegovih roditelja i da ubere plod svoga dugotrajnoga rada i patničkog života. Posvetio se bio sav šumarstvu i to je bio jedini njegov cilj. Bio je jedan od najvrednijih studenata na našem šumarskom fakultetu u Beogradu, uvijek skroman i radljiv. Njegov studij i školovanje bilo je ispunjeno siromaštvom, borbom i prekomjernim radom. U tome i leži sva tragedija njegovog mladog života. Ne mogu zaboraviti njegove skromnosti, oduševljenja za znanje i vedrine njegovog lica, jer je uvijek polagao čvrstu vjeru u bolje dane i ljepši svršetak. Crv, koji je dugo već podgrizao njegovo zdravlje, prekide bujnu mladost i život, u koji su se polagale mnoge nade i dobra očekivanja.

Tužna i bez i jedne riječi bila je njegova pratnja. Profesori, kolege i prijatelji ispratiše ga do vječne kuće mira sa jednakim bolom i pietetom. Koračajući za lijesom našega pokojnog druga i kolege sjetih se Domjanića pjesme: »De profundis« i ovoga stiha: »Tad strašna je smrt — od života gora«: Slava i vječni mir Bogoljubu Vukašiniću!

Beograd, 26. svibnja 1928.

Jakov Sučić, cand. ing. for.

OGLASI

Broj 3849—1928.

Predmet: Hreljin—Ružić selo z. z.

dražba dijela etata za 1927.

OGLAS DRAŽBE

Na temelju riješenja gospodina velikog župana primorsko-krajiške oblasti u Karlovcu od 20. februara t. g. broj 636—1928., te zaključka odbora zem. zajednice Hreljin—Ružić selo, donešenog na sjednici dne 5. maja 1928. raspisuje se ponovno za dan

2. (drugoga) juna 1928. u 11 sati prije podne u uredu sreskog poglavara u Sušaku održati se imajuća javna ofertalna licitacija dole navedene drvne gromade:

Šum. predjel.	Vrst	broj	drvena masa u m ³			Isklična cena u dinarima	Opaska
	s t a b a l a		gradje	goriva	svega		
Brloško I/lb	jela	274	1005.62	392.32	1397.94	126 795	Stabla su u pri- rodi kolobrojem obilježena i to od broja 36—524
	bukva	215	181.86	419.91	601.77		
	Svega	489	1187.48	812.23	1999.71		

slovima stodvadeset i šest hiljada sedam stotina devedeset i pet dinara.

Opći dražbeni uvjeti:

1. Kupoprodaja usleđuje na panju bez naknadne premerbe.
2. Dražbuje se putem pismenih ponuda, koje moraju biti sastavljene u smislu § 7. dražbenih uvjeta, providene sa taksenom markom od 100 Din. Kao žaobina ima se priložiti Din. 12.680, a za strane državljane 25.360 Din. u gotovom ili u državnim vrednosnim papirima prema njihovoj tečajnoj vrednosti, što ju imaju dan prije dražbe na zagrebačkoj berzi.
3. Reflektanti imaju da se iskažu prije početka dražbe sa uverenjem nadležne poreske vlasti, da su radnju prijavili te platili porez za tekuće tromjesečje.
4. Ponude telefonske, telegrafske, naknadne, nevaljano sastavljene, manjkavo obložene, bez zaporka, da su opći i detaljni dražbeni uvjeti poznati, te da se u cjelosti prihvaćaju, dalje uvjetne te ispod isklične cijene, ne prihvaćaju se.
5. Ponude moraju biti valjano zapečaćene predane u uručbeni zapisnik ovog poglavarstva najkasnije do dana 2. juna 1928. do 11 sati prije podne po uređskom dobniku.
6. Rok sječe, izrade, izvoza te očišćenja sječina traje do konca marta 1929. god.
7. Kupovnina ima se uplatiti u dva jednaka obroka i to prvi u roku od 14 dana nakon uručenja odobrenja dražbe, a drugi mjesec dana iza uplate prvog obroka, no svakako prije početka izvoza izrađene robe od kupljenih stabala, kod sreskog poglavara u Sušaku, a za z. z. Hreljin—Ružić selo.
8. Ostala obavještenja dava sreska šumarija u Fužini za vreme uredovnih sati.

Upravitelj

Kr. odsječni savjetnik:

Dr. Cukar v. r.

ODSTRIJEL SRNDAČA

Šesteraca — nekoliko komada, izdaje se od 1. maja 1928. Lovačka kuća, kola, vodič i opskrba raspoloživo. Adresa u upravi lista pod br. 283.

DIONIČARSKO DRUŠTVO
za eksploataciju drva

Zagreb, Trg N br. 3.

Telefon 16-34, 12-38 — Brzjaviti: „Exploitat“

Parna pilana i tvornica parketa:
VIROVITICA, KRUŠEVAC

Prodajni ured:
BANJA-LUKA

Proizvadjia i eksportira:

hrastovu robu, parenu i ne-
parenu bukovinu, mekanu
rezanu gradju, gorivo drvo
te parkete.

SOCIÉTÉ ANONYME
d'Exploitation forestière

Zagreb, Trg N br. 3.

Téléph.: 16-34, 12-38 — Telegram: „Exploitat“

Scierie à vapeur et fabrique des parquets
VIROVITICA, KRUŠEVAC

Bureau de vente:
BANJA-LUKA

Produit et exporte:

matériaux en chêne, hêtre étuvé
et non étuvé, bois tendre mate-
riaux de construction, matériaux
sciés et bois pour chauffage et
parquets.

Što neznaš pitaj Univerzalni informativni Biro „**A R G U S**“
Knez Mihailova ul. 35. Tel. 6-25 — **Beograd** — (Pasaž Akademije Nauka)

KRNDIJA

gospodarska i šumarska industrija d. d.
u Zagrebu

Uprava gospodarstva i šumarstva:
NAŠICE, SLAVONIJA.

Proizvodi i eksportira svekolike
gospodarske i šumske proizvode

SUKNA za šumarske uniforme,

švarcenburške, kbaki (zeleno-žučkaste), zelenkaste itd. boje, **lovačke lodene** i pomodne tkanine
za gospodu u svim vrstama **jeftino dobavlja. Uzorke šalje**

OLDŘICH KOCIAN, HUMPOLEC, ČEHOSLOVAČKA

Kupujte izravno, jer kupujete najbolje!

Kupujte izravno, jer kupujete najbolje!

Knjižnica Jug. Šum. Udruženja

Dosada izašla izdanja:

- Br. 1. Ugrenović: „Iz istorije našeg šumarstva“ . Din 10—
Br. 2. Perušić: „Krajiške imovne općine“ „ 10—
Br. 3. Петровић: „Шуме и шумска привреда у
Македонији“ Дин 13—
Br. 4. Hufnagl-Veseli-Miletić: „Praktično uređivanje
šuma“ Din 20—
Br. 5. Манојловић Милан: „Методе уређења“ . . Дин 10—
Br. 6. Frančišković: „Šume Thurn-Taxisa“ (raspačano)
Br. 7. Ugrenović: „Zakon o Šumama“, 1928. (raspačano)
Br. 8. Угреновић: „Смоларење у Француској“ . . (распачано)
Br. 9. Neidhardt: „O efektu trupljenja“ (raspačano)

U nakladi Jugosl. Šumarskog Udruženja štampano:

- Ružić: „Zakon o šumama“ Din 50—
Šivic: „Gozdarstvo v Sloveniji“, za članove „ 30—
Levaković: „Dendrometrija“ za članove „ 70—
Nenadić: „Računanje vrijednosti šuma“ za članove „ 70—
Угреновић: „Закон о шумама“ (распродано)
Ugrenović: „Šumarsko-politička osnovica Zakona
o Šumama“ (rasprodano)
Угреновић: „Пола Столећа Шумарства“ Din 200—

Cijene se razumijevaju bez poštarine.

**Knjige se naručuju kod „Jugosloven-
skog Šumarskog Udruženja“
Zagreb, Vukotinovićeve ulica br. 2.**

SADRŽAJ:

• Kovačević: Sušenje hrastova. — Trgovina. — Iskorišćavanje šuma. — Настава и наука. — Literatura. — Društvene vijesti. — Lične vijesti. — Огласи.

SOMMAIRE:

Kovačević: Dépérissement du chêne. — Commerce. — Utilisation des forêts. — Enseignement et science. — Bibliographie. — Union. — Mouvements. — Adjudications.